

2024 m. liepa

5 užduotis.

Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas

ATASKAITA

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

TURINYS

Santrauka	7
Įvadas.....	8
1.1. Kontekstas.....	8
1.2. Metodologija	8
1.2.1. Objektas	9
1.2.2. Aktualūs duomenys	10
1.2.3. Analizės ir vertinimo metodika	11
2. Esamos situacijos analizė	13
2.1. 2022-2023 m. VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apžvalga	13
2.2. ES struktūrinių fondų fiksuotųjų įkainių apžvalga.....	16
2.3. Planavimo praktikų apžvalga	16
3. Planavimo praktikų vertinimas ir rekomendacijos dėl vieningų principų planuojant ir pagrindžiant lėšų poreikį prekėms ir paslaugoms	23
3.1. Tęstinės veiklos išlaidos prekėms ir paslaugoms.....	24
3.2. Kvalifikacijos kėlimo išlaidos.....	25
3.3. Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	27
3.4. Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	28
3.5. Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos.....	29
3.6. Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	31
3.7. Įžvalgos.....	32
4. Lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo analizė, vertinimas ir rekomendacijos.....	35
5. Tęstinės veiklos išlaidų prekėms ir paslaugoms įsigyti sutaupymo potencialo identifikavimas ir rekomendacijos dėl efektyvesnio lėšų planavimo ir panaudojimo	41
5.1. TP išlaidų peržiūra	41
5.1.1. AM TP 02-002-11-03-01 išlaidų peržiūra	41
5.1.2. SAM TP 11-001-02-10-10 išlaidų peržiūra.....	48
5.1.3. SAM TP 11-001-02-10-12 išlaidų peržiūra.....	54
5.1.4. SUMIN TP 11-001-11-01-01 išlaidų peržiūra.....	62
5.1.5. URM TP 14-001-11-01-01 išlaidų peržiūra	71
5.1.6. URM TP 14-001-11-01-02 išlaidų peržiūra	76
5.1.7. ŽŪM TP 15-001-11-04-07 išlaidų peržiūra	79
5.1.8. ŽŪM TP 15-001-11-04-23 išlaidų peržiūra	87
5.1.9. ŽŪM TP 15-001-11-04-29 išlaidų peržiūra	90
5.2. Planuojamų ir faktiškai patirtų kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūra	104
6. Faktinių duomenų priskyrimo EK išlaidų straipsniams teisingumo vertinimas, nustatytų netikslumų pateikimas.....	109
Išvados.....	112

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 LENTELĖ. Užduoties objekto VB tęstinės veiklos planinių lėšų prekėms ir paslaugoms detalizacija pagal EK išlaidų straipsnius, mln. EUR, 2022-2023 m.	14
2 LENTELĖ. Įstaigų poreikio skaičiuoti lėšų planavimo poreikį santrauka.....	17
3 LENTELĖ. Planavimo praktikų analizės santrauka.....	18
4 LENTELĖ. Planavimo praktikų teisinio reguliavimo santrauka.....	20
5 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos tęstinės veiklos prekių ir paslaugų lėšų planavimui.....	24
6 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimui	26
7 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos ekspertų ir konsultantų įsigijimo lėšų planavimui.....	27
8 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos komunalinių paslaugų įsigijimo lėšų planavimui.....	28
9 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo lėšų planavimui	29
10 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos kitų prekių ir paslaugų įsigijimo lėšų planavimui.....	31
11 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir įžvalgos komunalinių paslaugų lėšų planavimui	33
12 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir įžvalgos viešinimo lėšų planavimui	33
13 LENTELĖ. Papildomo lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo formato apibendrinimas	35
14 LENTELĖ. Sprendžiamos problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos lėšų poreikiui ir pagrindimui.....	37
15 LENTELĖ. AM TP Nr. 02-002-11-03-01 viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos.....	45
16 LENTELĖ. SAM finansiniai duomenys.....	51
17 LENTELĖ. RSC finansiniai duomenys	51
18 LENTELĖ. ESSC finansiniai duomenys	51
19 LENTELĖ. SAM TP Nr. 11-001-02-10-10 viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos	53
20 LENTELĖ. SAM TP Nr. 11-001-02-10-12 išlaidų peržiūros rekomendacijos	57
21 LENTELĖ. SUMIN TP Nr. 10-001-11-01-02 išlaidų peržiūros rekomendacijos	65
22 LENTELĖ. TP finansiniai duomenys (šaltinis - VBAMS duomenys).....	72
23 LENTELĖ. URM TP Nr. 14-001-11-01-01 išlaidų peržiūros rekomendacijos	74
24 LENTELĖ. URM TP Nr. 14-001-11-01-02 išlaidų peržiūros rekomendacijos	78
25 LENTELĖ. ŽŪM TP Nr. 15-001-11-04-07 išlaidų peržiūros rekomendacijos	84
26 LENTELĖ. ŽŪM TP Nr. 15-001-11-04-23 išlaidų peržiūros rekomendacijos	89
27 LENTELĖ. Analizuojamų kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo visų tęstinės veiklos išlaidų	104
28 LENTELĖ. AV planuojamos ir faktiškai patirtos kvalifikacijos kėlimo išlaidos nuo darbo užmokesčio, %	105
29 LENTELĖ. Kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūros rekomendacijos	107
30 LENTELĖ. Faktinių išlaidų neteisingų priskyrimų EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ santrauka.....	109

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 PAVEIKSLAS. Užduoties objekto VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apimtys, mln. EUR, 2022-2023 m.	13
2 PAVEIKSLAS. Užduoties objekto VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms tikslinimas, mln. EUR, 2022-2023 m.	15

SANTRUMPOS

AM	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
ASPI	Asmens sveikatos priežiūros įstaiga
AV	Asignavimų valdytojas
BĮ	Biudžetinė įstaiga
BL	Sąmatos tikslinimas
CPVA	Viešoji įstaiga „Centrinė projektų valdymo agentūra“
CVP IS	Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema
EIM	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
EK	Ekonominė klasifikacija
EM	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
ES	Europos Sąjunga
ESSC	Ekstremaliųjų sveikatai situacijų centras
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
IS	Informacinė sistema
IVPK	Informacinės visuomenės plėtros komitetas
KDV	Kompiuterinė darbo vieta
KM	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
LR	Lietuvos Respublika
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
NMA	Nacionalinė mokėjimo agentūra
RSC	Radiacinės saugos centras
SADM	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
SAM	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
SIS	Stebėsenos informacinė sistema
SUMIN	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
SVP	Strateginio valdymo metodika
ŠMSM	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija
TM	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
TP	Tęstinės veiklos priemonė
URM	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
VB	Valstybės biudžetas
VBAMS	Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema
VP	Viršplaninės lėšos
VR	Vyriausybės rezervo lėšos
VRM	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
VŠĮ	Viešoji įstaiga
ŽŪA	Žemės ūkio agentūra
ŽŪM	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

SAVOKOS

Aplinkos sritis	LR aplinkos ministerijos valdymo sritis
Ataskaita	Paslaugų teikėjo įgyvendinamos 5 užduoties „Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas“ rezultatų pateiktis
Ekonomikos ir inovacijų sritis	LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo sritis
Energetikos sritis	LR energetikos ministerijos valdymo sritis
Finansų sritis	LR finansų ministerijos valdymo sritis
Fondas	Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fonas
Išlaidų peržiūra	Planuotų ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų peržiūra
Kultūros sritis	LR kultūros ministerijos valdymo sritis
LRV programos projektas	Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos projektas „Į strateginius tikslus orientuotas valdžios sektoriaus finansų planavimas“
Planas	Valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių planas
Prekės ir paslaugos	Prekės ir paslaugos, įsigyjamoms pagal su LR Finansų ministerija suderintus Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, esančios Užduoties apimtyje
Projektas	UAB „BGI Consulting“, FM užsakymais įgyvendinama Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros įgyvendinimo ir tęstinės veiklos lėšų poreikio apskaičiavimo tobulinimo paslaugų sutartis Nr. 14P-23-47, sudaryta 2023 m. liepos 10 d.
Socialinės apsaugos ir darbo sritis	LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdymo sritis
Susisiekimo sritis	LR susisiekimo ministerijos valdymo sritis
Sveikatos apsaugos sritis	LR sveikatos apsaugos ministerijos valdymo sritis
Švietimo, mokslo ir sporto sritis	LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos valdymo sritis
Teisingumo sritis	LR teisingumo ministerijos valdymo sritis
Užduotis	Paslaugų teikėjo įgyvendinama 5 užduotis „Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas“
Užsakovas	LR finansų ministerija
Užsienio reikalų sritis	LR užsienio reikalų ministerijos valdymo sritis
Vidaus reikalų sritis	LR vidaus reikalų ministerijos valdymo sritis
Žemės ūkio sritis	LR žemės ūkio ministerijos valdymo sritis

SANTRAUKA

Ataskaitoje pateikiami Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros įgyvendinimo ir tęstinės veiklos lėšų poreikio apskaičiavimo tobulinimo paslaugų 5 užduoties „Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas“ rezultatai, apimantys tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo ir poreikio pagrindimo praktikų analizę ir vertinimą, metodines rekomendacijas dėl vieningų tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo bei lėšų poreikio pagrindimo principų taikymo, planuotų ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų prekėms ir paslaugoms peržiūros rezultatus bei faktinio išlaidų priskyrimo ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniams teisingumo vertinimą.

Apibendrinant lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikų analizę ir vertinimą, nustatyta, jog tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimas didžiąja dalimi yra nereglamentuotas teisės aktu, planavimas vykdomas remiantis ekspertine patirtimi, naudojama planavimo praktika, kai praėjusių metų faktinių išlaidų suma yra padidinama tam tikru procentu ar absoliučia suma, taip įvertinant tikėtiną prekių ir paslaugų pabrangimą, kurį įstaigos prognozuoja remiantis skirtingais informacijos šaltiniais. Papildomas lėšų poreikis dažniausiai nėra skaičiuojamas, darant prielaidą, kad užteks skiriamų asignavimų.

Metodinės rekomendacijos dėl vieningų tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo principų yra parengtos atsižvelgiant į esamos situacijos analizės rezultatus, tarptautines praktikas ir yra skirtos lėšų poreikiui trejiems metams planuoti. Pateiktomis metodinėmis rekomendacijomis siekiama sudaryti sąlygas įstaigoms tęstinės veiklos lėšas prekėms ir paslaugoms planuoti patikimiau, skaidriau ir mažinant administracinę naštą.

Sistemine viešųjų išlaidų peržiūra apima atrinktų devynių tęstinės veiklos priemonių mikrolygio analizę bei horizontalią biudžetinių įstaigų kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizę. Nustatyta, kad daugumos analizuotų tęstinės veiklos priemonių apimtyje vykdomos skirtingos, bendro rezultato nesiekiančios veiklos, kas apsunkina tęstinių veiklos priemonių rezultatyvumo bei efektyvumo sekimą ir vertinimą, nėra nustatyti priemonių veiklų rezultatyvumą ar efektyvumą matuojantys rodikliai. Taip pat identifikuota, kad tęstinės veiklos priemonių apimtyje atliekama dalis pažangai priskiriamų veiklų. Nustatyta, kad potencialus lėšų sutaupymas analizuotų tęstinės veiklos priemonių apimtyje bendrai gali siekti iki 2 057 tūkst. Eur 2025 ir 1 557 tūkst. Eur 2026 m. Horizontalios kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizės rezultatai parodė, kad nors ir pastebimas netolygumas tarp skirtingų AV tiek planinėse, tiek faktinėse kvalifikacijos kėlimo išlaidose, vidutiniškai kvalifikacijos kėlimui skiriamos lėšos sudaro apie 0,3% nuo darbo užmokesčio.

Vertinant išlaidų priskyrimo ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniams teisingumą, buvo analizuotos ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ išlaidos ir nustatytas 61 neteisingas išlaidų priskyrimo atvejis. Identifikuota, kad dažniausiai neteisingai priskiriamos ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“ išlaidos. Siekiant tikslesnio faktinių duomenų priskyrimo ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniams, pasiūlyta papildyti ekonominės klasifikacijos taikymo dažnai užduodamų klausimų skiltį Lietuvos Respublikos finansų ministerijos internetiniame puslapyje daugiausia kartų pasikartojusiais neteisingų priskyrimų atvejais, taip pat pakoreguoti ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“ išaiškinimą, pateiktą įsakyme¹.

¹Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“

ĮVADAS

1.1. KONTEKSTAS

LR finansų ministerija (toliau – FM), kartu su VšĮ „Centrinė projektų valdymo agentūra“ (toliau – CPVA) įgyvendina Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis finansuojamą projektą „Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros įgyvendinimas ir tęstinės veiklos lėšų poreikio apskaičiavimo tobulinimas“, kuriuo siekiama padidinti valstybės biudžeto (toliau – VB) tęstinės veiklos lėšų planavimo ir panaudojimo efektyvumą. Šio Projekto veiklų įgyvendinimas yra numatytas LR Vyriausybės (toliau – LRV) programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto LRV 2023 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 1006 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimo Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“, X misijos (prioriteto) „Atsakinga finansų politika“ 10.5 veiksmo „2025–2027 metų valstybės biudžeto projektą sudaryti vadovaujantis vidutinės trukmės biudžeto sudarymo taisyklėmis ir panaudojant atliktos sisteminės viešųjų išlaidų (tęstinės veiklos lėšų) peržiūros rezultatus“.

Šiuo metu VB tęstinės veiklos lėšų poreikio planavimas nėra išbaigtas metodiškai. Asignavimų valdytojai (toliau – AV) dalį tęstinės veiklos lėšų apskaičiuoja remdamiesi patvirtintais resursų įkainiais, normomis arba lėšų apskaičiavimo metodikomis, dalį – pagal praėjusių metų lygį ar kitas nusistovėjusias praktikas. AV stokoja rekomendacijų dėl konkrečių planavimo metodų taikymo, todėl vyrauja praktika, kai analogiško pobūdžio lėšų poreikio nustatymui skirtingi AV taiko skirtingus metodus. Taip pat nėra įvertinta, ar taikomos lėšų apskaičiavimo metodikos ir kiti planavimo principai yra pagrįsti bei savalaikiai atnaujinami. Šios aplinkybės apriboja galimybes taikyti standartizuotus tęstinės veiklos lėšų analogiškiems poreikiams tenkinti verifikavimo būdus, užtikrinti lygias galimybes (taikant proporcingumo principą) ir skaidrumą skirstant ribotas VB lėšas, taikyti palyginamumo principą. Siekiant formuoti ir tvirtinti biudžetą vidutinės trukmės (trejų metų) laikotarpiui, svarbu, kad tęstinės veiklos lėšos būtų planuojamos patikimai, skaidriai ir pagal suderintas taisykles, o lėšų poreikis ateinantiems trejiems biudžetiniams metams būtų standartizuotai pagrįžiamas.

Atsižvelgiant į tai, UAB „BGI Consulting“ ekspertai, kartu su UAB „Gooliver“, FM užsakymu įgyvendina Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros įgyvendinimo ir tęstinės veiklos lėšų poreikio apskaičiavimo tobulinimo paslaugų sutartį Nr. 14P-23-47, sudarytą 2023 m. liepos 10 d. (toliau – Projektas). Šios sutarties pagrindu įgyvendinama 5 užduotis „Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas“ (toliau – Užduotis), kurios pagrindinis tikslas – įvertinti VB tęstinės veiklos lėšų, skiriamų prekėms ir paslaugoms įsigyti, planavimo praktikas, pateikti metodines rekomendacijas, kaip lėšas šiems poreikiams planuoti efektyviau, skaidriai ir mažinant administracinę naštą, ir įvertinti šių lėšų panaudojimą bei identifikuoti sutaupymų potencialą, atskleisti faktinių išlaidų netinkamus priskyrimus pagal ekonominės kl. straipsnius ir pateikti pasiūlymus dėl efektyvesnio lėšų planavimo ir naudojimo.

1.2. METODOLOGIJA

1.2.1. OBJEKTAS

Užduoties objektas – VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas ir panaudojimas, apimantis:

- VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimo praktikas;
- planuotų ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų peržiūrą (toliau – išlaidų peržiūra) atrinktoms tęstinės veiklos priemonėms (toliau – TP) ir horizontalią kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūrą;
- faktinių duomenų priskyrimą ekonominės klasifikacijos (toliau – EK) išlaidų straipsniams.

Į Užduoties objektą patenka šios ministerijos (išskyrus Krašto apsaugos):

- Aplinkos ministerija (toliau – AM);
- Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM);
- Energetikos ministerija (toliau – EM);
- Finansų ministerija (toliau – FM);
- Kultūros ministerija (toliau – KM);
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM);
- Susisiekimo ministerija (toliau – SUMIN);
- Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM);
- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM);
- Teisingumo ministerija (toliau – TM);
- Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM);
- Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM);
- Žemės ūkio ministerija (toliau – ŽŪM).

Taip pat, ir joms pavaldžios įstaigos (viso 33 įstaigos). Pavaldžių įstaigų sąrašas suderintas su kiekviena ministerija prieš pradėdant duomenų surinkimo veiklą, į pirminį sąrašą įtraukiant po 1-2 pavaldžias įstaigas, kurioms skiriama daugiausiai lėšų Užduoties apimtyje esantiems EK išlaidų straipsniams. Analizuotų pavaldžių įstaigų sąrašas pateikiamas 1 Priede. Atkreiptinas dėmesys, kad atliekant horizontalią kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūrą analizuotos visos biudžetinės įstaigos (viso 328 įstaigos).

Užduoties objektą sudaro šie EK išlaidų straipsniai:

- 2.2.1.1.1.16. Kvalifikacijos kėlimo išlaidos;
- 2.2.1.1.1.17. Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos;
- 2.2.1.1.1.20. Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos;
- 2.2.1.1.1.21. Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos;
- 2.2.1.1.1.23. Viešinimo išlaidos;
- 2.2.1.1.1.30. Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos.

EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.23. „Viešinimo išlaidos“ LR finansų ministro įsakymu² buvo patvirtintas 2023 m. birželio mėn. Nors šiam EK išlaidų straipsniui nėra nei planinių, nei faktinių duomenų, šio tipo išlaidos buvo planuojamos kitų EK išlaidų straipsnių apimtyje (2.2.2.1.1.1.17, 2.2.2.1.1.1.30 ir kt.). Toliau šis EK išlaidų straipsnis vertinamas tik planavimo aspektu. Pažymima, kad atliekant išlaidų peržiūras neapsiribota aukščiau išvardintais EK išlaidų straipsniais.

Į Užduoties apimtį patenka šie finansavimo šaltiniai:

- 1.1. Valstybės biudžeto lėšos;

² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. birželio 19 d. įsakymas Nr. 1K-239 „Dėl finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. 1K-239 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ pakeitimo

- 1.4. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos ir kitos pajamos.
- Atliekant TP išlaidų peržiūras analizuoti visi finansavimo šaltiniai.

1.2.2. AKTUALŪS DUOMENYS

Siekiant įvertinti tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti taikomas planavimo praktikas, atlikti planuotų ir faktiškai patirtų išlaidų peržiūrą ir nustatyti faktinių išlaidų priskyrimo EK išlaidų straipsniams teisingumą ministerijose bei joms pavaldžiose įstaigose, buvo surinkti aktualūs duomenys ir informacija:

- Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros I – ojo projekto etapo metu surinkti duomenų rinkiniai;
- aktualių teisės aktų, reglamentuojančių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimą, sąrašas (pilnas teisės aktų sąrašas pateikiamas 6 Priede „Teisės aktų analizė“);
- pagal duomenų užklausas, parengtas remiantis 2022 m. VBAMS planinių sąmatų duomenimis (žr. 2 Priedą), ministerijų ir jų pavaldžių įstaigų pateikta informacija apie tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo procesą, planavimo pagrindimui pasitelkiamus metodinius dokumentus, EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ didžiausių išlaidų detalizaciją;
- informacija apie planavimo praktikas ir planavimui pasitelkiamus planavimo dokumentus bei informacija apie planuotas ir faktiškai patirtas išlaidas, TP veiklas surinkta vykdant pusiau struktūrizuotus interviu su įstaigų atstovais (informacija pateikta 4 Priede „Interviu planas ir kontaktinių asmenų sąrašas“);
- 2021-2026 m. planiniai ir 2021-2023 m. faktiniai VB duomenys (duomenų šaltinis: VBAMS);
- 2021-2027 m. ES fondų lėšomis supaprastintai apmokamų išlaidų dydžių registras³;
- 2022-2023 m. Stebėsenos informacinės sistemos (toliau – SIS) duomenys;
- Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS) duomenys;
- Strateginiai veiklos planai (toliau – SVP);
- Kita aktuali informacija, surinkta raštinės / žodinės komunikacijos metu su įstaigos atstovais (pvz., veiklos ataskaitos, sąmatos ir pan.).

Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. VBAMS duomenys panaudoti ribotai (daugiausiai interviu metu), nes 2022 m., įsigaliojus Strateginio valdymo metodikai⁴, priemonės buvo perkoduotos, dalies priemonių veiklos išskaidytos, apjungtos, įgyvendintas pažangos ir tęstinės veiklos priemonių atskyrimas, atsirado reikalavimas nustatyti kiekvienai priemonei rodiklį, ko pasekoje 2021 m. duomenų palyginamumas su vėlesniais laikotarpiais nėra tikslus.

Informacijos surinkimo tikslas:

- nustatyti tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo pagrindą, išskiriant horizontalius ir individualius teisės aktus bei kitus metodinius dokumentus, taikomus atskirose srityse ar įstaigose;
- gauti lėšų persikirstymo, planinių bei faktinių išlaidų nuokrypių paaiškinimus;
- gauti EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ detalizaciją;
- gauti duomenis ir informaciją, naudojamą vykdant atrinktų TP išlaidų ir horizontalią kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūrą, apimančią:
 - planuotas ir faktiškai patirtas išlaidas;

³<https://www.esf.lt/veiklos-sritys/metodines-pagalbos-centras/fiksuotuju-dydziu-registras/1104>

⁴Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“

- TP apimtyje vykdomas veiklas;
- TP rodiklius, jiems nustatytas siektinas reikšmes ir nustatytų reikšmių vykdymą.

1.2.3. ANALIZĖS IR VERTINIMO METODIKA

Žemiau detalizuojama Užduoties objekto analizės ir vertinimo metodika, išskiriant planavimo praktikų, išlaidų peržiūros bei priskyrimų EK išlaidų straipsniams analizę.

PLANAVIMO PRAKTIKŲ IR LĖŠŲ POREIKIO SURINKIMO, PAGRINDIMO ANALIZĖ IR VERTINIMAS

Surinkus reikalingus duomenis, apimančius kiekvienos įstaigos tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikas, duomenys buvo susisteminti ir apjungti, o planavimo praktikos analizuotos pagal Užduoties EK išlaidų straipsnius.

Pirmiausia buvo siekiama nustatyti, ar ir kaip dažnai skaičiuojamas papildomas lėšų poreikis pagal Užduoties EK išlaidų straipsnius. Atliekant detalią individualių įstaigų planavimo praktikų analizę pagal EK išlaidų straipsnius, planavimo praktikos susistemintos, išskiriant pagrindinius veiksmus, kuriais remiantis yra suskaičiuojama reikalinga lėšų suma. Vertinant surinktus teisės aktus siekta identifikuoti tuos teisės aktus, kuriuos įstaigos praktikoje naudoja planuodamos tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį.

Apibendrinant tiek planavimo praktikų, tiek lėšų poreikio surinkimo, pagrindimo proceso analizes, išskirtos gerosios praktikos ir problemos.

IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Numatyta, kad išlaidų peržiūra VB lėšų prekėms ir paslaugoms apims mikrolygio atrinktų devynių TP analizę ir horizontalią biudžetinių įstaigų kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizę.

Siekiant atrinkti analizuojamas TP, atsižvelgta į įstaigų planavimo praktikų vertinimo įžvalgas. Analizuotos TP atrinktos tose įstaigose, kuriose planavimo praktikos mažiausiai reglamentuotos (tiek vidinėmis tvarkomis, tiek teisės aktais) ir kurių Užduoties apimtyje analizuojamų EK išlaidų straipsnių prekėms ir paslaugoms planuojama VB lėšų apimtis bei planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų nuokrypis didžiausias. Analizei atrinktos TP, kurių planuojama lėšų suma, susijusi su Užduoties apimtyje analizuojamais EK išlaidų straipsniais, sudaro 50 % ir daugiau nuo visų TP lėšų sumos, kuri negali būti mažesnė nei 200 tūkst. Eur.

Atliekant mikrolygio išlaidų peržiūrą, surinkti atrinktų TP duomenys ir informacija susisteminta su tikslu įvertinti ir identifikuoti potencialius lėšų sutaupymus, analizuojant:

- TP apimtyje atliekamas veiklas;
- planuotų ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų nuokrypius;
- planavimo taisykles, planavimo prielaidas, renkamus duomenis, atliekamus veiksmus lėšų poreikio apskaičiavimui, potencialiai netikslaus planavimo tendencijas 2025-2026 m. ir jų priežastis;
- priemonėje siekiamų rezultatų ir stebėsenos rodiklių nustatymą ir jų pasiekiamumą;
- TP veiklų organizavimo aspektus, ar buvo svarstomos ir kokios galėtų būti alternatyvos planuojant priemonės įgyvendinimą.

Apibendrinant, sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros metu surinktų duomenų ir informacijos analizę pateiktos rekomendacijos dėl priemonės veiklų ir lėšų efektyvesnio planavimo ir naudojimo, nurodant galimą sutaupymo potencialą.

Atliekant horizontalią biudžetinių įstaigų kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizę remtasi kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimo metodine rekomendacija ir siekta nustatyti, kokią dalį įstaigų planinės ir faktinės EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.16. „Kvalifikacijos kėlimo išlaidos“ išlaidos sudaro lyginant su EK išlaidų straipsniu 2.1.1.1.1.1. „Darbo užmokestis pinigais“. Gauti duomenys susisteminti AV lygiu, siekiant išskirti tuos AV, kurie planuoja daugiau nei rekomendacijoje nustatytas procentinis dydis.

PRISKYRIMO EK IŠLAIDŲ STRAIPSNIAMS TINKAMUMO VERTINIMAS

Siekiant nustatyti dažniausiai pasitaikančius faktinių išlaidų priskyrimo EK išlaidų straipsniams netikslumus, įstaigoms buvo pateikta duomenų surinkimo užklausa (žr. 2 Priedas, darbalaukis „EK str. 2.2.1.1.1.30. išlaidos“), parengta remiantis VBAMS 2022 m. planinių sąmatų duomenimis. Užklausoje prašoma nurodyti EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ penkiolikos didžiausių sumų agreguotų pagal tiekėją informaciją, detalizuojant, kokios prekės ar paslaugos buvo įsigytos ir kokiam tikslui buvo naudotos. Remiantis įstaigų pateikta informacija, kuri, esant galimybei, buvo palyginta su CVP IS informacija ir esant poreikiui tikslinama su įstaigomis, nustatyti netikslūs EK išlaidų straipsnių priskyrimo atvejai. Pažymima, kad įstaigų pateikti duomenys nebuvo audituojami.

Analizės ir vertinimo tikslas:

- išsiaiškinti šiuo metu taikomas tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikas, įvertinti jų reglamentavimą (t. y. nustatyti, ar planuojama pilnai / iš dalies pagal teisės aktų nuostatas, remiantis kita praktika), palyginti ir įvertinti taikomas praktikas, išskirti gerąsias praktikas ir problemas;
- įvertinti planuotų ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų, planuojamų ir skiriamų prekėms ir paslaugoms įsigyti duomenis, sutaupymų potencialą;
- įvertinti faktinių išlaidų priskyrimo EK išlaidų straipsniams teisingumą.

2. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

2.1. 2022-2023 M. VB PLANINIŲ TĘSTINĖS VEIKLOS LĖŠŲ PREKĖMS IR PASLAUGOMS APŽVALGA

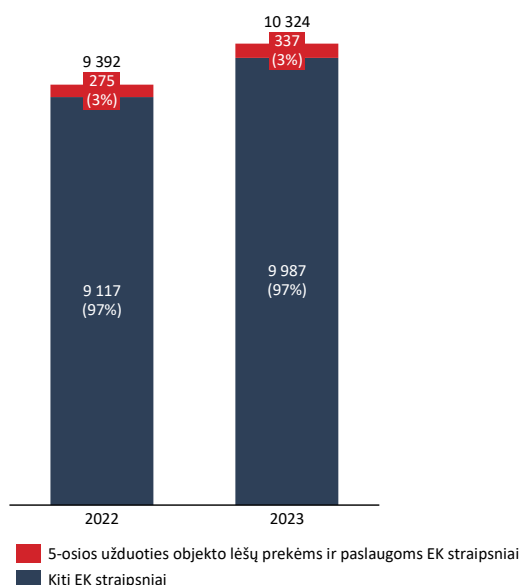
Šiame Tarpinės ataskaitos skyriuje yra pateikiama 2022-2023 m. VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti apžvalga, siekiant įvertinti tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apimtis pagal EK išlaidų straipsnius, jų reikšmingumą bei pasiskirstymo tolygumą. Duomenys apima VB planinių lėšų patikslinimus metų eigoje. 2022-2023 m. Užduoties VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms pasiskirstymas pagal ministerijų valdymo sritis ir individuali ministerijų valdomų sričių apžvalga pateikiamas 3 Priede.

BENDRA APŽVALGA

Užduoties objekto VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti apimtys analizuotos lyginant su visomis VB planinėmis tęstinės veiklos lėšomis, siekiant įvertinti lėšų reikšmingumą visų VB tęstinės veiklos lėšų kontekste.

2022-2023 m. Užduoties objekto tęstinės veiklos lėšos prekėms ir paslaugoms sudarė 3% visų nagrinėjamų VB tęstinės veiklos lėšų, arba 275 mln. eurų 2022 m. ir 337 mln. eurų 2023 m. (1 pav.).

1 PAVEIKSLAS. Užduoties objekto VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apimtys, mln. EUR, 2022-2023 m.

Šaltinis: VBAMS duomenys

Užduoties objekto EK išlaidų straipsnių VB planinių tęstinės veiklos lėšų detalizacija pateikiama lentelėje žemiau, nurodant atskirai kiekvieno EK išlaidų straipsnio santykinę lėšų dalį nuo visų analizuojamų EK išlaidų straipsnių lėšų dydžio 2022-2023 m. Papildomai parodomas kiekvieno EK išlaidų straipsnio dydžio

pokytis 2023 m. lyginant su 2022 m. Rengiant rekomendacijas dėl atitinkamų išlaidų rūšių planavimo, atsižvelgiama į šių lėšų reikšmingumą tiek prekių ir paslaugų kategorijoje, tiek ir bendrose tęstinės veiklos išlaidose.

1 LENTELĖ. Užduoties objekto VB tęstinės veiklos planinių lėšų prekėms ir paslaugoms detalizacija pagal EK išlaidų straipsnius, mln. EUR, 2022-2023 m.

	2022		2023		Pokytis, %
	Bendra suma, mln. eurų	Dalis nuo bendros sumos, %	Bendra suma, mln. eurų	Dalis nuo bendros sumos, %	
2.2.1.1.1.16 Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	3	1%	4	1%	19%
2.2.1.1.1.17 Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	7	3%	9	3%	21%
2.2.1.1.1.20 Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	63	23%	67	20%	5%
2.2.1.1.1.21 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	34	12%	52	15%	51%
2.2.1.1.1.23 Viešinimo išlaidos	0	0%	0	0%	
2.2.1.1.1.30 Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	166	61%	205	61%	23%
Suma	275	100%	337	100%	22%

Šaltinis: VBAMS duomenys

2022-2023 m. VB planinės tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms pasiskirstymas pagal skirtingas išlaidų rūšis išlaikė panašias proporcijas. Didžioji dalis Užduoties objekto VB planinių lėšų tenka EK išlaidų straipsniams 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ ir 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“ – kartu sudaro virš 80% visų analizuojamų planinių lėšų kiekvienais metais.

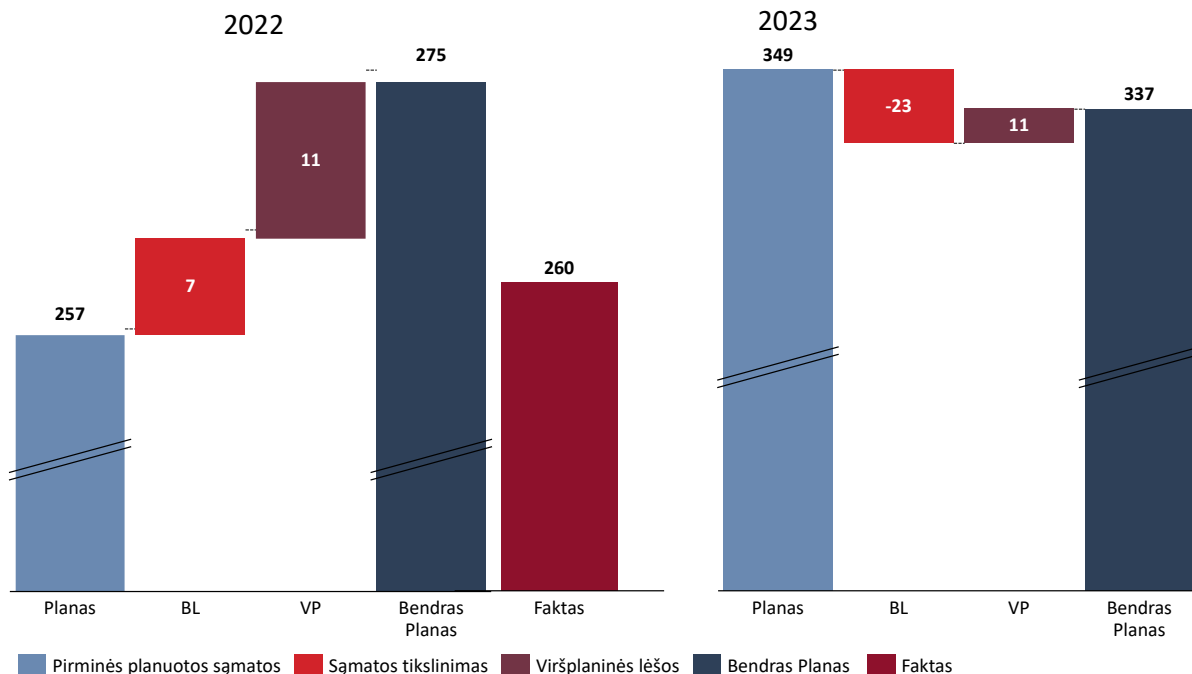
Likusi lėšų dalis (apie 20%), iš kurių didžiausią VB dalį sudaro EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.21 „Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ – kasmet skiriama 12-15%. Šis EK išlaidų straipsnis kito labiausiai 2023 m., lyginant su kitais EK išlaidų straipsniais. Vadovaujantis interviu metu surinkta bei įstaigų pateikta informacija, didžioji dalis išlaidų, priskirtų šiam straipsniui, yra susijusi su informacinių sistemų (toliau – IS) priežiūra ir palaikymu.

3% visų VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms buvo suplanuota EK išlaidų straipsnyje 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“, 1% tęstinės veiklos lėšų skiriama kvalifikacijos kėlimo išlaidoms (EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.16). EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.23. „Viešinimo išlaidos“ planinių lėšų nebuvo (0%), nes šis EK išlaidų straipsnis buvo patvirtintas tik 2023 m. birželio mėn.

SĄMATŲ PREKĖMS IR PASLAUGOMS TIKSLINIMAS

Biudžetinais metais suplanuotos VB tęstinės veiklos lėšos prekėms ir paslaugoms tikslinamos dėl įvairių aplinkybių ir tai galiojantys teisės aktai leidžia. Pagrindinės pirminio plano tikslinimo priežastys Užduoties objekto išlaidų kontekste akcentuotos interviu su ministerijomis ir jų pavaldžiomis įstaigomis metu: dėl poreikių patenkinimui nepakankamai gaunamų lėšų ir šių poreikių finansavimo iš kitų šaltinių metų eigoje (sutaupymų ar pajamų įmokų), dėl galimybių stokos tiksliai įvertinti reikalingų tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį dėl vidinių ar išorinių aplinkybių (pvz., išaugusios faktinės paslaugų kainos). Tokiais atvejais pirminės VB planinės tęstinės veiklos lėšos prekėms ir paslaugoms metų eigoje tikslinamos pagal planuojamas faktines išlaidas, perskirstant tarp EK išlaidų straipsnių, taip pat skiriant viršplanines. 2022-2023 m. nagrinėjamų sričių VB planinių lėšų prekėms ir paslaugoms tikslinimas apibendrinamas paveiksle žemiau.

2 PAVEIKSLAS. Užduoties objekto VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms tikslinimas, mln. EUR, 2022-2023⁵ m.

Šaltinis: VBAMS duomenys

Lyginant 2022-2023 m. Užduoties objekto tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms patikslinto plano struktūrą, matoma, kad planinės sumos buvo tikslinamos biudžetinais metais sąmatų sumas ir didinant, ir mažinant. Pirminė sąmatų suma buvo didinama metų eigoje 7 mln. eurų arba apie 3% 2022 m., o 2023 m. buvo mažinama 23 mln. eurų arba apie 7% (pagal tikslinimo duomenis), neskaitant lėšų perskirstymo atvejų tarp nagrinėjamų EK išlaidų straipsnių, kai bendra sąmatos suma nekito. Patikslinus sąmatą tęstinės veiklos lėšos prekėms ir paslaugoms sudarė apie 11 mln. eurų 2022 m. ir 2023 m. arba apie 4% 2022 m. ir apie 3% 2023 m. Tokia planinių VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms statistika atskleidžia, jog pirminis įstaigų lėšų planas yra koreguojamas nežymiai (mažiau nei 10%).

Atskirų sričių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apžvalga pateikiama 3 Priede, pateikiant kiekvienos srities VB planinės tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms palyginimą su visomis srities suplanuotomis VB tęstinės veiklos lėšomis 2022-2023 m., siekiant pamatyti jų reikšmingumą ar specifiką.

VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apžvalgos santrauka

- VB planinės tęstinės veiklos lėšos prekėms ir paslaugoms 2023 m. sudarė 337 mln. eurų arba 3% nuo visų VB planinės tęstinės veiklos lėšų, 2022 m. – 275 mln. eurų arba 3%, taigi bendra šių išlaidų dalis visame VB yra nedidelė.
- Didžiausia dalis VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms buvo priskirta EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ ir 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“ – bendrai sudarant virš 80% nuo visų VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms arba apie 250 mln. eurų per metus analizuojamu 2022-2023 m. laikotarpiu.

⁵ 2023 m. planinių duomenų tikslinimas apima tris ketvirčius

- Analizuojant VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms tikslinimą, šių lėšų planinės sumos buvo tikslinamos metų eigoje, jas ir didinat, ir mažinant, tačiau tikslinimų apimtys neviršijo 10%.

2.2. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ APŽVALGA

Vykdamas esamos situacijos analizę, buvo peržiūrėtas 2021-2027 m. ES fondų lėšomis Supaprastintai apmokamų išlaidų dydžių registras ir įvertintas galimas nustatytų įkainių taikymas planuojant VB lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį.

Europos socialinio fondo agentūros metodinės pagalbos centras, siekdamas supaprastinti ES struktūrinių fondų ir kitų finansavimo šaltinių lėšomis finansuojamų projektų ir veiklų administravimą bei įgyvendinimą, nustato fiksuotuosius įkainius, fiksuotąsias sumas bei fiksuotąsias normas, leidžiančius finansavimo gavėjams lengviau ir greičiau planuoti projekto išlaidas paraiškų rengimo metu, nustatyti vieningas taisykles, kokioms išlaidoms ir kokios sumos yra skiriamos, bei paprastinančius atsiskaitymą. Analizuojant 2021-2027 m. ES fondų lėšomis Supaprastintai apmokamų išlaidų dydžių registrą³, identifikuotos 92 išlaidų rūšys, kurioms naudojami nustatyti įkainiai. Identifikuota mažiau nei 10 su Užduoties objektu siejamų nustatytų įkainių. Pastebėta, kad dauguma įkainių taikytini itin siaurai sričiai, atsižvelgiant į konkrečių finansuojamų projektų pobūdį, ir nėra galimybės jų pritaikyti horizontaliai (pvz., projekto dalyvio formaliojo profesinio mokymo dalyvavimo mobilumo programoje, kurios trukmė ne mažiau kaip 5 dienos, vienos dienos sektoriniame praktinio mokymo centre fiksuotasis vieneto įkainis, be PVM). Plačiau potencialiai pritaikomas pavyzdys – tarp miestinių kelionių išlaidų Lietuvoje fiksuotasis vieneto įkainis, be PVM yra apribotas tuo, kad nevertina transporto priemonės rūšies, negali būti taikomas, kai vykstama įstaigos transportu, taip pat įstaigose šios išlaidos yra itin nereikšmingos. Apibendrinant, analizuoti įkainiai negali būti taikomi horizontaliai planuojant VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį. Tačiau pati praktika numatyti įkainį dažnai pasikartojantiems prekių ar paslaugų pirkimams yra sektinas pavyzdys.

ES struktūrinių fondų fiksuotųjų įkainių apžvalgos santrauka

- Europos socialinio fondo agentūros metodinės pagalbos centras, siekdamas supaprastinti ES struktūrinių fondų ir kitų finansavimo šaltinių lėšomis finansuojamų projektų ir veiklų administravimą bei įgyvendinimą, nustato fiksuotuosius įkainius, fiksuotąsias sumas bei fiksuotąsias normas.
- Fiksuotieji įkainiai taikomi siaurai sričiai, atsižvelgiant į konkrečių finansuojamų projektų pobūdį, ir nėra galimybės jų pritaikyti horizontaliai planuojant VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį.

2.3. PLANAVIMO PRAKTIKŲ APŽVALGA

Apžvelgiant VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikas remtasi ministerijų, išskyrus Krašto apsaugos ministeriją, ir joms pavaldžių įstaigų (iš viso 33 įstaigos) pateikta informacija pagal duomenų užklausas bei informacija, surinkta vykdant pusiau struktūrizuotus interviu. Detali planavimo praktikų analizė pagal kiekvieną nagrinėtą ministeriją ir įstaigą pateikiama kaip Tarpinės ataskaitos priedas (žr. 5 Priedas), o susisteminti ir apibendrinti duomenys pagal EK išlaidų straipsnius pateikiami tolesniuose poskyriuose.

Siekiant išryškinti analizės metu pastebėtus svarbius planavimo aspektus, kokybiniai duomenys buvo susisteminti ir pateikiami šiame skyriuje pagal analizuotus EK išlaidų straipsnius sekančiais aspektais:

- Ar skaičiuojamas lėšų poreikis Užduoties EK išlaidų straipsnius atitinkančioms išlaidų rūšims;
- Planavimo praktikos;
- Planavimo reglamentavimo lygis;

AR SKAIČIUOJAMAS LĖŠŲ POREIKIS UŽDUOTIES EK IŠLAIDŲ STRAIPSNIS ATITINKANČIOMS IŠLAIDŲ RŪŠIMS

Interviu metu nustatyta, kad nemaža dalis įstaigų neskaičiuoja atskirų išlaidų rūšių, sutampančių su Užduoties EK išlaidų straipsniais, lėšų poreikio, darydami prielaidą, kad turi užtekti įprastai skiriamų asignavimų. Žemiau pateikta apibendrinta informacija iliustruoja, kokia dalis įstaigų skaičiuoja VB tęstinės veiklos lėšų poreikį pagal atitinkamų išlaidų pobūdį.

2 LENTELĖ. Įstaigų poreikio skaičiuoti lėšų planavimo poreikį santrauka

	2.2.1.1.1.16 Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	2.2.1.1.1.17 Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	2.2.1.1.1.20 Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	2.2.1.1.1.21 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	2.2.1.1.1.23 Viešinimo išlaidos	2.2.1.1.1.30 Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos
Įstaigų skaičius, kur lėšų poreikis neskaičiuojamas / įsitenkama skiriamuose asignavimuose	23	22	13	10	20	33
Įstaigų skaičius, kur skaičiuojamas lėšų poreikis	10	11	20	23	9	

Apibendrinant lentelėje pateiktus duomenis, išryškėja tendencija, kad rečiausiai lėšų poreikis skaičiuojamas EK išlaidų straipsniams 2.2.1.1.1.16 „Kvalifikacijos kėlimo išlaidos“, 2.2.1.1.1.17 „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“, 2.2.1.1.1.23 „Viešinimo išlaidos“. Šių EK išlaidų straipsnių bendra lėšų apimtis ir 2022 m. ir 2023 m. sudarė 4% nuo Užduoties apimtyje analizuojamų prekių ir paslaugų EK išlaidų straipsnių lėšų. Interviu metu įstaigos identifiko šiuos EK išlaidų straipsnius, kaip smulkius ir akcentavo, kad planuojant lėšas dėmesys skiriamas savo apimtimi svarbesniems EK išlaidų straipsniams, kas lemia, kad įprastai šios išlaidų rūšys nepatenka prie išlaidų, kurių finansavimui būtų prašoma papildomų lėšų.

EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“ lėšų poreikis skaičiuojamas daugiau nei pusėje analizuotų įstaigų ir bendra lėšų apimtimi 2022 m. ir 2023 m. sudarė atitinkamai 23% ir 20% nuo Užduoties apimtyje analizuojamų prekių ir paslaugų EK išlaidų straipsnių lėšų. Tose įstaigose, kur lėšų poreikis yra skaičiuojamas, šių išlaidų apmokėjimui gali būti prašoma ir papildomo finansavimo įprastai dėl planuojamo komunalinių išlaidų kainų didėjimo.

Atlikta analizė atskleidžia, kad didžioji dalis įstaigų lėšų poreikį skaičiuoja EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.21 „Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“, kuris lėšų apimtimi 2022 m. ir 2023 m. atitinkamai sudarė 12% ir 15% nuo Užduoties apimtyje analizuojamų prekių ir paslaugų EK išlaidų

straipsnių lėšų. Remiantis interviu su įstaigomis metu surinkta informacija, nustatyta, kad didžiausią dalį šių išlaidų sudaro informacinių sistemų pritaikymo ir palaikymo išlaidos. Dauguma įstaigų akcentavo, kad ateityje šiems išlaidoms bus teikiamas papildomas poreikis, kuris tikėtina, kad savo apimtimi toliau augs.

EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“, apimantis labai didelę skirtingų išlaidų paskirties įvairovę, lėšų apimtimi yra didžiausias ir 2022 m., ir 2023 m. atitinkamai sudarė 61% nuo Užduoties apimtyje analizuojamų prekių ir paslaugų EK išlaidų straipsnių lėšų. Interviu metu nustatyta, kad didelė išlaidų paskirties įvairovė apsunkina planavimą ir įstaigos dažniausiai šių lėšų poreikio neplanuoja, o daro prielaidą, kad turės užtekti ankstesniais metais skirtų asignavimų. Tačiau priklausomai nuo pasikeitusių vidinių ar išorinių aplinkybių (pvz., Nacionalinė žemės tarnyba - gavus priegią prie Registrų centro duomenų lėšų poreikis sumažėjo), individualios įstaigų veiklos specifikos (pvz., VRM - diplomatų aprūpinimas, Valstybinė mokesčių inspekcija - banderolių gamyba ir pan.), įstaigos tam tikras EK išlaidų straipsnio lėšų grupes planuoja, vertindamos konkrečius poreikius.

Interviu metu nustatyta, kad įprastai Užduoties EK išlaidų straipsnių lėšų poreikis planuojamas tik ateinantiems pirmiems metams, antriems ir tretiems metams numatant tokią pačią sumą. Išimtis yra IT sistemų palaikymo išlaidų poreikis, kuris įprastai skaičiuojamas trejiems metams.

PLANAVIMO PRAKTIKOS

Analizuojant atskirų įstaigų lėšų poreikio planavimo praktikų ypatumus pagal Užduoties EK išlaidų straipsnius analizės sąvadas pateikiamas 5 Priede ir, siekiant išryškinti vyraujančias planavimo praktikas, planavimo praktikos buvo susistemintos, išskiriant pagrindinius veiksnius ir prielaidas, kuriais remiantis yra suskaičiuojama reikalinga lėšų suma. Atkreiptinas dėmesys, kad žemiau pateiktoje lentelėje išskirtos tik tos praktikos, kurios taikomos, kai realus lėšų poreikis skaičiuojamas pagal išlaidų rūšis.

3 LENTELĖ. Planavimo praktikų analizės santrauka

EK straipsnis	Planavimo praktikų santrauka
<p>2.2.1.1.1.16 Kvalifikacijos kėlimo išlaidos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prie praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų sumos pridedama papildoma suma, vertinant: <ul style="list-style-type: none"> ○ ar keičiasi vidinės ar išorinės aplinkybės (atnaujinami teisės aktai, keičiasi darbuotojų skaičius, įvedama nauja priemonė, kurios vykdymui reikės naujų kompetencijų, ir pan.); ○ koks poreikis kyla iš esamų ilgalaikių sutarčių ir ar yra poreikis sudaryti / atnaujinti sutartis; ○ ar kyla papildomas lėšų poreikis, surinkus informaciją metinių vertinimo pokalbių metu; ○ ar kyla papildomas lėšų poreikis, atsižvelgiant į strateginį veiklos planą. • Kaip bazė planuojama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas (pagal sutartis, rinkos tyrimą, viešai prieinamą rinkos informaciją) • Išimtiniais atvejais planuojama remiantis mokymams skirtu metiniu darbuotojo krepšeliu (darbuotojų skaičius x mokymams skirto krepšelio suma EUR)
<p>2.2.1.1.1.17 Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prie praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų sumos pridedama papildoma suma, vertinant, koks poreikis kyla iš esamų ilgalaikių sutarčių ir ar yra poreikis sudaryti / atnaujinti sutartis • Vertinama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas (pagal sutartis, rinkos tyrimą, rinkos informaciją) • Vertinamas konkretus žinomas poreikis, neatsižvelgiant į praėjusių metų faktines išlaidų sumas. • Kultūros srityje ekspertų įkainiai reglamentuoti teisės aktais, kiekio poreikis vertinamas pagal praėjusius laikotarpius (eksperto užmokestis Eur x eksperto paslaugų poreikis)

2.2.1.1.1.20 Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Vertinama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas, kuris dažniausiai svyruoja tarp 10-20% (pabrangimas vertinamas ekspertiškai) • Kiti veiksniai, turintys įtakos lėšų poreikiui: ploto pokytis, renovacija, viešai prieinama informacija dėl kainų pokyčio, Turto banko indikacijos dėl kainų pokyčio (išimtiniai atvejai) ir pan.
2.2.1.1.1.21 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Vertinama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas (pagal sutartis, rinkos tyrimą, rinkos informaciją) • Prie praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų sumos pridedama papildoma suma, vertinant, koks poreikis kyla iš esamų ilgalaikių sutarčių ir ar yra poreikis sudaryti / atnaujinti sutartis • Pagal panašius praėjusių laikotarpių pirkimus vertinamas reikalingas IS sistemų priežiūrai ir modifikavimui valandų kiekis, kaina nustatoma apklausiant potencialius tiekėjus ar praėjusio laikotarpio kainai pridedant pabrangimą (kiekis x kaina) • Vadovaujamosi praktika, kad IS funkcinėms galimybėms palaikyti skiriama 10% IS kūrimo ir diegimo projekto vertės (išimtinis atvejis) • IT prekių poreikis planuojamas: <ul style="list-style-type: none"> ○ pagal praėjusių laikotarpių faktinius (kiekio arba biudžeto) duomenis; ○ pagal praėjusių trijų metų faktinių išlaidų duomenis išvestą darbo vietos krepšelį (darbo vietos krepšelis Eur x darbo vietos); ○ numatoma pastovi bendra suma, įvertinta ekspertiniu būdu (pvz., Socialinės apsaugos ir darbo ministerija – 5000 Eur). • Skaičiuojant lėšų poreikį atsižvelgiama į darbuotojų skaičiaus pokytį, įrangos būklę, planą naudoti IVPK paslaugomis, strateginį veiklos planą
2.2.1.1.1.23 Viešinimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Vertinama praėjusių metų faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas (pagal sutartis, rinkos tyrimą, rinkos informaciją) • Atsižvelgiama į sudarytas ilgalaikes sutartis, poreikį sudaryti naujas ir planuojamus renginius
2.2.1.1.1.30 Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Vertinama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma ir pridedamas tikėtinas pabrangimas atsižvelgiant į prekių ir paslaugų tipą (pagal sutartis, rinkos tyrimą, rinkos informaciją, vertinamas MMA didėjimas (pvz., valymo, apsaugos paslaugoms) ir pan.) • Prie praėjusių metų faktinių išlaidų sumos pridedama papildoma suma, vertinant, koks poreikis kyla iš esamų ilgalaikių sutarčių (pvz., valymas, apsauga) ir ar yra poreikis sudaryti / atnaujinti sutartis • Priklausomai nuo įstaigos specifikos, planuojant specifinės išlaidų grupės lėšų poreikį, vadovaujamosi individualiais teisės aktais (detalizuota analizuojant planavimo reglamentavimo lygį, žr. poskyrį „Planavimo reglamentavimo lygis“) • Įstaigos veiklos specifikai būdingas poreikio planavimas (pvz., Valstybinė mokesčių inspekcija – banderolių kiekis x kaina ir pan., Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija – planuojami dideli griovimo darbai, Nacionalinė žemės tarnyba – gavus prieigą prie Registrų centro duomenų lėšų poreikis sumažėjo, Lietuvos transporto saugos administracija - tachografų kortelių kiekis x kaina)

Apibendrinant analizės metu identifikuotas lėšų poreikio planavimo praktikas pastebėta, kad daugeliu atveju planuojama lėšų suma yra nustatoma pagal praėjusių metų faktinių išlaidų sumą, ekspertiškai pridedant papildomą sumą, kuri atliepia tikėtiną papildomą poreikį, kylantį dėl pasirašytų ilgalaikių sutarčių ir poreikio jas atnaujinti, pasirašyti naujas, planuojamų veiklos pokyčių, vidinių ir išorinių veiksmų pokyčių, tikėtino pabrangimo ir galimo rezervo nenumatytiems atvejams. Interviu metu tikėtinas pabrangimas buvo identifikuotas kaip pagrindinis veiksnys darantis įtaką lėšų poreikio pasikeitimui. Dažniausiai tikėtinas pabrangimas nustatomas atsižvelgiant į:

- praeities kainos pokyčių tendencijas;
- rinkos tyrimo informaciją (apklausiami potencialūs tiekėjai, vertinama viešai prieinama informacija ir pan.);
- metinės infliacijos dydį.

Skaičiuojant lėšų poreikį susijusį su EK išlaidų straipsniu 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“, tikėtinas pabrangimas dažniausiai įvertinamas vadovaujantis viešojoje erdvėje prieinama informacija ir, priklausomai nuo įstaigos ekspertinio vertinimo, lėšų poreikis planuojamas pridėdant procentinį padidėjimą, kuris įprastai svyruoja tarp 10-20%.

Svarbu paminėti, kad Užduoties EK išlaidų straipsnių lėšų poreikis rečiausiai skaičiuojamas pagal kiekio ir kainos veiksnius.

PLANAVIMO REGLAMENTAVIMO LYGIS

Siekiant išsiaiškinti VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo reglamentavimą, buvo atlikta teisinės aplinkos analizė. Teisės aktai buvo surinkti iš Sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros I – ojo projekto etapo metu surinktų duomenų rinkinių, nagrinėjamų sričių ministerijų ir pavaldžių įstaigų pateiktų užpildytų duomenų užklausų. Dalis teisės aktų buvo identifikuota ir į analizės apimtį įtraukti vykdant pusiau struktūrizuotus interviu su įstaigomis. Iš viso analizuoti 101 horizontalūs ir individualūs teisės aktai, kurie buvo nurodyti kaip susiję su Užduoties objekto lėšų planavimu. Pilnas teisės aktų sąrašas nurodomas priede (žr. 6 Priedą).

Analizės ir interviu su įstaigomis metu buvo nustatyta, kad nors kai kurie teisės aktai buvo nurodyti kaip susiję su tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimu, tačiau lėšų poreikio planavimo proceso t.y. lėšų poreikio planavimo, surinkimo, pagrindimo, sprendimo priėmimo aspektų nereglementuoja. Dauguma teisės aktų reglamentuoja lėšų naudojimą ar suteikia pagrindą atitinkamas lėšas planuoti, tačiau praktiškai nustatant lėšų poreikį ir jį pagrindžiant nėra naudojami. Retais atvejais individualūs teisės aktai ar įstaigų formalūs dokumentai nustato lėšų planavimo procesą, lėšų poreikio skaičiavimo metodiką, įkainius ar limitus. Žemiau lentelėje pateikiami individualūs teisės aktai, kuriuos įstaigos interviu metu išskyrė, kaip naudojamus planuojant lėšų poreikį pagal Užduoties objekto EK išlaidų straipsnius. Pažymima, kad atskirai teisės aktai nėra vertinami dėl jų pakankamumo lėšų poreikio planavimo procese.

4 LENTELĖ. Planavimo praktikų teisinio reguliavimo santrauka

EK išlaidų straipsnis	Planavimo praktikų teisinio reguliavimo santrauka
2.2.1.1.1.16 Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos kultūros institutas, planuodamas lėšų poreikį, vadovaujasi vidiniu teisės aktu⁶, reglamentuojančiu metinių mokymams skirtą darbuotojo krepšelį (350 Eur) Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija, planuodama lėšų poreikį, vadovaujasi teisės aktais⁷, kuriuose reglamentuojama kvalifikacijos kėlimo / palaikymo tvarka, mokymų trukmė, dažnis, priklausomai nuo asmens sveikatos priežiūros specialisto
2.2.1.1.1.17 Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos kultūros institutas, planuodamas lėšų poreikį, vadovaujasi teisės aktu⁸, reglamentuojančiu ekspertų įkainius (kartotinės paslaugos) Lietuvos kultūros taryba, planuodama lėšų poreikį, vadovaujasi teisės aktu⁹, reglamentuojančiu įstatymų pagrindais sudarytų komisijų pirmininkų, jų pavaduotojų ir narių atlygio mokėjimo tvarką (kartotinės paslaugos)

⁶ Lietuvos kultūros instituto direktorės 2019 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. 19-11 b „Dėl darbuotojų kvalifikacijos kėlimo“

⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-2824 „Dėl asmens sveikatos priežiūros specialistų praktikos licencijavimo taisyklių ir asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymas V-69 „Dėl privalomojo mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“

⁸ Lietuvos kultūros direktorės 2021 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 21-07b "Dėl vertimų skatinimo programos ekspertų komisijos darbo reglamento ir atlyginimo ekspertams nustatymo“

⁹ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. IV-459 "Dėl įstatymų pagrindais sudarytų komisijų pirmininkų, jų pavaduotojų ir narių atlygio mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

2.2.1.1.1.20 Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Nenustatyta šio tipo lėšų planavimą reglamentuojančių teisės aktų
2.2.1.1.1.21 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Policijos departamentas, planuodamas lėšų poreikį, vadovaujasi vidiniu įstaigos teisės aktu¹⁰, reglamentuojančiu kompiuterinės įrangos aprūpinimo standartą, kas padeda planuoti IT prekių poreikį
2.2.1.1.1.23 Viešinio išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Nenustatyta šio tipo lėšų planavimą reglamentuojančių teisės aktų
2.2.1.1.1.30 Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	<ul style="list-style-type: none"> • Policijos departamentas, planuodamas lėšų poreikį, policijos pareigūno ginkluotės, gelbėjimo rinkinio (laužtuvas, kirvis) ir pan. parūpinimui, vadovaujasi Generalinio komisaro patvirtintais aprūpinimo standartais¹¹ • Asmens dokumentų išrašymo centras, planuodamas lėšų poreikį, asmens dokumentų ir kelionės dokumentų blankams, vadovaujasi blankų rezervą nustatančiu vidiniu teisės aktu¹² • Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, planuodama lėšų poreikį už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamam užmokesčiui, vadovaujasi teisės aktu¹³, reglamentuojančiu už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžius ir mokėjimo taisykles • Lietuvos kultūros institutas, planuodamas lėšų poreikį renginių dalyviams, vadovaujasi LRV nutarimu¹⁴, reglamentuojančiu viešųjų renginių ir aukšto meistriškumo sporto treniruočių dalyvių apgyvendinimo, maitinimo, kelionių ir pan. kompensavimą • Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, planuodama lėšų poreikį valstybinio socialinio draudimo fondo veiklos sąnaudoms, vadovaujasi teisės aktu¹⁵, kuris numato administravimo mokesčio dydžius ir limitus • Užsienio reikalų ministerija, planuodama lėšų poreikį su diplomatine veikla susijusioms kitų prekių ir paslaugų išlaidoms (pvz., persikėlimo išlaidos), vadovaujasi vidiniu teisės aktu¹⁶, reglamentuojančiu su diplomatine veikla susijusių išlaidų apskaičiavimo metodiką ir limitus • Nacionalinė žemės tarnyba, planuodama lėšų poreikį, valstybinio geodezinio pagrindo parametrų patikslinimui bei valstybinių erdvinių duomenų rinkinių ir žemėlapių atnaujinimui, vadovaujasi teisės aktu¹⁷, reglamentuojančiu valstybinio geodezinio pagrindo tvarkymo ir krašto kartografavimo tikslus

Apibendrinant, nors buvo nurodyti net 101 teisės aktas susijęs su lėšų planavimu, tik atskirais atvejais, praktiškai vykdant planavimą, įstaigos iš dalies remiasi individualiais teisės aktais, kurie reglamentuoja tam tikros rūšies išlaidų planavimą konkrečiose įstaigose arba reglamentuoja planavimą konkrečios priemonės lygyje. Daugiausia planavime praktiškai naudojamų (remiantis interviu su įstaigomis informacija) individualų teisės aktų identifiukuota planuojant EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ lėšas, tačiau dėl savo specifikos, identifiukuoti teisės aktai negali būti pritaikyti

¹⁰ Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas "Dėl kompiuterinės įrangos tipų sąrašo patvirtinimo"

¹¹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2016 m. rugsėjo 12 d. įsakymas Nr. 5-V-723

¹² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. rugsėjo 9 d. įsakymas Nr. 1V-633 "Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. sausio 9 d. įsakymo Nr. 1V-7 "Dėl asmens dokumentų blankų atsargų normatyvų" pakeitimo"

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimas Nr. 364 "Dėl už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo"

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. 1515 "Dėl viešųjų renginių ir aukšto meistriškumo sporto treniruočių stovyklų dalyviams skiriamų neapmokestinamųjų pinigų kompensacijų dydžių ir mokėjimo tvarkos taisyklių patvirtinimo"

¹⁵ Lietuvos Respublikos 2021 m. gruodžio 14 d. Nr. XIV - 749 įstatymas "Dėl valstybinio socialinio draudimo biudžeto rodiklių patvirtinimo"

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 27 d. nutarimas Nr. 1393 "Dėl diplomatinės tarnybos įstatymo įgyvendinimo"

¹⁷ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. įsakymas "Dėl valstybinio geodezinio pagrindo tvarkymo ir krašto kartografavimo 2024-2026 m. metų programos patvirtinimo"

horizontaliai. Interviu metu nustatyta, kad įprastai planuojama vadovaujantis ekspertine patirtimi, kuri nėra reglamentuota, vadovaujamas skirtingomis praktikomis kiekvienoje srityje ir įstaigoje individualiai. Pažymėtina, kad EK išlaidų straipsniams 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“ ir 2.2.1.1.1.23 „Viešinimo išlaidos“ interviu metu nenustatyta planavimą reglamentuojančių teisės aktų. Taip pat identifiukuota, kad nėra nei vieno Užduoties apimtyje analizuoto EK išlaidų straipsnio, kurio planavimo procesas būtų pilnai reglamentuotas teisės aktais.

Planavimo praktikų apžvalgos apibendrinimas. Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikų analizė apėmė poreikio skaičiuoti papildomą ar pilną lėšų poreikį ir taikomų planavimo praktikų analizę, planavimo reglamentavimo lygio apžvalgą. Pagrindinės išvados:

- nemaža dalis įstaigų atskirų prekių ir paslaugų išlaidų rūšių papildomo lėšų poreikio neskaičiuoja, darydami prielaidą, kad turi užtekti įprastai skiriamų asignavimų. Dažniausiai papildomas lėšų poreikis skaičiuojamas informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidoms ir yra susijęs su IS palaikymu;
- dažniausiai planavimas vykdomas remiantis ekspertine patirtimi, kuri nėra reglamentuota, ir daugumoje atveju naudojama tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktika yra praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų sumos padidinimas tam tikrą procentu ar absoliučia suma, taip įvertinant tikėtiną prekių ir paslaugų pabrangimą, kurį įstaigos prognozuoja remiantis skirtingais informacijos šaltiniais. Rečiausiai naudojama praktika yra planavimas pagal kiekio ir kainos veiksnius;
- tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimas tik atskirais atvejais remiasi individualiais teisės aktais, kurie reglamentuoja tam tikros rūšies išlaidų planavimą konkrečiose įstaigose arba reglamentuoja planavimą konkrečios priemonės lygyje.

3. PLANAVIMO PRAKTIKŲ VERTINIMAS IR REKOMENDACIJOS DĖL VIENINGŲ PRINCIPŲ PLANUOJANT IR PAGRINDŽIANT LĖŠŲ POREIKĮ PREKĖMS IR PASLAUGOMS

Šiame Tarpinės ataskaitos skyriuje pateikiamas VB lėšų planavimo prekėms ir paslaugoms vertinimas, išskiriant sprendžiamas problemas ir gerąsias planavimo praktikas. Taip pat pateikiamos metodinės rekomendacijos dėl Užduotyje analizuojamų prekių ir paslaugų lėšų poreikio planavimo pagal Užduoties apimtyje analizuotus EK išlaidų straipsnius. Tolimesniuose Tarpinės ataskaitos poskyriuose (3.1-3.6) pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama **lentelėje „Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos“** susisteminta informacija:

- **„Sprendžiamos problemos“**. Remiantis įstaigų planavimo praktikų analize, išskirtos pagrindinės tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikų problemos, nurodant problematikos pagrindimą bei siūlymus dėl sprendinių. Problemos yra aktualios horizontaliai visų sričių nagrinėtai ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų aibei bei yra išskirtos atsižvelgiant į tikslą turėti tikslią, aktualią ir pagrįstą biudžeto informaciją trejiems metams.
- **„Gerosios praktikos“**. Vertinant analizuotas VB tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikas (visos individualios planavimo praktikos pagal įstaigas pateikiamos 5 Priede), išskirtos gerosios praktikos, atsižvelgiant į jų galimą įtaką lėšų poreikio planavimo aktualumui, pagrįstumui ir tikslumui. Pateikiamos nustatytos gerosios praktikos pagal EK išlaidų straipsnius bei siūlymai dėl galimo gerosios praktikos pritaikymo. Pažymėtina, jog nurodytos gerosios praktikos taikomos išskirtinai individualiose įstaigose, nurodant konkretų pavyzdį (pateikiamas nebaigtinis pavyzdžių sąrašas), bet ne horizontaliai visose analizuotose ministerijose ir joms pavaldžiose įstaigose.
- **„Metodinės rekomendacijos“**. Pateikiamos metodinės rekomendacijos dėl VB lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo, susiejant su identifikuota problema ir gerąja praktika (jei aktualu). Teikiant rekomendacijas atsižvelgiama į jau esamus procesus, nesiekiant jų keisti iš esmės, kur įmanoma ir racionalu išlaikant galiojančias praktikas. Taip pat, rekomendacijos apsiriboja prekių ir paslaugų lėšų planavimu, nesiūlant biudžeto sistemos pertvarkų ar pokyčių, kurių įgyvendinimas, tikėtina, užtruktų ilgiau nei vienerius metus.

Paskutiniame šio skyriaus poskyryje 3.7 „Ižvalgos“ lentelėse yra pateikiamos komunalinių paslaugų įsigijimo ir viešinimo išlaidų sprendžiamos problemos ir gerosios planavimo praktikos bei iš to kylančios lėšų planavimo išvalgos. Pažymėtina, kad pateiktos išvalgos yra pastebėjimai dėl galimų sprendimų ar atitinkamų išlaidų metodinių rekomendacijų papildymai vėlesnio įgyvendinimo laikotarpiu, neapsiribojant Užduoties apimtimi.

3.1. TĘSTINĖS VEIKLOS IŠLAIDOS PREKĖMS IR PASLAUGOMS

5 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos tęstinės veiklos prekių ir paslaugų lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos ¹⁸
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kainų pokyčiai prognozuojami skirtingais būdais: planuojami remiantis skirtingais ekonominių prognozių rodikliais ir informacijos šaltiniais, atliekant rinkos tyrimą, vertinant praeitų laikotarpių kainų pokyčių tendencijas. <p><i>Vieningo tikėtino pabrangimo vertinimo nebuvinimas apsunkina planavimo procesą laiko prasme ir neužtikrina suplanuoto lėšų poreikio palyginamumo, reikalingo vertinant ir paskirstant lėšas. Procesas ypač neapibrėžtas ir laikui imlus planuojant komunalinių paslaugų išlaidas.</i></p> <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> Planavimo procese įvertinamos pasirašytos ilgalaikės sutartys, atliekamas rinkos tyrimas, siekiant nustatyti kainas toms paslaugoms, kurioms nėra pasirašytos ilgalaikės sutartys. <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui.</i></p>	<p>1. Rekomenduojama, kad tais atvejais, kai yra reikšmingi kainų svyravimai, kurie nebuvo prognozuoti, FM paskelbtų indeksavimo koeficientus (nuoroda Biudžeto rengimo gairėse), nurodant, kokioms išlaidų grupėms ar išlaidų elementams (pvz., komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos) jie turi būti taikomi lėšų poreikio skaičiavimo procese. Atsižvelgiant į ekonominę situaciją ir prognozuojamus reikšmingus kainų svyravimus ir kitas aplinkybes, FM kiekvienais metais turėtų priimti sprendimą nurodant, kurioms išlaidoms jie turi būti taikomi (be atskiro nurodymo išlaidoms neturi būti taikomas joks indeksavimo koeficientas). Kiekvienais metais sprendimai turėtų būti peržiūrėti ir atitinkamai patvirtinami kitam planavimo laikotarpiui. Nustatant indeksavimo koeficientą, galėtų būti pasiremta suderintu vartotojų kainų indeksu (SVKI), kurio prognozės viešai skelbiamos ilgesniam laikotarpiui (https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus/). Jei prognozės nebūtų prieinamos (pvz., nėra prognozių informacijos 2027 m.), būtų galima vadovautis kitu patikimu šaltiniu, pvz., Lietuvos banko, Europos centrinio banko prognozėmis. Indeksuojant tam tikras išlaidas būtų sudaroma galimybė vienodomis sąlygomis tikslinti bazę ir numatyti, koks lėšų poreikio augimas gali būti laikomas papildomu lėšų poreikiu.¹⁹</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama užtikrinti, kad vieningi principai būtų taikomi, vertinant infliacijos įtaką išlaidoms horizontaliai, įvykus esminiams pokyčiams.</i></p>

¹⁸ Lentelėje pateiktos rekomendacijos yra Užduoties „Valstybės biudžeto tęstinės veiklos lėšos, skiriamos esamam ilgalaikiam materialiajam turtui ir nematerialiajam turtui eksploatuoti, jo esamai būklei palaikyti ir jam atnaujinti“ rezultatas

¹⁹ Dėl informacijos skelbimo svarstytinas bendradarbiavimas su Valstybės duomenų agentūra.

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos ¹⁸
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dalis įstaigų tų pačių išlaidų rūšių lėšas planuoja tik vieneriems metams, dalis įstaigų planuoja trejiems metams (kai planuojama vieneriems metams, ateinantiems dvejiems metams tiesiog perkeliama pirmųjų metų suma, tikintis, kad vis tiek bus tikslinama, kai bus tvirtinamas einamųjų metų biudžetas). <p><i>Nevienodos praktikos. Planuojant vieneriems metams neužtikrinamas planavimo trejų metų laikotarpyje patikimumas, o detalus planavimas trejų metų perspektyvoje ne visais atvejais yra prasmingas dėl reikalingų skirti laiko sąnaudų.</i></p> <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vykdam kartotines veiklas, kurių apimtis ir siekiami rezultatai nesikeičia, nėra vykdomas detalus kiekio ir kainos elementų planavimas, planuojama pagal ankstesnius metus. Vykdam veiklas, kurių apimtis ir siekiami rezultatai keičiasi, vykdomas detalus kiekio ir kainos elementų planavimas. <p><i>Optimizuojamas planavimo procesas ir lėšų poreikis gali būti įvertinamas ilgesniam periodui.</i></p>	<p>2. Rekomenduojama numatyti tęstinės veiklos lėšų planavimo ir lėšų poreikio pagrindimo gairėse, kad įstaigos turi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įvertinti, ar ateinantiems dvejiems metams, kuriems jau patvirtintas finansavimas trejų metų biudžete, nepasikeitė planavimo prielaidos ir sąlygos pagal priemones (siektini rodikliai, esamų planų ir biudžeto vykdymas, priemonių imtis, teisinis reglamentavimas, kitos numatytos sąlygos LR Biudžeto sandaros įstatyme). Jei veiklos vykdymo sąlygos yra nepasikeitusios, lėšų poreikis neturi būti vertinamas. Jei yra veiklą keičiančių aplinkybių, į kurias atsižvelgti leidžia LR Biudžeto sandaros įstatymas, atliekamas lėšų poreikio skaičiavimas, vadovaujantis 3.2-3.6 poskyriuose pateiktomis rekomendacijomis. • planuoti lėšų poreikį tretiesiems metams, kuriems finansavimas dar nėra patvirtintas, įvertinant tęstinės veiklos lėšų išlaidoms poreikį pagal priemones, jų siekiamų rodiklių reikšmes, faktinį vykdymą ir išlaidų rūšis, taikant 3.2-3.6 poskyriuose pateiktas planavimo rekomendacijas. Vertinant lėšų poreikį atsižvelgiama į finansavimo prioritetus, prielaidas ir sąlygas, nurodytas Biudžeto rengimo gairėse. <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad būtų išaiškinta, kokiais atvejais gali būti tikslinamas jau patvirtintas dviejų metų biudžetas, bei kaip turi būti planuojamos lėšos tretiesiems metams. Šiuo metu įstaigos kiekvienais metais tikslina ateinančių trejų metų biudžetus, taigi patvirtintas trejų metų biudžetas bus reikšmingas pokytis planavimo procese.</i></p>

3.2. KVALIFIKACIJOS KĖLIMO IŠLAIDOS

6 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nėra vieningai nustatytų gairių (lubos, krepšelis darbuotojui), kiek lėšų skiriama kvalifikacijos kėlimui pagal objektyvius rodiklius. Jei naudojamos lubos, jos prilyginamos anksčiau skirtiems asignavimams. Nustatyti tik vienetiniai atvejai, kai įstaigos lėšų poreikio skaičiavimui naudoja krepšelį darbuotojui, o krepšelio dydis nustatytas remiantis ekspertiniu vertinimu. <p><i>Nustatyta, kad skirtingose įstaigose kvalifikacijos kėlimo išlaidos darbuotojui ar suma kvalifikacijos kėlimui nuo darbo užmokesčio fondo ženkliai skiriasi, neužtikrinamos tapačios tobulinimosi galimybės viešojo sektoriaus darbuotojams.</i></p> <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> Planuojama remiantis mokymams skirtu metiniu darbuotojo krepšeliu (darbuotojų skaičius x mokymams skirto krepšelio suma EUR). Pavyzdžiui, per kalendorinius metus vienam darbuotojui kompensuojama iki dviejų kvalifikacijos kėlimo ir mokymo kursų, kurių išlaidos už vienus kursus sudaro iki 350 Eur. Krepšelio suma patvirtinta. Kitas pavyzdys, kai krepšelio suma nėra patvirtinta, bet planuojama numatant vienam darbuotojui skirti 150 Eur mokymo krepšelį. (Įstaigos pavyzdys: Lietuvos kultūros institutas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija). <p><i>Išlaidos planuojamos įvertinant darbuotojų skaičiaus pokytį, suteikiama galimybė darbuotojams kelti kvalifikaciją. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui pagal darbuotojų skaičių. Praktika, kuri potencialiai galėtų būti taikoma horizontaliai. Reikalinga įvertinti darbuotojo kvalifikacijos kėlimo krepšelio dydį, numatyti indeksavimo galimybes. Tačiau taikymas valstybės</i></p>	<p>1. Rekomenduojama, įstaigoms kvalifikacijos kėlimo išlaidas planuoti pagal realų poreikį, tačiau AV lygiu šios išlaidos neturi viršyti 1,5% nuo DU, atlikta horizontali visų įstaigų kvalifikacijos išlaidų analizė.</p> <p>Kvalifikacijos kėlimui skirta biudžeto išlaidų dalis organizacijos lygyje įprastai (vadovaujantis gerosiomis praktikomis) apskaičiuojama vadovaujantis procentiniu dydžiu nuo DU fondo arba nustatyto darbuotojo kvalifikacijos kėlimo išlaidų krepšelio dydžiu. Siekiant nusimatyti bendrą kvalifikacijos kėlimui reikalingą sumą, dažniausiai taikomas procentinis dydis nuo DU fondo, kuris pasaulinėje žmogiškųjų išteklių valdymo praktikoje svyruoja nuo 1 iki 3%, taip pat panašūs dydžiai matomi ir užsienio valstybių viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo praktikose ir strategijose (Danijoje, Suomijoje, Norvegijoje, Olandijoje, Šveicarijoje). Atkreiptinas dėmesys, kad užsienio valstybėse tokie rodikliai yra žmogiškųjų išteklių valdymo strategijų ir politikų dalis, t.y. yra sprendžiamas ne lėšų kontrolės, o mokymosi skatinimo klausimas, ir tokia išlaidų dalis, skirta kvalifikacijos kėlimui nustatoma kaip tikslas. Šis lėšų poreikio apskaičiavimo būdas leidžia nustatyti kvalifikacijos kėlimui siektinas skirti lėšų sumas valstybės, srities ar organizacijos lygyje (arba kaip limitą arba kaip siektiną sumą). Kitas lėšų poreikio apskaičiavimo būdas yra darbuotojo kvalifikacijos kėlimo išlaidų krepšelio nustatymas valiuta. Kadangi šis dydis yra absoliutine išraiška, jo palyginamumas tarp skirtingų valstybių ar sektorių yra apribotas ir įprastai vadovaujasi istoriniais duomenimis vienos įstaigos lygyje. Labiau įprasta krepšelio nustatymą naudoti organizacijos viduje valdymo sprendimams priimti, bet ne bendros mokymams skiriamos sumos nustatymui. Taip pat šio metodo taikymas susijęs su rizikomis, kad bus daroma prielaida, kad į visus darbuotojus reikia investuoti vienodai, nepriklausomai nuo jų pareigybų, vykdomų pareigų kompleksijos, metinių pokalbių rezultatų ir kitų veiksnių.</p> <p>Atlikus Užduoties įstaigų kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizę, nustatyta, kad kvalifikacijos kėlimui įstaigos planuoja nuo 0% iki 2,6% nuo DU fondo (2022 m. duomenys), faktiškai skiria nuo 0,08% iki 2,02% nuo DU fondo (2022 m. duomenys). Apibendrinus visą imtį, nustatyta, kad įstaigos kvalifikacijos kėlimui vidutiniškai planuoja 0,71%, ir skiria 0,58% lėšų nuo DU fondo. Nustatant rekomenduojamą procentinį dydį, atsižvelgta į šias faktines išlaidas ir FM siekį vertinti kvalifikacijos kėlimui skiriamų išlaidų pagrįstumą. Teikiant šią rekomendaciją nėra vertinama, ar šiuo metu yra pakankamai ar per daug skiriama lėšų kvalifikacijai iš valstybės žmogiškųjų išteklių valdymo perspektyvos, nėra siekiama padidinti ar sumažinti skiriamų lėšų, bet siekiama išlyginti šių lėšų paskirstymo proporcingumą ir numatyti vieną šioms lėšoms taikomą planavimo metodą. Tarptautinėje praktikoje matoma, kad įprasta viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo strategijose ir (ar) politikose nustatyti siektiną viešajame sektoriuje kvalifikacijos tobulinimui skirtinų lėšų apimtį kartu numatant ir atitinkamas įgyvendintinas priemones, siekiant užtikrinti, kad į viešojo sektoriaus kompetencijas būtų nuolat investuojama.</p> <p>Atsižvelgiant į gerąsias praktikas ir siekiant išlyginti išlaidų skiriamų kvalifikacijos kėlimui netolygumus skirtingose įstaigose, ateiptyje siūloma, kad AV ir AV pavaldžios įstaigos kvalifikacijos kėlimo išlaidų poreikį nusimatyti intervale nuo 0,5% iki 1,5% nuo DU fondo. Siūlomas procentinių dydžių intervalas atliepia įstaigų veiklų specifikas, iš to kylančius kvalifikacijos kėlimo lėšų poreikius (pvz., daugiau lėšų skiriama naujas sritis kuruojantiems darbuotojams) ir siekiant paskirstyti lėšas tarp įstaigų, kas atlieptų poreikį kylantį iš specifinės įstaigos veiklos specifikos (pvz., Policijos departamentas - didelis nuolatinis poreikis kvalifikacijos kėlimui) Jei įstaigos turi poreikį planuoti kvalifikacijos kėlimo išlaidas didesniu nei 1,5 % nuo DU, šį poreikį derina su AV.</p>

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p><i>mastu turėtų būti derinamas su Valstybės tarnybos reforma. Taip pat krepšelio nustatymas yra viena iš dviejų įprastų planavimo praktikų kvalifikacijos kėlimo lėšoms, įprastai naudojama organizacijos viduje valdymui, bet ne bendros mokymams skiriamos sumos nustatymui. Dėl to kito metodo (procentinio dydžio nuo DU fondo) taikymas būtų labiau tinkamas.</i></p>	<p><i>Šia rekomendacija siekiama nustatyti vieningą kvalifikacijos kėlimo išlaidų planavimo metodiką, kuri leistų tolygiau paskirstyti kvalifikacijos kėlimo lėšas tarp įstaigų ir tuo pačiu galėtų atliepti individualius įstaigų poreikius kylančius iš veiklos specifikos.</i></p>

3.3. EKSPERTŲ IR KONSULTANTŲ PASLAUGŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDOS

7 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos ekspertų ir konsultantų įsigijimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kartotinėms paslaugoms ekspertų įkainiai reglamentuoti teisės aktais, kiekio poreikis vertinamas pagal praėjusius laikotarpius (užmokestis Eur x paslaugų poreikis). (Įstaigos pavyzdys: Lietuvos kultūros institutas, Lietuvos kultūros taryba). <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai. Sudaromos prielaidos tikslesniam išlaidų planavimui. Dėl skirtingų įstaigų veiklos specifikų, nėra galimybių unifikuoti ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo įkainių. Horizontaliai, jei įstaigos poreikiuose yra kartotinis konsultantų ir ekspertų paslaugų įsigijimas, gali būti taikoma praktika patvirtinti paslaugų įkainį.</i></p>	<p>1. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos planavimo gairėse, kad lėšų poreikis ekspertų ir konsultantų paslaugoms, būtų planuojamas taip:</p> <ul style="list-style-type: none"> kai paslaugos yra nuolat pasikartojančios (tokiu dažnumu, kad įkainio nustatymas būtų prasmingas ir mažintų administracinę našta), paslaugos vieneto turinys aiškiai apibrėžtas ir siekiami rezultatai nesikeičia (pvz., išnagrinėta paraiška), o paslaugų tiekėjo pasirinkimas vyksta kaip mažos vertės pirkimas, jo neskelbiant, būtu nustatytas paslaugos vieneto įkainis (pvz., išnagrinėtos paraiškos įkainis). Paslaugos vieneto įkainis nustatomas atlikus rinkos tyrimą. kai planuojamas lėšų poreikis tęstinėms (pvz., audita, teisinės paslaugos ir pan.) paslaugoms, rekomenduojama atsižvelgti į ankstesnių metų apimties poreikius bei įvertinti individualius jų apimties pokyčius, kainą nustatant pagal pasirašytas sutartis, joms nesant, atlikus rinkos tyrimą. kai planuojamas lėšų poreikis išskirtinėms paslaugoms, kurių apimtis ir siekiami rezultatai nėra pastovūs, rekomenduojama planuoti pagal individualų poreikį, kainą nustatant atlikus rinkos tyrimą. <p>Vieningo įkainio ar lėšų limito nustatyti šiai išlaidų rūšiai nerekomenduojama, nes įstaigos perka labai įvairias konsultacines ir ekspertų paslaugas, pagal savo veiklos specifiką. Tarptautinėje praktikoje yra pavyzdžių, kai yra ribojama bendra valstybės išlaidų konsultantų ir ekspertų paslaugoms suma (absoliučia išraiška), tačiau šioje analizėje nenustatytas toks ribojimo poreikis, taip pat ekspertų ir konsultantų išlaidoms tęstinėje veikloje skiriama nedidelė išlaidų dalis (2023 m. užduoties apimtyje analizuojamų finansavimo šaltinių šio EK išlaidų straipsnio planinės lėšos sudarė 1,9% nuo visų tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms).</p>

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
	<i>Šia rekomendacija siekiama numatyti vieningus principus tikslesniam išlaidų planavimui ir iš dalies optimizuoti planavimo procesą kartotinėms ekspertų ir konsultantų paslaugoms.</i>
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Neretai ekspertų ir konsultantų įsigijimo išlaidos priskiriamos ir planuojamos EK išlaidų straipsnyje 2.2.1.1.1.30. <p><i>Neužtikrinamas suplanuoto lėšų poreikio palyginamumas, reikalingas vertinant ir paskirstant lėšas.</i></p>	<p>2. Rekomenduojama tikslinti EK išlaidų straipsnio apibrėžimą ir pateikti daugiau pavyzdžių FM tinklapyje skiltyje DUK (dažnai užduodami klausimai), nes buvo nustatyta išlaidų priskyrimo šiai išlaidų rūšiai neatitikimų. Siūloma EK išlaidų straipsnio apibrėžimo redakcija bus pateikta Užduoties II-ajame etape, kai bus išanalizuotos dažniausiai pasitaikančios išlaidų priskyrimo šiai išlaidų rūšiai klaidos.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama sumažinti klaidingus lėšų priskyrimus tarp EK išlaidų straipsnių, kas užtikrintų suplanuoto poreikio palyginamumą.</i></p>
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nėra vieningų gairių, kaip turi būti pagrindžiamas išorinių ekspertų paslaugų poreikis. <p><i>Nėra vieningai valdoma, kam valstybėje gali būti skiriamas finansavimas veikloms, kurių neatlieka pačios įstaigos.</i></p>	<p>3. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos planavimo gairėse, kad įstaigos planuodamos ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidas, poreikio pagrindimui įvertintų šiuos aspektus:</p> <ul style="list-style-type: none"> yra pagrįstas perkamų ekspertų ir konsultantų paslaugų poreikio pagrindimas (ar paslaugos yra būtinos priemonės tikslams pasiekti); įstaigoje nėra arba nėra pakankamai vidinių žmogiškųjų išteklių, kurie turi reikiamų žinių, įgūdžių ir patirties, reikalingoms veiklos atlikti; jei žmogiškųjų vidinių išteklių yra, įvertinta, ar veiklos atlikimas perkant ekspertų ir konsultantų paslaugas yra ekonomiškai naudingesnis nei vykdant vidiniais išteklių; yra įvertintos paslaugų pirkimo iš ekspertų ir konsultantų rizikos ir jų lygis yra priimtinas. <p>Vertinant šio išlaidų straipsnio apimtį visoje išlaidų prekėms ir paslaugoms apimtyje (1,9%), nerekomenduojama prašyti kiekvieno ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo pagrindimo, bet rekomenduojama, kad įstaigos jį atliktų ir esant poreikiui tokį pagrindimą galėtų pateikti. Jei tokių lėšų poreikis viršija patvirtintus asignavimus ir teikiamas kaip papildomas poreikis, tuomet aukščiau nurodytą pagrindimą reikia pateikti AV įvertinimui ir sprendimo priėmimui.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad išorinių ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimas būtų pagrįstas.</i></p>

3.4. KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDOS

8 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos komunalinių paslaugų įsigijimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
Geroji praktika:	1. Rekomenduojama įtraukti nuostatą į tęstinės veiklos planavimo gaires, kad planuojant lėšų komunalinių paslaugų įsigijimui poreikį tretiesiems metams, būtų įvertinti ankstesnių trejų metų komunalinių paslaugų

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>- Lėšų poreikis numatomas pagal praeitų metų faktinį sunaudojimą, atsižvelgiama į patalpų pokytį, pastatų renovacijos įtaką ir pan. (Įstaigos pavyzdys: Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Žemės ūkio ministerija).</p> <p><i>Praktika įvertinti patalpų pokytį bei kitus veiksnius, gali būti taikoma horizontaliai. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui.</i></p>	<p>faktiniai kiekiai (pvz., elektros kWh, vandens m³ ir k.t.), apskaičiuojamas jų vidurkis bei atsižvelgta į reikšmingus įstaigos pokyčius (pvz., išaugęs darbuotojų skaičius, hibridinis darbo modelis, pastatų renovacija, atsinaujinančių energijos šaltinių technologijų pritaikymas ir pan.).</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad lėšų planavimas komunalinių paslaugų įsigijimui būtų tikslesnis, įvertinant praeitų metų faktinius duomenis bei atsižvelgiant į planuojamus įstaigos pokyčius ir horizontaliai būtų vadovaujamosi vieningais principais.</i></p>

3.5. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PREKIŲ IR PASLAUGŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDOS

9 LENTELĖ. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>Gerosios praktikos:</p> <p>- IS sistemų palaikymui ir modifikavimui reikalingos lėšos trijų metų horizonte planuojamos pagal pasirašytas ilgalaikes sutartis. Atnaujinant sutartis, kaina skaičiuojama pagal ilgalaikėse sutartyse nustatytus įkainius, panašių darbų apimtis ir valandinius įkainius iš praeities, prireikus vykdomos tiekėjų apklausos. (Įstaigos pavyzdys: Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija, Nacionalinė žemės tarnyba, Valstybinė mokesčių inspekcija, Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras).</p> <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai, įvertinamas trejų metų periodas. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p>	<p>1. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos lėšų planavimo gairėse, kad įstaigos planuotų IS priežiūros ir palaikymo lėšų poreikį pagal pasirašytas ilgalaikes sutartis ir jose nustatytus įkainius, nurodant tai kad sudėjus pamečiui suplanuotų asignavimų sumas nebūtų viršijamos bendros sutarties sumos. Jei planuojant lėšų poreikį sutartys nėra pasirašytos, kainų įvertinimui turėtų būti vykdomas rinkos tyrimas (apklausiami tiekėjai, centrinės perkančiosios organizacijos informacija, viešai prieinama informacija).</p> <p>Planuodamos IS priežiūros ir palaikymo darbų apimtis, įstaigos turi atsižvelgti į IVPK viešinamas rekomendacijas ir LR valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatas²⁰dėl IS valdymo.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad įstaigos vieningai ir pagrįstai planuotų lėšas IS priežiūros ir palaikymo išlaidoms.</i></p>

²⁰ Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, 2011 m. gruodžio 15 d. Nr. XI-1807
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.415499/asr>

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<ul style="list-style-type: none"> Trejų metų lėšų poreikis IS sistemų modifikavimui derinamas ir poreikis atnaujinamas pagal IVPK rekomendacijas. (Įstaigos pavyzdys: Kultūros ministerija, Finansų ministerija). <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai, įvertinamas trejų metų periodas ir vadovaujama vienu informacijos šaltiniu. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p>	
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> IT prekių lėšos dažnai yra planuojamos pagal individualių įstaigų IT specialistų / skyrių įvertinimą. <p><i>Rizika skirtingai finansuoti tokias pačias funkcijas valstybės mastu, skirtingai vertinti lėšų poreikį analogiškiems poreikiams.</i></p> <p>Gerosios praktikos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vertinama praėjusių metų (vienerių metų arba kelių metų vidurkio) faktinių išlaidų suma IT prekėms. (Įstaigos pavyzdys: Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija, Nacionalinė žemės tarnyba). <p><i>Optimizuojamas planavimo procesas. Papildomai turi būti įvertinti IT prekių poreikiui įtakos turintys vidiniai ir išoriniai veiksniai (pvz., nuotolinis darbas, darbuotojų skaičiaus pokytis). Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Pagal ankstesnių trejų praėjusių metų faktinius duomenis išvestas darbo vietos įkainis, apimantis smulkias IT prekes. (Įstaigos pavyzdys: Policijos departamentas). <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai, atsižvelgiant į darbuotojų skaičių. Sudaromos prielaidos tikslesniam išlaidų planavimui. Papildomai turi būti įvertinti IT prekių poreikiui įtakos turintys vidiniai ir išoriniai veiksniai (pvz., nuotolinis darbas, darbuotojų skaičiaus pokytis). Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p>	<p>2. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos lėšų planavimo gairėse, kad įstaigos, planuodamos lėšų poreikį informacinių technologijų prekėms (pvz., telefonai, KDV elementai, jei jie įsigijami ne komplekte, o atskirai (monitorius, klaviatūra ir pan.)), vertintų ankstesnių metų vidutinį poreikį vertine išraiška darbuotojui, atsižvelgtų į vidinius ir išorinius pokyčius (pvz., nuotolinis darbas). Bendras lėšų poreikis turėtų būti skaičiuojamas vidutinį lėšų poreikį darbuotojui padauginus iš planuojamo darbuotojų skaičiaus. Rekomenduojama AV lygmenyje periodiškai atlikti analizę, kiek skiriama tokių lėšų darbuotojui AV ir pavaldžiose įstaigose, bei atlikti lyginamąją analizę.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad lėšos būtų planuojamos remiantis vieningais principais.</i></p>
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> IT paslaugų lėšos dažnai yra planuojamos pagal individualių įstaigų IT specialistų / skyrių įvertinimą. Mažai įstaigų turi nusimačiusios KDV standartus. <p><i>Rizika skirtingai finansuoti tokias pačias funkcijas valstybės mastu, skirtingai vertinti lėšų poreikį analogiškiems poreikiams.</i></p> <p>Gerosios praktikos:</p>	<p>3. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos lėšų planavimo gairėse, kad įstaigos, planuodamos KDV standartinės programinės įrangos licencijų nuomos lėšų poreikį, įvertintų vartotojų skaičių ir galimus jų pokyčius.</p> <p>Siūloma IVPK parengti ir viešai skelbti KDV standartinės programinės įrangos rekomendacijas, kuriose būtų nurodyti KDV standartinės programinės įrangos paketai ir įkainiai, kurių periodinis atnaujinimas turėtų būti numatytas ne rečiau kaip kas metus. Įstaigos planuodamos lėšų poreikį licencijų nuomai turėtų planuoti</p>

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<ul style="list-style-type: none"> - Licencijų nuomos lėšų poreikis planuojamas pagal darbuotojų skaičių. (Įstaigos pavyzdys: Valstybinė mokesčių inspekcija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija). <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai, atsižvelgiama į darbuotojų skaičiaus pokyčius. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Planuoja nustatyti KDV standartus. (Įstaigos pavyzdys: Informacinės visuomenės plėtros komitetas). <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika gali būti taikoma horizontaliai.</i></p>	<p>pagal IVPK parengtas KDV standartinės programinės įrangos rekomendacijas ir nurodytus įkainius, dauginant juos iš planuojamo darbuotojų skaičiaus.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama, kad lėšos kompiuterinės programinės įrangos licencijų nuomai būtų planuojamos remiantis vieningais principais.</i></p>

3.6. KITŲ PREKIŲ IR PASLAUGŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDOS

10 LENTELE. Problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos kitų prekių ir paslaugų įsigijimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne visos statutinės įstaigos turi apibrėžtus „aprūpinimo“ standartus – t. y. konkrečiai darbo vietai būtinos įrangos aprašą ir jos atnaujinimo normatyvus. <p><i>Nėra užtikrinamas pagrįstas skirtingų darbo funkcijų aprūpinimas reikalingomis darbo priemonėmis ir atitinkamas lėšų poreikio planavimas ilgesniam laikotarpiui, sudėtingesnis lėšų poreikio vertinimo procesas.</i></p> <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Policijos departamentas, planuodamas lėšų poreikį, policijos pareigūno ginkluotės, gelbėjimo rinkinio (laužtuvas, kirvis) ir pan. aprūpinimą, vadovaujasi Generalinio komisaro patvirtintais aprūpinimo standartais. <p><i>Išlaidos planuojamos pagrįstai. Sudaro prielaidas tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika gali būti taikoma statutinėse įstaigose, siekiant, kad būtų užtikrintas pagrįstas skirtingų darbo funkcijų aprūpinimas reikalingomis darbo priemonėmis ilgesniam laikotarpiui.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekomenduojama, kad statutinės įstaigos ir kitos įstaigos, kurių darbuotojai, vykdydami funkcijas, turi naudotis specifinėmis vienaarūšėmis priemonėmis ir (ar) įranga (pvz., aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, valstybinės darbo inspekcijos inspektoriai), turėtų apibrėžtus aprūpinimo standartus (konkrečiai funkcijai atlikti būtinų priemonių ir(ar) įrangos aprašą ir jų atnaujinimo normatyvus) ir jais vadovautis planuodamos aprūpinimo priemonėmis ir(ar) įranga lėšų poreikį. <p><i>Šia rekomendacija siekiama nustatyti vieningą aprūpinimo metodiką ir supaprastinti lėšų poreikio planavimo procesą.</i></p>

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ apima didelę išlaidų paskirties įvairovę, kas apsunkina universalių planavimo gairių taikymą. Horizontaliai pasikartojančių išlaidų grupių (valymas, apsauga, ir pan.) santykinai maža lėšų apimtis lyginant su specifinėmis išlaidomis (pvz., Asmens dokumentų išrašymo centro asmens dokumentų ir kelionės lapų blankų poreikis), kurioms taikomi individualūs planavimo principai. <p><i>Didelė išlaidų įvairovė apsunkina planavimą. Nėra galimybių nustatyti vieningų gairių visai EK išlaidų straipsnio apimčiai. Neužtikrinamas suplanuoto lėšų poreikio palyginamumas, reikalingas vertinant ir paskirstant lėšas.</i> <i>Reikia įvertinti, ar horizontaliai pasikartojančioms išlaidų grupėms (valymas, apsauga ir pan.), tikslinga nustatyti vieningas planavimo gaires.</i></p>	<p>2. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos planavimo gairėse, kad įstaigos turėtų įvertinti stambiausias kitų prekių ir paslaugų grupes (kurios įstaigos lygyje sudaro ne mažiau nei 20% šių išlaidų), ir pasirinktoms stambiausioms grupėms priemonių lygyje įvertinti, ar nesikeičia planavimo prielaidos - t. y. priemonės rodikliai ir numatomos veiklos jiems pasiekti, ar nesikeičia šias išlaidas sąlygojantys veiksniai (pvz., darbuotojų skaičius, patalpų plotas, paslaugos gavėjų skaičius). Trečiųjų metų biudžetas, vertinant lėšų poreikį, tikslinamas lyginant su paskutinių metų baze, įvertinus aukščiau aprašytus veiksnius, įtraukiant efektyvumo lūkesčius (pvz., išskeltas tikslas sumažinti įstaigos išlaidas administracinėms veikloms x%).</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama užtikrinti, kad individualios įstaigos lygyje lėšos skirtos tik stambiausioms kitų prekių ir paslaugų grupėms būtų planuojamos pagrįstai, įvertinant vidinius ir išorinius pokyčius bei įstaigos veiklai svarbius prioritetus.</i></p>
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pervedimai, kurie nėra nei prekės, nei paslaugos priskiriami ir atitinkamos lėšos planuojamos EK išlaidų straipsnyje 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ (pvz., Socialinių paslaugų priežiūros departamentas - išmokų vaikams mokėjimas). <p><i>Neužtikrinamas suplanuoto lėšų poreikio palyginamumas, reikalingas vertinant ir paskirstant lėšas.</i></p>	<p>3. Rekomenduojama pateikti daugiau pavyzdžių, susijusių su išlaidų, kurios nėra nei prekės, nei paslaugos (pvz., išmokos vaikams) priskyrimu tinkamiems EK išlaidų straipsniams FM tinklapyje skiltyje DUK (dažnai užduodami klausimai). Papildomos rekomendacijos bus pateiktos Užduoties II-ajame etape, kai bus išanalizuotos dažniausiai pasitaikančios išlaidų priskyrimo šiai išlaidų rūšiai klaidos.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama sumažinti klaidingus lėšų priskyrimus tarp EK išlaidų straipsnių, kas užtikrintų suplanuoto lėšų poreikio palyginamumą.</i></p>

3.7. ĮŽVALGOS

ĮŽVALGOS SUSIJUSIOS SU KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDOMIS

11 LENTELE. Problemos / gerosios praktikos ir įžvalgos komunalinių paslaugų lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Įžvalga
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prognozuojant tikėtiną kitų metų komunalinių išlaidų kainų pokytį, skiriama daug laiko vertinant bendrą viešąją informaciją, nėra vieningo šaltinio. Rezultate tikėtinas pabrangimas kiekvienoje įstaigoje įvertinamas ekspertiškai nusimatant papildomą lėšų rezervą (pabrangimo procentas svyruoja tarp 10-20%). <p><i>Didelės laiko sąnaudos prognozuojant tikėtiną kainos pokyčio įvertinimą kiekvienoje įstaigoje individualiai, nėra vieningo informacijos šaltinio, neužtikrinamas vieningas pabrangimo planavimas identiškam lėšų pobūdžiui.</i></p> <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kasmetinis lėšų poreikis (skirtumas nuo ankstesnių metų) vertinamas, atsižvelgiant į galimą pabrangimą, kuris vertinamas remiantis rinkos informacija ir Turto banko indikacijomis dėl galimo pabrangimo. (Įstaigos pavyzdys: Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Žemės ūkio ministerija). <p><i>Praktika atsižvelgti į Turto banko turimą informaciją apie tikėtiną pabrangimą gali būti taikoma horizontaliai. Sudaromos prielaidos vieningam planavimui.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> Kompetentinga institucija galėtų centralizuotai skelbti trejų metų tikėtinus elektros ir dujų kainų pokyčius. <p><i>Vieningas informacijos šaltinis, kuriuo remiantis būtų prognozuojamos komunalinių (elektros ir dujų) paslaugų kainos, leistų tokiam pačiam lėšų pobūdžiui užtikrinti vieningą planavimą. Taip pat būtų optimizuotas planavimo procesas laiko prasme, nes skirtingos įstaigos neatliks individualių kainų prognozių vertinimo.</i></p>

IŽVALGOS SUSIJUSIOS SU VIEŠINIMO IŠLAIDOMIS

12 LENTELE. Problemos / gerosios praktikos ir įžvalgos viešinimo lėšų planavimui

Sprendžiamos problemos / Gerosios praktikos	Įžvalga
<p>Sprendžiama problema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Naujas EK išlaidų straipsnis, nėra jokių principų, taisyklių ar nusistovėjusios praktikos. Iš kitos pusės, net jei anksčiau atskiro EK išlaidų straipsnio nebuvo, viešinimo išlaidos yra planuojamos daugelyje įstaigų, vadovaujantis individualiomis praktikomis. <p>Geroji praktika:</p> <ul style="list-style-type: none"> Planuoja pasirengti kelių metų horizontą apimančią komunikacijos strategiją, kuri bus pagrindinis viešinimo išlaidų planavimo įrankis. (Įstaigos pavyzdys: Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras). 	<ol style="list-style-type: none"> Kadangi nėra žinoma, kokios apimties tai išlaidos, siūloma surinkus pirmųjų metų duomenis ir nustačius išlaidų reikšmingumą, atlikti atskirą išlaidų analizę ar peržiūrą. Jei būtų nustatytas poreikis valdyti šių išlaidų apimtį, gali būti svarstomas ir tarptautinėje praktikoje taikomas limito šioms išlaidoms nustatymas (procentiniu dydžiu nuo visų išlaidų). Ateityje viešinimo išlaidų planavimas turėtų būti pagrįstas valstybės komunikacijos standartu, nusakančiu horizontalius viešinimo principus ir turinį (standarto parengimas numatytas LRV programos nuostatų įgyvendinimo plane) ir vadovaujantis kitais strateginio valdymo dokumentais, nusakančiais individualias viešinimo veiklas. <p><i>Nesiūlome formuluoti individualių planavimo rekomendacijų.</i></p>

Išlaidos planuojamos pagrįstai. Sudaro prielaidas trejų metų horizonto tikslesniam išlaidų planavimui. Praktika nėra tiesiogiai susijusi su lėšų poreikio planavimu, derintina su numatoma parengti Valstybės komunikacijos strategija.

Metodinių rekomendacijų apibendrinimas. Metodinės rekomendacijos parengtos vadovaujantis atliktos esamos situacijos analize, siekiant pagrįstesnio ir efektyvesnio tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikio planavimo, pereinant prie vidutinės trukmės biudžeto planavimo, sprendžiant identifikuotas problemas ir pritaikant nustatytas gerąsias praktikas.

Rekomendacijos asignavimų valdytojams ir jų pavaldžioms įstaigoms **dėl vieningų principų planuojant** lėšų poreikį įstaigos lygyje struktūrizuotos pagal išlaidų paskirtį ir apibendrinamos žemiau.

- Planavimo proceso pradžioje svarbu, kad **tais atvejais, kai yra reikšmingi kainų svyravimai, kurie nebuvo prognozuoti, FM paskelbtų indeksavimo koeficientus, nurodant, kokioms išlaidų grupėms ar išlaidų elementams jie turi būti taikomi lėšų poreikio skaičiavimo procese.**
- Kvalifikacijos kėlimo išlaidas rekomenduojama planuoti **taikant procentinį dydį nuo DU fondo AV lygyje, kuris neviršytų 1,5%.**
- Su ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidų planavimu susijusios rekomendacijos akcentuoja tai, kad kai **paslaugos yra nuolat pasikartojančios, paslaugos vieneto turinys aiškiai apibrėžtas ir siekiami rezultatai nesikeičia, o paslaugų tiekėjo pasirinkimas vyksta kaip mažos vertės pirkimas, jo neskelbiant, būtų nustatytas paslaugos vieneto įkainis.** Planuojant lėšų poreikį tęstinėms paslaugoms, rekomenduojama atsižvelgti į **ankstesnių metų apimtys poreikius bei įvertinti individualius jų apimtys pokyčius, kainą nustatant pagal pasirašytas sutartis, joms nesant, atlikus rinkos tyrimą.** Planuojant lėšų poreikį išskirtinėms paslaugoms, kurių apimtis ir siekiami rezultatai nėra pastovūs, rekomenduojama **planuoti pagal individualų poreikį, kainą nustatant atlikus rinkos tyrimą.**
- Rekomenduojama IS priežiūros ir palaikymo lėšų poreikį planuoti pagal **pasirašytas ilgalaikes sutartis ir jose nustatytus įkainius. Nesant sutartims, atlikti rinkos tyrimą.** Planuojant lėšų poreikį informacinių technologijų prekėms, rekomenduojama **vertinti ankstesnių metų vidutinį poreikį vertine išraiška darbuotojui, atsižvelgti į vidinius ir išorinius pokyčius.** Bendras lėšų poreikis turėtų būti skaičiuojamas **vidutinį lėšų poreikį darbuotojui padauginus iš planuojamo darbuotojų skaičiaus.**
- Planuojant lėšų poreikį komunalinių paslaugų įsigijimui tretiesiems metams, rekomenduojama **įvertinti ankstesnių trejų metų komunalinių paslaugų faktinius kiekius, apskaičiuoti jų vidurkį bei atsižvelgti į reikšmingus įstaigos pokyčius.**
- Rekomenduojama lėšų poreikį kitų prekių ir paslaugų įsigijimui planuoti įvertinant **stambiausias kitų prekių ir paslaugų grupes ir pasirinktoms stambiausioms grupėms priemonių lygyje įvertinti, ar nesikeičia planavimo prielaidos.** Taip pat, rekomenduojama, kad statutinės įstaigos ir kitos įstaigos, kurių darbuotojai, vykdydami funkcijas, turi naudotis specifinėmis vienu ar keliomis priemonėmis ir (ar) įranga, turėtų **apibrėžtus aprūpinimo standartus ir jais vadovautis planuodamos aprūpinimo priemonėmis ir(ar) įranga lėšų poreikį.**

Taip pat pateikiamos papildomos išvalgos susijusios su komunalinių paslaugų įsigijimo bei viešinimo išlaidomis.

4. LĖŠŲ POREIKIO IR PAGRINDIMO TEIKIMO ANALIZĖ, VERTINIMAS IR REKOMENDACIJOS

Tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms planavimo praktikų analizės metu buvo peržiūrėti pavaldžių įstaigų lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo savo srities ministerijoms bei lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo FM procesai ir susijusios formos, siekiant išsiaiškinti, kiek procesai yra standartizuoti, apibrėžti, kokio detalumo ir kokia informacija ir kokios formos yra naudojamos.

LĖŠŲ POREIKIO IR PAGRINDIMO TEIKIMO ANALIZĖ

Pirmiausiai, AV lėšų poreikis surenkamas iš pavaldžių įstaigų. Vykdamas interviu su ministerijomis ir joms pavaldžiomis įstaigomis buvo siekiama išsiaiškinti, koku būdu pilnas ar papildomas poreikis tęstinės veiklos lėšoms prekėms ir paslaugoms ir jo pagrindimas yra surenkamas kiekvienoje iš nagrinėtų ministerijų valdymo sričių aptariant poreikio surinkimo procesą, formatus, jų reglamentavimą ir pagrindimo detalumą. Žemiau lentelėje pateikiama santrauka, nurodant lėšų poreikio ir jo pagrindimo teikimo formatą, jį naudojančių sričių skaičių ir pagrindinius pastebėjimus.

13 LENTELĖ. Papildomo lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo formato apibendrinimas

Formatas	Sričių sk.	Pastebėjimai
Laisva forma	2	Vienoje ministerijos valdymo srityje informacija teikiama laisva forma, rengiant susitikimus su įstaigomis, kurių metu aptariamas papildomas lėšų poreikis ir prioritetai, kitoje papildomas poreikis renkamas išimtiniais atvejais ir tik dėl tam tikrų išlaidų tipų (pvz., komunalinės paslaugos).
Sričių ministerijų nustatyta forma	6	Šiose ministerijų valdymo srityse naudojamos formos yra reglamentuotos ministro įsakymu arba nustatytos darbine tvarka, netvirtinant ministro įsakymu. Interviu su įstaigų atstovais metu pažymėta, kad lėšų poreikio ir pagrindimo formatus kiekvienais metais pagal poreikį yra keičiamas, adaptuojant pagal to meto aktualijas. Skirtingų ministerijų valdymo sričių poreikio pagrindimo detalumo reikalavimai skiriasi (žr. 7-12 Priedą). Pažymėtina, kad dalis formų yra panašios į AV FM teikiamas papildomo lėšų poreikio formas.
FM nustatyta papildomo lėšų poreikio forma	4	Šiose ministerijų valdymo srityse papildomas lėšų poreikis ir pagrindimas teikiamas pagal konkrečiais metais FM nustatytą papildomo lėšų poreikio formą, kurią naudoja AV teikdami ministerijos valdymo srities papildomus poreikius FM. Atliekant šią Užduotį buvo analizuota 2023 m. teikta forma MS Excel formatu. Forma ir jos analizė pateikta 13 Priede.

Iš įstaigų surinktą papildomą lėšų poreikį visi AV (nepriklausomai nuo to, kokią formą naudojo poreikių iš įstaigų surinkimui) pateikia naudodamos FM nustatytą papildomo lėšų poreikio formą, tiesiogiai prisijungusios MS Sharepoint aplinkoje.

Analizės metu taip pat nustatyta, kad teikiant ir pagrindžiant prekių ir paslaugų lėšų poreikį, visais atvejais naudojama visų išlaidų poreikį apibendrinanti forma, išskirtinių formų, kurios būtų taikomos išimtinai analizuojamo tipo lėšų poreikiams teikti ir pagrįsti nenustatyta.

LĖŠŲ POREIKIO IR PAGRINDIMO TEIKIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS

Analizės metu pastebėta, kad tiek AV lygiu, tiek FM teikiamos informacijos lygiu lėšų poreikio teikimo vertinimas, įskaitant sprendžiamas problemas ir gerąsias praktikas, turi sąsajų, siūlant metodines rekomendacijas. Atsižvelgiant į tai, žemiau esančioje lentelėje suformuotos rekomendacijos, kurios taikomos tiek AV lygiu, tiek FM teikiamos informacijos lygiu.

14 LENTELE. Sprendžiamos problemos / gerosios praktikos ir metodinės rekomendacijos lėšų poreikiui ir pagrindimui

Problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos taikomos AV ir FM teikiamos informacijos lygiu ²¹
<p>Problemos</p> <p>AV lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Papildomas lėšų poreikis įprastai grindžiamas, struktūrizuoti nesiejant su konkrečios priemonės veiklos rodikliais ir šių lėšų būtinumu nustatytų rodiklių reikšmėms pasiekti ar jų įtaka rodiklių reikšmių pasiekimui. <p><i>Lėšų poreikio pagrindimas įprastai nenurodo, kaip papildomų lėšų gavimas ar negavimas paveiks siektinus rodiklius, dėl ko nesudaromos sąlygos įvertinti lėšų poreikio kritiškumą veiklos rezultatams.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Įprastai teikiamas tik papildomas lėšų poreikis (ne tikslinimas, pvz., sumažėjęs poreikis). <i>Formuojama praktika, kad esamas finansavimas gaunamas pagal nutylėjimą, akcentuojant tik papildomo finansavimo poreikį, kas biudžeto formavimo procesą daro prašymo, o ne pagrindimo ar tikslinimo procesu.</i> <p>FM teikiamos informacijos lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Papildomo finansavimo prašymas nėra pagrįstas įgyvendintomis veiklos efektyvumo didinimo iniciatyvomis ir bandymu papildomą poreikį padengti per didesnę veiklos efektyvumą (toje pačioje ar kitose priemonėse). <p><i>Maža sąsaja su veiklos efektyvumo rodikliais, jų apskritai yra maži. Kiekvienos institucijos papildomi poreikiai iš dalies turi būti grindžiami realizuotais sutaupymais per veiklos efektyvumo didinimą, sukuriant motyvaciją veiklos efektyvumą didinti.</i></p> <p>Gerosios praktikos</p> <p>AV lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dalis, bet ne visi AV papildomą finansavimo poreikį patikrina ir vertina, teikia siūlymus dėl kitokių finansavimo šaltinių ar prioritetų pakeitimų. <p><i>Taikoma gera praktika ieškant veiklos optimizavimo būdų, alternatyvių veiklos finansavimo šaltinių.</i></p> <p>FM teikiamos informacijos lygiu :</p>	<p>1. Rekomenduojama, kad teikiant finansavimo iš valstybės biudžeto poreikį, būtų nurodomas ateinančių dvejų metų patvirtinto biudžeto tikslinimo poreikis, t.y. skirtumai (į teigiamą ir į neigiamą pusę) nuo suplanuotos sumos (bazės), pagal priemonės absoliučia ir procentine suma, laikantis Biudžeto rengimo gairėse nurodytų prielaidų ir sąlygų, atsižvelgiant į srities tikslus, uždavinius ir rodiklius ateinantiems trejiems metams.</p> <p>Lėšų poreikis nurodomas ir pagrindžiamas, nurodant priemonės veiklą ir jos pobūdį (nauja, esama, nutraukiama veikla); priežastį (pasirenkant iš klasifikatoriaus, pvz., kainų augimas, papildomos veiklos, apimties augimas); finansavimo kritiškumą nustatytų rodiklių pasiekimui; apimtį ir vertę; skaičiavimo pagrindimą.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama struktūrizuoti, kokia informacija pateikiama, kai yra poreikis tikslinti biudžetą, lyginant su informacija, kuri buvo teikiama, kai buvo renkamas papildomo finansavimo poreikis rengiant 2024-2026 biudžetą.</i></p> <p>2. Rekomenduojama, kad teikiant finansavimo iš valstybės biudžeto poreikį, būtų nurodomas ir pagrindžiamas trečiųjų metų lėšų poreikis išlaidoms (išskyrus turto įsigijimą), kaip skirtumas nuo paskutinių suplanuotų metų sumų (ar paskutinių suplanuotų metų sumų, patikslintų pagal viešųjų išlaidų peržiūros rezultatus ar kitus veiklos pokyčius lėmusius veiksnius), pagal priemonės, laikantis Biudžeto rengimo gairėse nurodytų prielaidų ir sąlygų, atsižvelgiant į srities tikslus, uždavinius ir rodiklius. Poreikis išlaidoms, išskyrus turto įsigijimą, kaip skirtumas nuo paskutinių suplanuotų metų sumų grindžiamas paaiškinant poreikio būtinumą, įtaką rodikliams, kiekiui ir(ar) kainos veiksmų pokyčius.</p> <p><i>Šia rekomendacija siekiama nustatyti, kad trečiųjų metų biudžeto pagrindas būtų antrųjų metų biudžetas, pakoreguotas pagal viešųjų išlaidų peržiūros rezultatus ar kitus veiklos pokyčius lėmusius veiksnius, o ne biudžetavimas iš naujo vertinant ir skaičiuojant pilnus poreikius. Taip pat siekiama akcentuoti, kokiais principais vadovaujantis lėšų tikslinimo ir finansavimo poreikis yra teikiamas.</i></p>

²¹ Lentelėje pateiktos metodinės rekomendacijos yra 1-osios Užduoties „Valstybės biudžeto tęstinės veiklos lėšos, skiriamos esamam ilgalaikiam materialiajam turtui ir nematerialiajam turtui eksploatuoti, jo esamai būklei palaikyti ir jam atnaujinti“ rezultatas

Problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos taikomos AV ir FM teikiamos informacijos lygiu ²¹
<ul style="list-style-type: none"> - Papildomo finansavimo forma integruoja priemonių siektinus ir faktinius rodiklius. <i>Lėšų poreikis siejamas su priemonių rodikliais ir veiklomis, būtinomis tų rodiklių reikšmėms pasiekti.</i> 	
<p>Problemos</p> <p>AV lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tik dalyje įstaigų teikiamas papildomų lėšų poreikių sąrašas yra prioretizuojamas. <p><i>Neturint aiškaus finansavimo prioritetų sąrašo, sunkiau pagrįsti sprendimus ir vėliau priimti sprendimus dėl lėšų paskirstymo.</i></p> <p>FM teikiamos informacijos lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Papildomo poreikio pagrindimo formoje papildomo finansavimo poreikiai nėra prioritetizuojami ar kategorizuojami. <p><i>Iš pateiktų papildomo finansavimo poreikių nesimato, kurie poreikiai yra prioritetiniai ir koks finansavimo poreikio svarbumas/įtaka veiklos tęstinumui, rodikliams.</i></p>	<p>3. Rekomenduojama įtraukti nuostatą tęstinės veiklos lėšų planavimo ir lėšų poreikio pagrindimo gairėse, kad papildomi finansavimo poreikiai būtų ranguojami, nustatant prioritetą kitų poreikių atžvilgiu tarp priemonių (sudaroma papildomų finansavimo poreikių eilė) pagal AV nustatytus finansavimo prioritetus, kurie gali atitikti Finansų ministerijos nustatytus prioritetus arba būti papildyti (žr. 2 rekomendaciją 5 lentelėje).</p> <p><i>Rekomendacija siekiama sudaryti sąlygas įvertinti, kurie finansavimo poreikiai yra svarbiausi.</i></p>
<p>Problemos</p> <p>AV lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Papildomo lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo procesas nėra vieningas ir pastovus, keičiasi ir teikiamos informacijos turinys, ir forma (ir siekiant efektyvesnio ir rezultatyvesnio proceso, ir dėl sisteminių pokyčių valstybės finansų valdyme). Dalis AV informaciją apie papildomo finansavimo poreikį ir jo pagrindimą renka laisva forma. <p><i>Standartizuotos formos nebuvimas sudaro sąlygas valstybės mastu informaciją rinkti skirtingais formatais ir detalumu, atitinkamai sprendimų priėmimo vadovautis skirtinga informacija, biudžeto derybose naudoti skirtingo detalumo informaciją skirtingiems AV, ateityje bus sudėtingiau įgyvendinti pokyčius informacijos pateikimo, rinkimo, pagrindimo procese.</i></p> <p>FM teikiamos informacijos lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Renkamas papildomas lėšų poreikis ir jo pagrindimas. Papildomo poreikio pagrindimas struktūrizuojamas pagal kainos ir kiekio veiksnius. <p><i>Pasirinkta praktika, kad esamas (bazinis) finansavimas gaunamas pagal nutylėjimą, akcentuojant papildomo finansavimo poreikį, kas biudžeto formavimo procesą daro prašymo, o ne pagrindimo ar tikslinimo procesu (koreguotinas komunikacinės žinutės formulavimas). Atitinkamai nėra gairių, kokios yra papildomo poreikio formulavimo gairės</i></p>	<p>4. Rekomenduojama, kad teikiant finansavimo iš valstybės biudžeto poreikį, visos įstaigos naudotų valstybės mastu vieningą standartizuotą formą, kurioje poreikius apibendrintų AV, teikdamas FM (numatant poreikių teikimo formos skaitmenizavimą ateityje).</p> <p><i>Rekomendacija siekiama standartizuoti informacijos pateikimą, užtikrinti, kad vieningai taikomos tęstinės veiklos lėšų planavimo ir lėšų poreikio pagrindimo gairės, pokyčių įgyvendinimo nuoseklumą, mažinti skirtingų formų rengimo poreikį įstaigose. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu yra pereinama prie vidutinės trukmės planavimo, yra gryninami ir procesai, ir metodikos, taip pat vertinama šio proceso skaitmenizavimo galimybė, neturėtų būti siekiama iš esmės pakeisti informacijos pateikimo struktūros, o išnaudojant esamą formą, padaryti būtinus pakeitimus joje.</i></p>

Problemos / Gerosios praktikos	Metodinės rekomendacijos taikomos AV ir FM teikiamos informacijos lygiu ²¹
<p><i>ir principai, kas yra laikoma yra priimtina (yra atvejų, kai prašoma net pusės esamų priemonės lėšų papildomai). Taip pat nėra akcentuojami veikloje įvykę pokyčiai, efektyvumo paieška (labai nedidelė dalis priemonių turi kokius nors efektyvumo rodiklius, taip pat nėra vykdoma atskira jų stebėsena), nėra nurodomas priemonės lėšų mažėjimas, pvz., mažėjant jos siektiniams rodikliams, dėl ko nesukuriamas motyvacija nuosekliai didinti veiklos efektyvumą.</i></p> <p><i>Gera praktika pagrindimą grįsti arba kiekiu ir (arba) kaina, tačiau iš dabartinės pagrindimo struktūros ir turinio nesimato, ar finansavimo prašoma esamų veiklų papildomam finansavimui, ar naujų veiklų papildomam finansavimui.</i></p> <p><i>Taip pat pagal nurodytą kiekio ir kainos veiksnių struktūrą pagrindimas ne visuomet pateikiamas, ne visuomet pateikiamas apskaičiuotos sumos pagrindimas, ne visuomet pagrindimas paaiškina esmę ir svarbą.</i></p> <p><i>Nėra pagrindžiamas papildomo finansavimo kritiškumas (kas būtų, jei finansavimas nebūtų skiriamas), kokia veiklų, kurioms prašoma papildomų lėšų, įtaka priemonės siektinų rodiklių reikšmėms. Yra akcentuojamas kiekio ir kainos veiksnių paaiškinimas ir pagrindimas, bet ne pačios veiklos būtinumo pagrindimas priemonės rodiklių reikšmių pasiekimui.</i></p> <p>AV ir FM teikiamos informacijos lygiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Papildomo finansavimo poreikio surinkimo procesas rankinis. <p><i>Labai laikui imlus procesas, sudėtinga patikrinti, vertinti ir integruoti skirtingus informacijos šaltinius (finansinius, veiklos tikslų ir rodiklių, kiekybinius rodiklius), atlikti priešasčių - pasekmių vertinimą, palyginimą, modeliavimą. Proceso aprašymas yra būtina sąlyga.</i></p>	

Lėšų poreikio ir pagrindimo teikimo analizės ir vertinimo apibendrinimas.

- Pavaldžių įstaigų papildomo lėšų poreikio ir pagrindimo informacijos teikimas sričių ministerijoms yra tik iš dalies struktūrizuotas, nėra vieningo ir pastovaus formato. Taip pat procesas yra rankinis ir laikui imlus. Dalyje ministerijų valdymo sričių yra nustatytos individualios srities poreikio ir pagrindimo teikimo formos, taip pat naudojamos FM papildomo lėšų poreikio pildymo formos arba lėšų prekėms ir paslaugoms poreikis ir pagrindimo teikimas yra vykdomas laisva forma ir ne visose įstaigose. Vieningos reglamentuotos formos ir reikalavimų nebuvimas sąlygoja skirtingas informacijos vertinimo interpretacijas. Taip pat, papildomų lėšų poreikis įprastai nėra struktūrizuotai siejamas su siektiniais priemonių rodikliais ar įgyvendintais veiklos efektyvumo didinimo rezultatais.
- Apibendrinant FM papildomo lėšų poreikio teikimo ir pagrindimo formos apžvalgą (žr. 13 Priedą) ir išvalgas, išgirstas interviu metu, nustatyta:
 - FM iš AV renka papildomų tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms poreikį struktūrizuota forma rankiniu būdu, prašydama detalių poreikių pagrindimų laisvu tekstu, jų neprioritetizuojant, kurie praktiškai pateikiami skirtingu detalumu ir struktūra.
 - Formos užpildymas yra imlus laikui darbas, nėra pakankamai aiškus pildant pirmą kartą, o kiekvienais metais forma būna naujinama.
 - Tam tikroms išlaidų kategorijoms, kurios prioritetų sąrašė nuolat yra žemai, papildomos lėšos nebūna skiriamos, o papildomo poreikio detaliumi skaičiavimams sugaištama daug laiko.
- Analizės metu nustatyta, kad teikiant ir pagrindžiant prekių ir paslaugų lėšų poreikį, visais atvejais naudojama visų išlaidų poreikį apibendrinanti forma, išskirtinių formų, kurios būtų taikomos išimtinai šio tipo lėšų poreikiams teikti ir pagrįsti nenustatyta.
- Rekomenduojama lėšų poreikio vidutinės trukmės laikotarpiui (trejiems metams) pagrindimui AV, ir AV pavaldžioms įstaigoms naudoti standartizuotą lėšų poreikio pagrindimo formą. Lėšų poreikis nurodomas ir pagrindžiamas, nurodant priemonės veiklą ir jos pobūdį, priežastį, finansavimo kritiškumą nustatytų rodiklių pasiekimui, apimtį ir vertę, skaičiavimo pagrindimą. Rekomenduojama, kad lėšų poreikiai būtų dėstomi prioriteto tvarka (pagal priemones).

5. TĘSTINĖS VEIKLOS IŠLAIDŲ PREKĖMS IR PASLAUGOMS ĮSIGYTI SUTAUPYMO POTENCIALO IDENTIFIKAVIMAS IR REKOMENDACIJOS DĖL EFEKTYVESNIO LĖŠŲ PLANAVIMO IR PANAUDOJIMO

Šiame skyriuje pateikiami atrinktų TP ir horizontalios kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūrų rezultatai.

5.1. TP IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Remiantis 2022 m. VBAMS duomenimis ir vadovaujantis poskyryje 1.2.3. Analizės ir vertinimo metodika nustatyta metodika, atrinktos devynios TP, kurių bendra pirminio plano lėšų suma 2022 m. 24 825 tūkst. Eur. Išlaidų peržiūra taikant mikrolygio analizės metodą atlikta šioms TP:

- AM TP 02-002-11-03-01 „Vykdėti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių stebėsenos ir įgyvendinimo priemonės, sistemiskai peržiūrėti teritorijų planavimą, statybą, geodeziją, kartografiją, nekilnojamojo turto kadastrą, architektūrą ir žemės tvarkymą reglamentuojančius įstatymus, normatyvinius dokumentus“;
- SAM TP 11-001-02-10-10 „Apsaugoti Lietuvos gyventojų sveikatą nuo nepagrįstos apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote“;
- SAM TP 11-001-02-10-12 „Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus“;
- SUMIN TP 10-001-11-01-01 „Įgyvendinti ministerijai ir ministro valdymo srities įmonėms ir įstaigoms nustatytus uždavinius, vykdyti veiklą, reikalingą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmams įgyvendinti“;
- URM TP 14-001-11-01-01 „Formuoti ir įgyvendinti užsienio reikalų politiką“;
- URM TP 14-001-11-01-02 „Stiprinti Lietuvos dalyvavimą Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 metų įgyvendinimo veikloje valstybėse partnerėse“;
- ŽŪM TP 15-001-11-04-07 „Skatinti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą“;
- ŽŪM TP 15-001-11-04-23 „Skleisti žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės politikos informaciją ir kitas aktualijas“;
- ŽŪM TP 15-001-11-04-29 „Administruoti rinkos reguliavimo priemonės, organizuoti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimą, žinių sklaidą“.

Žemiau pateikiami atskirų TP išlaidų peržiūrų rezultatai.

5.1.1. AM TP 02-002-11-03-01 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR AM įgyvendinama TP Nr. **02-002-11-03-01 „Vykdėti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių stebėsenos ir įgyvendinimo priemonės, sistemškai peržiūrėti teritorijų planavimą, statybą, geodeziją, kartografiją, nekilnojamojo turto kadastrą, architektūrą ir žemės tvarkymą reglamentuojančius įstatymus, normatyvinius dokumentus“**. TP stebėsenos rodiklis – „Savivaldybių atlikta ir Aplinkos ministerijai pateikta su Statybos sektoriaus vystymo agentūra suderintų savivaldybių bendrųjų planų, tvarumo ir darnios plėtros rodikliais paremtų stebėsenos ataskaitų dalis nuo visų savivaldybių (procentai)“.

Priemonės finansinių (VBAMS) duomenų analizė, apimanti planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų sąsają su priemonei nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymu pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 14 Priede. Toliau pateikiamos išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizė ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonės veiklos.

Remiantis AM pateiktomis priemonės 2022-2024 m. sąmatomis (detaliaisiais metiniais lėšų paskirstymais - pirminis kovo mėn. ir patikslintas gruodžio mėn.), pagrindinės priemonės veiklos gali būti apjungtos į tris grupes:

- su viešiniu ir komunikacija susijusios veiklos, pvz., Lietuvos urbanistinio forumo savaitės, Lietuvos architektūros ir urbanistikos apdovanojimų organizavimas ir pan. Šios veiklos yra tęstinės ir vykdomos kasmet. Įstaiga svarstė įtraukti ministerijos komunikacijos skyrių į šių veiklų vykdymą, tačiau produktyvus bendradarbiavimas iki šiol neįvyko;
- su analitiniais darbais, teisės aktų pakeitimais ir pan. susijusios veiklos, kurių įgyvendinimui pasitelkiami išoriniai ekspertai, pvz., ekspertinių paslaugų pirkimas statinių prieinamumo neįgaliesiems įvertinimo metodikos parengimui, sąnaudų atžvilgiu optimalaus pastatams ir pastato dalims taikomų minimalių energinio naudingumo reikalavimų lygio skaičiavimų ir pasiūlymų dėl pastatų energinio naudingumo projektavimo ir sertifikavimo sistemos peržiūros parengimui ir k.t. Pažymėtina, kad dalis sąmatoje numatytų šio tipo veiklų nėra įgyvendintos dėl neįvykusių pirkimų;
- veiklos, susijusios su kitomis AM priemonėmis, kurių finansavimui einamųjų metų eigoje yra atsiradęs poreikis, pvz.:
 - Lietuvos valstybės narystės Europos teritorijų planavimo stebėjimo tinklo programoje (ESPON) apmokėjimas;
 - 2024 m. bus atliekama studija, susijusi su energetinio efektyvumo direktyvos įgyvendinimu, kuri turėtų būti atlikta Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo programos priemonėse.
- veiklos, susijusios su išorinių ekspertų paslaugomis, kurios turėtų būti atliekamos pažangos priemonėse, pvz., AM atstovai nurodė, kad 2024 m. sąmatoje yra numatytos veiklos, kurios yra susijusios su pokyčių įgyvendinimu: teritorijų planavimo stebėsenos informacinės sistemos (TPSIS) modernizavimas, ekspertinių konsultacinių paslaugų kodifikuoto statybos teisyno projekto ir kokybinės reguliavimo pertvarkos siūlymams parengti pirkimas, ekspertinių konsultacinių paslaugų statinių klasifikavimo pagal rizikas aprašui, įgyvendinant EBPO ekspertų studijoje "Statybos priežiūros sistemos Lietuvoje efektyvumo didinimas" pateiktas rekomendacijas, pirkimas.

Pažymėtina, kad 2023 m. aplinkos ministro valdymo sričiai priskyrus Nacionalinę žemės tarnybą, priemonės pavadinimas buvo pakoreguotas, siekiant išplėsti priemonėje vykdomas veiklas ir lėšų panaudojimo galimybes nekilnojamojo turto ir žemės tvarkymo sektoriuose (pvz., studijos žemės tvarkymo srityje). Šiuo metu TP vykdo 5 AM politikos grupės: Statybos, Erdvinių duomenų, Architektūros ir inovacijų, Būsto bei Žemės ir teritorijų planavimo.

Priemonės rodiklis.

2022-2023 m. priemonei buvo nustatyti trys rodikliai:

- Konsultacijos dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių, Architektūros ir Statybos įstatymų pakeitimų įgyvendinimo (vienetai);
- Parengti ir patobulinti normatyviniai statybos techniniai dokumentai, reglamentuojantys statybos ir statinių priežiūros procesus (vienetai);
- Per kalendorinius metus įvertintas normatyvinių statybos techninių dokumentų dalies atitikimas statybos teisiniam reglamentavimui (procentai).

Atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodiką, šių rodiklių buvo atsisakyta ir 2024 m. buvo nustatytas naujas rodiklis - „Savivaldybių atlikta ir Aplinkos ministerijai pateikta su Statybos sektoriaus vystymo agentūra suderintų savivaldybių bendrųjų planų, tvarumo ir darnios plėtros rodikliais paremtų stebėsenos ataskaitų dalis nuo visų savivaldybių (procentai)“. AM nurodė, kad rodiklio pokytį taip pat lėmė ir tai, kad pasikeitė ir priemonės veiklos - anksčiau nemaža asignavimų dalis buvo skiriama veikloms, susijusioms su statybos techninių dokumentų atitiktimi ir jų atnaujinimu bei teritorijų bendro plano sprendinių rengimu ir įgyvendinimu, šiuo metu šioms veikloms lėšos beveik neskiriamos, nes nėra poreikio, pvz., po 2022 m. sąmatose nebeplanuota su bendrojo plano sprendiniais susijusi veikla.

AM nurodė šiuos pavyzdžius, kaip nustatytas rodiklis yra susijęs su analizuojamos priemonės veiklomis: remiantis Tvarių miestų vystymosi gairėmis, nustatyti savivaldybių teikiamų ataskaitų tvarumo ir darnios plėtros rodikliai, rengiamuose komunikaciniuose renginiuose diskutuojama apie minėtus rodiklius. Vertiname, kad priemonės veiklos tiesiogiai neturi poveikio rodiklio pasiekimui, kuris priklauso nuo savivaldybių veiksmų teikiant minėtas ataskaitas. Atsižvelgiant į tai, kad priemonės veiklos turi tik netiesioginę sąsają su rodikliu ir kad parinktas rodiklis neparodo priemonės veiklomis kuriamo rezultato, nėra vertinamas nustatyto rodiklio pasiekiamumas.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Kiekvienais metais (2022-2026 m.) priemonei skiriama 233 tūkst. Eur. Kaip pažymėjo AM atstovai, ši suma nekinta jau ilgą laikotarpį. Atsižvelgiant į veiklų poreikius, rengiamos metinės sąmatos:

- renginių organizavimui reikalingas lėšas planuojant remiantis ilgamete ekspertine patirtimi;
- ekspertų konsultantų veiklų lėšų poreikį įvertinant atliktų rinkos tyrimų rezultatais.

Atkreiptinas dėmesys, kad priemonei skirtos lėšos yra pilnai panaudojamos (2022 m. perskirstyta 5 tūkst. Eur suma nėra reikšminga). Nuo 2023 m. papildomas poreikis šiai priemonei nėra teikiamas.

Papildomai palyginus 2022-2024 m. kovo ir gruodžio mėn. sąmatas ir interviu metu surinkus įstaigos pateiktą informaciją, išskirti žemiau pateikiami su viešiniu ir komunikacijos veiklomis ir išorės ekspertų paslaugų pirkimo veiklomis susiję pagrindiniai pastebėjimai.

Viešinio ir komunikacijos veiklos:

- Lietuvos urbanistinio forumo savaitės organizavimas. Renginys rengiamas kiekvienais metais. 2023 m. planuota 15 tūkst. Eur lėšų suma, gruodžio mėn. patikslinta skiriamas lėšas padidinant iki 22 tūkst. Eur. AM nurodė, kad nepakako metų pradžioje suplanuotų lėšų, nes buvo nuspręsta, siekiant didesnės įtraukties, papildomai daryti tiesioginę renginio transliaciją per delfi.lt, taip pat, išaugo kiti kaštai (pranešėjų atlygis, renginio vietos nuomos išlaidos ir pan.). Atsižvelgiant į padidėjusį lėšų poreikį 2023 m., 2024 m. šiai veiklai suplanuota skirti 25 tūkst. Eur.
- Architektūros ir urbanistikos apdovanojimų organizavimas. Renginys rengiamas kas dvejus metus, tačiau vertinant detaliuosius lėšų paskirstymo potvarkius pastebima, kad šiam renginiui lėšos skiriamos kas metus, net ir tais metais, kai renginys nevyksta (2022 m. ir 2024 m.). AM nurodė, kad tiek 2022 m., tiek 2024 m. planuotos lėšos skiriamos renginio parengiamiesiems darbams. 2022 m. kovo mėn. sąmatoje planuota 15 tūkst. Eur, o gruodžio mėn. sąmatoje suma patikslinta, ją padidinant iki 36 tūkst. Eur, už kuriuos buvo išgyti prizai, nes kitose priemonės veiklose buvo sutaupymų dėl neįvykusių pirkimų. Atkreiptinas dėmesys, kad 2023 m., kai buvo vykdomas renginys, kovo mėn. sąmatoje planuota 50 tūkst. Eur, tačiau gruodžio mėn. sąmatoje suma

sumažinta iki 19 tūkst. Eur. Įstaiga nurodė, kad lėšos skirtos renginiui šioje priemonėje reikšmingai sumažėjo, nes buvo rasta sutaupyta lėšų kitoje priemonėje ir renginys didesne lėšų dalimi buvo finansuotas iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos priemonės (2023 m. renginiui skirtos lėšos iš viso sudarė apie 70 tūkst. Eur).

Išorės ekspertų paslaugų pirkimo veiklos:

- 2022 m. remiantis kovo mėn. sąmata, Tvarių miestų vystymo gairių parengimui planuota skirti 100 tūkst. Eur. Viešojo pirkimo procedūroms užsitęsęs, sutartis pasirašyta metų pabaigoje ir iš planuotos sumos sumokėtas 30% išankstinis mokėjimas, atitinkamai patikslintos planuojamos lėšos gruodžio mėn. sąmatoje nurodant 29 tūkst. Eur, o likusias lėšas skiriant kitoms veikloms. 2023 m. šiai veiklai papildomai planuota 67 tūkst. Eur. Remiantis CVP IS duomenimis pirkimo suma – 96 tūkst. Eur.
- Lėšos ekspertų paslaugų, susijusių su pastatų energinio naudingumo skaičiavimu, pirkimui kovo mėn. sąmatoje planuotos taip: 2022 m. (44 tūkst. Eur), 2023 m. (25 tūkst. Eur) ir 2024 m. (61 tūkst. Eur). Tačiau dėl neįvykusių viešųjų pirkimų 2022 m. ir 2023 m. lėšos buvo panaudotos kitoms priemonės veikloms. AM informavo, kad 2024 m., tikėtina, pavyks surengti viešąjį pirkimą ir atlikti numatytus darbus.

Atkreiptinas dėmesys, kad analizuotu laikotarpiu pirminėse sąmatose numatytoms veikloms nepanaudotos lėšos metų eigoje skiriamos naujoms priemonėje vykdomoms veikloms, kurios dažnu atveju turėtų būti atliktos kitų priemonių apimtyje, pvz:

- 2022 m. remiantis gruodžio mėn. sąmata ir interviu metu surinkta informacija, dėl neįvykusių pirkimų sutaupytos lėšos skirtos Lietuvos valstybės narystės Europos teritorijų planavimo stebėjimo tinklo programoje (ESPON) apmokėjimui (92 tūkst. Eur). Įstaiga pasidalino, kad narystės metinis mokestis siekia apie 44 tūkst. Eur ir sutaupytos lėšos skirtos ir ateities laikotarpių mokesčiams padengti. 2023 m. šiam mokesčiui iš sutaupyta lėšų skirta 18 tūkst. Eur. Pažymėtina, kad šis mokestis buvo mokamas ir toliau bus mokamas iš kitos priemonės "Pervesti lėšas (įnašus) pasaulinėms tarptautinėms organizacijoms pilnateisiškai dalyvaujant jų veikloje, pervesti lėšas kitoms veikloms".

Vertinant priemonėje vykdomas veiklas ir išlaidų pobūdį, pastebėtina, kad priemonė suformuota pagal išlaidų pobūdį, o ne pagal vykdomų veiklų pobūdį, t.y. iš esmės finansuojant viešinimo ir ekspertinių paslaugų pirkimus.

Apibendrinimas.

Analizuojama TP pasižymi skirtingų ir bendro rezultato nesiekiančių veiklų vykdymu, suformuota pagal išlaidų rūšis. Šiuo metu priemonei nustatytas rodiklis tiesiogiai nesisieja su priemonės apimtyje vykdomomis veiklomis, kas neleidžia įvertinti veiklų kuriamo rezultato. Vertinant TP sąmatas, matomi ne tik dažni lėšų tikslinimai metų eigoje, tačiau ir veiklų kaita, pridėdant naujas veiklas, kurios turėtų būti atliekamos kitose priemonėse. Lentelėje žemiau pateikiama atliktos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai priemonei.

15 LENTELE. AM TP Nr. 02-002-11-03-01 viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
AM TP 02-002-11-03-01 Vykdyti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių stebėsenos ir įgyvendinimo priemonės, sistemiskai peržiūrėti teritorijų planavimą, statybą, geodeziją, kartografiją, nekilnojamojo turto kadastrą, architektūrą ir žemės tvarkymą reglamentuojančius įstatymus, normatyvinius dokumentus Rodiklis 02-002-11-03-01-01 Savivaldybių atlikta ir Aplinkos ministerijai pateikta su Statybos sektoriaus vystymo agentūra suderintų savivaldybių bendrųjų planų, tvarumo ir darnios plėtros rodikliais paremtų stebėsenos ataskaitų dalis nuo visų savivaldybių (procentai)										
1.	<p>Rekomenduojama, priemonės formuoti apjungiant veiklas pagal siekiamą rezultatą, o ne pagal išlaidų tipą, ko pasekoje siūloma išformuoti priemonę, užtikrinant vykdomų tęstinių veiklų tęstinumą:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dalį veiklų planuojant kitose tęstinės veiklos priemonėse, pvz., Sąnaudų atžvilgiu optimalaus pastatams ir pastato dalims taikomų minimalių energinio naudingumo reikalavimų lygio skaičiavimų ir pasiūlymų dėl pastatų energinio naudingumo projektavimo ir sertifikavimo sistemos peržiūros parengimo veiklą siūlome planuoti Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo programoje. Dalį veiklų planuojant pažangos priemonėse, pvz., medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų naudojimo visuomeninės paskirties pastatuose nustatymo metodikos parengimo ekspertinių paslaugų 	Rengiant 2025–2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	<p>Priemonėje vykdomos labai skirtingos, bendro rezultato nesiekiančios veiklos, kurios dažnu atveju atliekamos siekiant kompensuoti lėšų trūkumą tiek kitose tęstinės veiklos, tiek pažangos priemonėse.</p> <p>Tęstinės veiklos, susijusios su viešiniu ir komunikacija, šioje priemonėje sudaro atskirą grupę, kuri nesisieja su likusiomis veiklomis, tad siekiant efektyvesnio žmogiškųjų resursų panaudojimo rekomenduojame formuoti naują priemonę (arba priskirti prie esamų) pagal veiklos pobūdį, šio tipo veiklų vykdymą perduoti ministerijos komunikacijos skyriui. Nors potencialaus sutaupymo tiksliai įvertinti negalima, tačiau efektyvus žmogiškųjų resursų</p>

²²Sutaupymai, identifikuoti ankstesniems metams ir kurie galėjo būti realizuoti praeityje.

²³ Potencialūs sutaupymai, identifikuoti būsimiems metams, atsižvelgiant į ankstesniais metais nustatytus sutaupymus ir nepasikeitusias arba nepakankamai pasikeitusias planavimo prielaidas.

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
	<p>pirkimas, teritorijų planavimo stebėsenos informacinės sistemos (TPSIS) modernizavimas, ekspertinių konsultacinių paslaugų kodifikuoto statybos teisyno projekto ir kokybinės reguliavimo pertvarkos siūlymams parengti pirkimas ir pan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Veikloms, kurios yra susijusios su viešiniu ir komunikacija, formuoti naują priemonę (arba priskirti prie esamų priemonių) ir jos vykdymą perduoti ministerijos komunikacijos skyriui. 									<p>įdarbinimas pagal kompetencijas potencialiai leistų sutaupyti lėšų.</p> <p>Dalis priemonėje vykdomų veiklų atitinka Strateginio valdymo metodikos 14 priedo 1. punkto kriterijus, skirtus nustatyti pažangos priemones (pvz., NNP 6.4 uždavinį. Didinti gyvenamųjų ir viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą).</p>
2.	<p>1. Iki priemonė bus išformuota, priemonei skirti ne daugiau kaip 154 tūkst. Eur metams</p> <p>2. Formuojant naują (-as) priemonę (-es), lėšų poreikį pagrįsti pilna apimtimi.</p>	Rengiant 2025–2027 m. valstybės biudžetą		97	62	78	79	79	<p><i>Planinės sumos (pirminis planas) VBAMS:</i></p> <p>2022: 233 2023: 233 2024: 233 2025: 233 2026: 233</p>	<p>154 tūkst. Eur suma apskaičiuota, atsižvelgiant į įstaigos sąmatoje nurodytas tęstines veiklas ir joms planuojamų lėšų vidurkį 2022-2024 m., netraukiant veiklų, kurios pagal savo pobūdį yra pažangos veiklos ir kurių įgyvendinimo tikslingumas turėtų būti vertinamas planuojant pažangos priemones, pakartotinai planuotų sumų dėl neįvykusių viešųjų pirkimų, kurios panaudotos kitų priemonių veikloms atlikti.</p> <p>Potencialus sutaupymas įvertintas:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2022-2024 m. įvertinant planuotas ir įvykdytas veiklas, eliminuojant lėšas skirtas veikloms, kurios galėtų būti atliktos pažangos priemonėse, pakartotinai planuotų sumų dėl neįvykusių viešųjų pirkimų, kurios

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										panaudotos kitų priemonių veikloms atlikti. 2025-2026 m. potencialus sutaupymas apskaičiuotas iš 2025-2026 m. asignavimų atėmus priemonei siūlomą skirti lėšų sumą (154 tūkst. Eur).
3.	Patikslinti esamus ar nustatyti naujus stebėsenos rodiklius.	Rengiant 2025–2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Jei bus nuspręsta formuoti naują priemonę(-ės), nustatyti jos paskirtį ir stebėsenos rodiklius Jei priemonė nebus išformuojama, rekomenduojama peržiūrėti ir patikslinti esamą stebėsenos rodiklį, prireikus nustatyti papildomus stebėsenos rodiklius. Priemonei nustatyti rodikliai turi matuoti visų priemonėje atliekamų veiklų rezultatus (kurie turi atitikti priemonės veiklomis siekiamą rezultatą) ir skatinti jas atlikti efektyviau.
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:				97	62	78	79	79		

5.1.2. SAM TP 11-001-02-10-10 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota TP Nr. **11-001-02-10-10 „Apsaugoti Lietuvos gyventojų sveikatą nuo nepagrįstos apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote“**. TP stebėsenos rodiklis – „Atliktų radiologinių tyrimų, vertinant gyventojų ir aplinkos apšvitą, skaičius (vienetai)“ ir nuo 2023 m. „Užtikrinta ankstyvojo perspėjimo stebėseną (procentai)“.

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 15 Priede. Toliau pateikiamos išvagos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad iki 2022 m. TP vykdė tik Radiacinės saugos centras (toliau – RSC) ir priemonė apėmė visas įstaigos vykdomas veiklas. 2021 m. patvirtinus Valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių planą²⁴ (toliau – Planas) buvo nuspręsta numatytas SAM valdymo srityje įgyvendinamas Plano priemonės planuoti ir vykdyti analizuojamoje TP, kas lėmė, kad nuo 2022 m. TP įgyvendina SAM, RSC bei Ekstremaliųjų sveikatai situacijų centras (toliau – ESSC).

SAM pateikė paskutinę turimą Plano versiją, apimančią 2023-2026 m. laikotarpį (oficialiai patvirtintas tik 2021 m. dokumentas). Pažymėtina, kad Plane numatytų priemonių poreikiai peržiūrimi ir atnaujinami kas metus.

Pažymima, kad TP išlaidų peržiūros metu nepavyko suderinti planuoto interviu su SAM, tačiau dalis informacijos buvo pateikta el. paštu ir telefoninio skambučio metu. Informacija apie priemonės apimtyje vykdomą SAM veiklą taip pat pateikta remiantis interviu su RSC ir ESSC metu surinkta informacija ir kita surinkta viešai prieinama informacija.

Priemonės veiklos.

Žemiau pateikiamos atskirų įstaigų apimtyje vykdomos veiklos.

SAM

SAM yra atsakinga ir vykdo veiklas, susijusias su Plano uždavinių ir priemonių (pvz., uždavinys - sustiprinti radiologinio monitoringo (stebėseną, vertinimą, prognozavimą) pajėgumus, priemonė - ankstyvojo radiacinio pavojaus perspėjimo sistemos 47 RADIS stočių nepertraukiamas veiklos užtikrinimas, veiklos sutrikimų šalinimas ir nuolatinė priežiūra, perduodamų duomenų programinės įrangos palaikymas) vykdymu SAM valdymo srityje. Kasmet (dažniausiai gegužės mėn.) rengiamas LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas, kuriuo patvirtinamas Plano priemonių einamiesiems metams planas SAM valdymo sričiai ir pavedama atsakingoms įstaigoms (RSC, ESSC ir SAM) jas įgyvendinti. SAM iš pavaldžių įstaigų renka Plano priemonių poreikius ir juos teikia VRM.

RSC

²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. spalio 27 d. pasitarimo protokolas Nr. 57, „Dėl Valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių plano“

Analizuojama TP apima visas RSC vykdomas veiklas ir RSC priskirtų Plano priemonių (pvz., RADIS tinklo stočių atnaujinimas) įgyvendinimą. Įstaigos atstovai nurodė, kad Plane numatytas ir įrangos įsigijimas, kuri teisės aktų nustatyta tvarka perduodama subjektams valdyti patikėjimo teise (pvz., dozės galios matuokliai) arba panaudos pagrindais (pvz., nešiojamieji paviršinio radioaktyviojo užterštumo matuokliai).

RSC veiklos, kurios yra vykdomos analizuojamos TP apimtyje, yra:

- gyventojų ir aplinkos apšvitos bei veiklos su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais radiacinės saugos valstybinio reguliavimo ir priežiūros vykdymas;
- veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais reguliuojamosios kontrolės vykdymas;
- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos²⁵ projekto: „Sveikatos sistemos atsparumas grėsmėms ir pasirengimas ateities iššūkiams“ bei prevencinių priemonių, susijusių su Baltarusijos atominės elektrinės galimu radiologiniu poveikiu Lietuvos gyventojams ir aplinkai įgyvendinimas;
- bendradarbiavimas pagal kompetenciją su TATENA, kitomis tarptautinėmis organizacijomis, ES, užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos institucijomis ir įstaigomis radiacinės saugos klausimais, dalyvavimas tarptautinių organizacijų ir ES institucijų, komitetų ir darbo grupių veikloje;
- valstybinio radiologinio aplinkos monitoringo²⁶ vykdymas;
- gyventojų ir darbuotojų, dirbančių su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, apšvitos stebėsenos programos²⁷ vykdymas;
- kitų Radiacinės saugos įstatymo, kitų įstatymų ir teisės aktų nustatytų funkcijų vykdymas.

RSC nurodė, kad įstaiga taip pat teikia paslaugas²⁸ ūkio subjektams, už kurias gauna pajamas, pvz., Gama spinduliuotės vieno taško lygiavertės dozės galios matavimas.

ESSC

ESSC, vykdydamas TP veiklas, yra atsakingas už Plano priemonių, skirtų aprūpinti asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPI) asmens apsaugos priemonėmis bei kitomis veiklos vykdymui skirtomis priemonėmis, pvz., 2022 m. įsigytos priemonės: apsauginiai kostiumai – 127 380 vnt.; vienkartinės pirštinės - 1 676 500 porų; respiratoriai - 431 050 vnt., įgyvendinimą bei stabiliojo jodo preparatų pirkimus. ESSC atstovė nurodė, kad įstaiga TP veiklas, susijusias su Plano priemonėmis, pradeda vykdyti po to, kai yra patvirtinamas LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas (dažniausiai pavasarį.), o tai reiškia, kad viešiesiems pirkimams yra skirtas sąlyginai trumpas laiko tarpas, tačiau visi pirkimai, už kuriuos atsakingas ESSC buvo įvykdyti.

Vadovaujantis ESSC direktoriaus įsakymu dėl priemonių paskirstymo, Plano priemonės perduodamos ASPI. ESSC vykdo perduotų Plano priemonių stebėseną ir kartą per metus renka informaciją apie ASPI perduotų, sunaudotų ir atstatytų priemonių kiekius (įskaitant galiojimo laiką, jei tai aktualu).

Priemonės rodiklis.

TP nustatytas rodiklis: „Atliktų radiologinių tyrimų, vertinant gyventojų ir aplinkos apšvitą, skaičius (vienetai)“, nuo 2023 m. priemonės veiklos efektyvumui matuoti nustatytas papildomas rodiklis - „Užtikrinta ankstyvojo perspėjimo stebėseną (procentai)“.

Atkreiptinas dėmesys, kad TP nustatyti rodikliai susiję tik su dalimi veiklų, kurias vykdo RSC:

²⁵ Lietuvos Respublikos Seimo gruodžio 11 d. nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“

²⁶ Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas, 1997 m. lapkričio 20 d. Nr. VIII-529

²⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. V-1153 „Dėl 2024–2029 metų gyventojų ir apšvitą patiriančių darbuotojų apšvitos stebėsenos programos patvirtinimo“

²⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymas Nr. 621 „Dėl mokamų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų, teikiamų Radiacinės saugos centre ir jo skyriuose“

- Rodiklis „Atliktų radiologinių tyrimų, vertinant gyventojų ir aplinkos apšvitą, skaičius (vienetai)“ matuoja vieną iš RSC veiklų ir jam analizuotu periodu nustatyta pastovi reikšmė – 8200 vnt. 2022 m. pasiekta reikšmė – 8354 vnt., 2023 m. pasiekta reikšmė – 8251 vnt. Įstaigos atstovai informavo, kad buvo atlikti papildomi tyrimai, siekiant atlikti tam tikrų sričių detalesnius vertinimus.
- Rodiklis „Užtikrinta ankstyvojo perspėjimo stebėseną (procentai)“ matuoja RADIS sistemų, kurios yra radiologinio aplinkos monitoringo dalis, funkcionavimo, stebėjimo užtikrinimą ir analizuotu periodu nustatyta reikšmė – 100%, kas reiškia, kad matavimai turi būti užtikrinami visose numatytose vietose. RSC pažymėjo, kad iki 2023 m. veiklą vykdė Aplinkos agentūra.

Nors TP apimtyje vykdomų Plane numatytų veiklų rezultatai nėra matuojami TP nustatytais rodikliais, pažymima kad RSC ir ESSC kas metus teikia SAM Plano įgyvendinimo ataskaitą, kurioje nurodoma, kokios prekės buvo įsigytos ir kiek lėšų panaudota.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Bendra TP skiriama lėšų suma (VBAMS duomenys) kiekvienais metais skiriasi: 2022 m. skirta 4 400 tūkst. Eur, 2023 m. – 7 692 tūkst. Eur, 2024 m. – 4 493 tūkst. Eur, 2025 m. – 2 714 tūkst. Eur, 2026 m. – 2 553 tūkst. Eur, iš kurių didžiąją priemonei skiriamų asignavimų dalį sudaro lėšos, skirtos Plano priemonėms įgyvendinti, pvz., 2022 m. jos sudarė apie 67%, 2023 m. - apie 80%, 2024 m. – 65% TP skiriamų lėšų (kita TP lėšų dalis susijusi su RSC veikla). Pažymėtina, kad VBAMS nėra galimybės matyti TP skirtas lėšas 2025-2026 m. įstaigos lygiu.

Skaičiuojant TP lėšų poreikį, susijusį su Plano priemonėmis, priemonių ir lėšų poreikis įvertinamas sekančiai:

- ASPĮ reikalingų priemonių kiekiai apskaičiuojami vadovaujantis SAM ministro įsakymu²⁹, ASPĮ pateikta informacija apie darbuotojus, kurie vykdytų veiklą ir teiktų pagalbą nukentėjusiesiems Baltarusijos atominės elektrinės avarijos metu (darbuotojų skaičius, brigadų skaičius ir pan.) ir ASPĮ pateiktomis ataskaitomis, kuriose nurodomi turimų priemonių likučiai įskaitant ir galiojimo terminus, į ką atsižvelgiama vertinant priemonių poreikius;
- Stabiliojo jodo preparatų poreikis savivaldybėms yra apskaičiuojamas vadovaujantis LRV nutarimu³⁰ ir SAM ministro įsakymu³¹ savivaldybių pateikta informacija apie gyventojų skaičių konkrečiose savivaldybėse;
- Lėšų poreikis įvertinamas apklausiant potencialius tiekėjus.

TP skirtų asignavimų paskirstymas tarp įstaigų vykdomas vadovaujantis šiais principais:

- Visos SAM TP sąmatoje planuojamos lėšos skirtos Plano priemonėms įgyvendinti. Metų eigoje, patvirtinus Planą, lėšos yra skiriamos atsakingai įstaigai (RSC, ESSC ir SAM VŠĮ Greitosios medicinos pagalbos tarnybai);
- RSC pirminėje TP sąmatoje planuoja lėšas, skirtas įstaigos veiklai įgyvendinti, kaip buvo ir iki Plano patvirtinimo. Papildomai metų eigoje Plano priemonių įgyvendinimui skiriamos lėšos, perskirstant SAM sąmatoje planuotas lėšas toje pačioje TP. Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. tvirtinant RSC sąmatą, metų pradžioje buvo įtraukta ir dalis Plano lėšų.

²⁹Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. V-2255 „Dėl sveikatos priežiūros sistemos subjektuose kaupiamų asmeninės apsaugos priemonių ir kitų veiklos vykdymui užtikrinti būtinų priemonių, skirtų pasirengti ekstremaliųjų situacijų, sukeltų cheminių, biologinių veiksnių, branduolinių ar radiologinių avarijų bei teroristinių išpuolių likvidavimui ir jų padarinių šalinimui, atsargų sąrašų ir šių priemonių minimalaus sukauptino kiekio (normatyvų) bei kaupimo terminų tvarkos aprašo patvirtinimo“

³⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. Nr. 99 nutarimas „Dėl valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės avarijos atveju patvirtinimo“

³¹Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. V 1237 “Dėl stabiliojo jodo preparatų paskirstymo savivaldybėms ir gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo”

- ESSC TP pirminėje sąmatoje lėšos neplanuojamos. Metų eigoje Plano priemonių įgyvendinimui ESSC skiriamos lėšos perskirstant SAM lėšas toje pačioje TP. ESSC planuojamos visos lėšos susijusios tik su Plano priemonėmis.

Lentelėse pateikiama atskirų įstaigų TP planinės lėšos ir faktinės išlaidos

16 LENTELE. SAM finansiniai duomenys

	Pirminis planas, tūkst. Eur	Sąmatos tikslinimas, tūkst. Eur	Faktinės išlaidos, tūkst. Eur
2022 m.	2 003	-1 996	6
2023 m.	6 158	-5 879	278
2024 m.	2 903	-120	-
2025 m.	1 041 ³²	-	-
2026 m.	1 334 ³²	-	-

17 LENTELE. RSC finansiniai duomenys

	Pirminis planas (Plano lėšos), tūkst. Eur	Sąmatos tikslinimas (Plano lėšos), tūkst. Eur	Viršplaninės lėšos, tūkst. Eur	Faktinės išlaidos (Plano lėšos), tūkst. Eur
2022 m.	2 397 (941)	397 (368)	195	2 903 (1 309)
2023 m.	1 534	5 356 (5 106)	218	6 915 (5 106)
2024 m.	1 590	120 (120)	283	-
2025 m.	1 540 ³³	-	-	-
2026 m.	1 540 ³³	-	-	-

18 LENTELE. ESSC finansiniai duomenys

	Pirminis planas, tūkst. Eur	Sąmatos tikslinimas, tūkst. Eur	Faktinės išlaidos, tūkst. Eur
2022 m.	-	1 113	890
2023 m.	-	755	744
2024 m.	-	2 403	-

Žemiau pateikiamos pagrindinės išvalgos, apimančios TP planuotas lėšas ir faktiškai patirtas išlaidas įstaigos lygiu.

SAM

SAM skirti asignavimai ir patirtos išlaidos, susijusios tik su Planu. Nuo 2023 m. visos su Plano priemonėmis susijusios lėšos planuojamos pirminėje SAM sąmatoje ir vykdant sąmatos tikslinimus skiriamos atitinkamai įstaigai. VBAMS duomenyse matomos SAM faktinės išlaidos, susijusios SAM VŠĮ Greitosios medicinos pagalbos tarnyba Plano priemonėmis.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. tikslinant SAM sąmatą ir skirstant Plano lėšas RSC ir ESSC skirtos lėšos sudarė apie 1 481 tūkst. Eur, daroma prielaida, kad likusi lėšų dalis apie 515 tūkst. Eur perskirstyta kitoms SAM priemonėms³⁴.

RSC

RSC skirtos lėšos apima įstaigos veiklos išlaidas ir Plane numatytų priemonių įsigijimus. Išskirtos šios pagrindinės išvalgos, susijusios su lėšų planavimu ir panaudojimu:

³² 2025-2026 m. pirminio plano duomenys pateikti remiantis SAM pateikta paskutine Plano versija.

³³ 2025-2026 m. pirminio plano duomenys pateikti remiantis RSC pateikta informacija.

³⁴ SAM nepateikė paaiškinimo dėl 2022 m. perskirstytų lėšų.

- Analizuotu laikotarpiu įstaigos veiklai skiriamos lėšos (planuojamos pirminėje sąmatoje) yra pastovios ir siekia apie 1 540 tūkst. Eur (atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. į pirminio plano sumą buvo įtraukta ir dalis Plano lėšų - 941 tūkst. Eur), iš kurių didžioji dalis yra susijusi su DU (kasmet siekia apie 1 300 tūkst. Eur). RSC atstovai nurodė, kad įstaigos veiklos lėšos planuojamos atsižvelgiant į veikloms atlikti reikalingą darbuotojų skaičių, remiamasi ilgalaike patirtimi ir ekspertiniu vertinimu. Papildomas lėšų poreikis teikiamas kasmet ir susijęs su infliacija bei poreikiu didinti darbo užmokestį.
- Analizuotu laikotarpiu lėšos, matomos TP sąmatos tikslinimuose, yra daugiausiai skirtos RSC veikloms, susijusioms su Planu. Plano lėšos kinta kas metus ir priklauso nuo plane atitinkamais metais numatytų priemonių. RSC pateikti sąmatos tikslinimų paaiškinimai:
 - 2022 m. sąmatos tikslinimas sudaro 397 tūkst. Eur, iš kurių Plano priemonėmis skirta 368 tūkst. Eur perskirstant analizuojamos TP SAM sąmatoje numatytus asignavimus, įsigyta įranga (RADIS stotys). Likusi dalis 29 tūkst. Eur skirta iš kitų SAM priemonių RADIS stočių programinės įrangos priežiūrai;
 - 2023 m. sąmatos tikslinimas sudaro 5 356 tūkst. Eur, iš kurių Plano priemonėms skirta 5 106 tūkst. Eur, pvz., įsigyta ir gaminama Ksenono radioizotopų automatinė matavimo sistema;
 - Likusi dalis 250 tūkst. Eur skirta iš kitų SAM priemonių RADIS stočių įsigijimui (ne Plano lėšos).
- Analizuojant duomenis matoma, kad įstaiga nepanaudojo visų lėšų. Įstaigos atstovai nurodė, kad nepanaudotos lėšos (2022 m. – 87 tūkst. Eur, 2023 m. – 192 tūkst. Eur) yra pajamų įmokų sumos, kurios perkeliamos į kitus metus įstaigos funkcijų vykdymui.

ESSC

ESSC skirtos lėšos apima tik Plane numatytų priemonių įsigijimus. TP išskirtos šios pagrindinės išvalgos, susijusios su lėšų planavimu ir panaudojimu:

- 2022 m. nepanaudota 233 tūkst. Eur. Lėšos buvo grąžintos į biudžetą. Pagrindinė priežastis - ESSC numatytos įsigyti Plano priemonės (apsauginiai akiniai, kostiumai) buvo paimitos iš valstybės rezervo, nors planavimo etape joms buvo skirtos lėšos.
- 2023 m. nepanaudota 11 tūkst. Eur. Lėšos gražintos į biudžetą. Pagrindinė priežastis - viešųjų pirkimų metu priemonės buvo nupirktos pigiau nei planuota.
- 2024 m. planuojamas stabiliojo jodo preparatų pirkimas, besibaigiančio galiojimo stabiliojo jodo preparatų atnaujinimui.

Apibendrinimas.

TP įgyvendina trys įstaigos: SAM, RSC bei ESSC. Analizuotu laikotarpiu didžioji dalis TP lėšų yra skirta Plano priemonėms. TP lėšomis vykdoma ir RSC, ESSC (2023 - 2024 m. lėšos skirtos priemonių, skirtų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo užtikrinimui, įsigijimo, sandėliavimo ir išdavimo paslaugai) veikla. TP nustatytas rodiklis matuoja tik dalies RSC vykdomų veiklų efektyvumą. Atsižvelgiant į analizės metu surinktas išvalgas, lentelėje pateikiamos atliktos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

19 LENTELE. SAM TP Nr. 11-001-02-10-10 viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-10 Apsaugoti Lietuvos gyventojų sveikatą nuo nepagrįstos apšvitos jonizuojančiaja spinduliuote										
Rodiklis 11-001-02-10-10-01 Atliktų radiologinių tyrimų, vertinant gyventojų ir aplinkos apšvitą, skaičius (vienetai)										
11-001-02-10-10-02 Užtikrinta ankstyvojo perspėjimo stebėseną (procentai)										
1.	Rekomenduojama Plano priemonių įgyvendinimui formuoti atskirą priemonę ir jos stebėsenos rodiklį (-ius)	Rengiant 2025–2027 m. SVP ir administracine tvarka	2024 m. lapkričio 1d.	-	-	-	-	-	-	Plano priemonių ir RSC veiklų sujungimas vienoje priemonėje apunkina galimybes įvertinti veiklų rezultatyvumą ir efektyvumą ir nesudaro galimybių stebėti veiklų palyginamumo per laikotarpį.
2.	Rekomenduojama įstaigoms skirti pavedimus (tvirtinamas SAM ministro įsakymu), kuriais įgyvendinamos Plane numatytos priemonės iki einamųjų metų pradžios.	Administracine tvarka	2024 m.	-	-	-	-	-	-	Tiek RSC, tiek ESSC nurodė, kad SAM ministro įsakymas, kurio pagrindu įstaigos pradeda įgyvendinti veiklas, susijusias su Plano priemonėmis, tvirtinamas einamųjų metų gegužės mėnesį, kas apunkina viešųjų pirkimų vykdymą.
3.	Atsižvelgiant į įsigyjamų prekių ir paslaugų specifiką, esant galimybei sudaryti trejų metų sutartis su tiekėjais pagal lanksčias sąlygas, užtikrinant Plane numatytą priemonių įsigijimą laiku	Sutarčių sudarymas	2024-2025 m.	-	-	-	-	-	-	Atsižvelgiant į tai, kad Planas sudarytas ilgam laikotarpiui, iš anksto sudarius sutartis su tiekėjais, būtų išvengiama su viešųjų pirkimų procesais susijusių vėlavimo, nevykdymo ir kitų rizikų, procesas, susijęs su viešaisiais pirkimais būtų efektyvesnis.

5.1.3. SAM TP 11-001-02-10-12 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Pažymima, kad priemonė analizės atlikimo metu buvo priskiriama tęstinei veiklai, tačiau nuo 2025 m. priemonė numatyta priskirti pažangai.

Analizuota LR SAM įgyvendinama TP Nr. **11-001-02-10-12 „Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus“**. TP stebėsenos rodiklis – „Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)“.

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 16 Priede. Toliau pateikiamos įžvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonės veiklos.

Priemonės apimtyje vykdoma projektų finansavimo veikla, kuria siekiama naudoti lėšas visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, ir taip rūpintis Lietuvos gyventojų sveikatos išsaugojimu bei stiprinimu. Tam tikslui įkurtas Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fondas (toliau – Fondas), kuris finansuoja trijų tipų projektus:

- prevenciniai projektai;
- moksliniai tyrimai;
- socialinės reklamos.

Šių projektų finansavimui nustatyta skiriama fondo lėšų dalis procentais. Įprastai finansuojama apie 50 projektų, pasiskirstymas tarp finansuojamų projektų tipų kasmet yra panašus, pvz., 2023 m. finansuota 26 prevenciniai projektai, 6 moksliniai tyrimai ir 15 socialinės reklamos projektų. Fondo finansuojami projektai turi atliepti kiekvienais metais Sveikatos apsaugos ministro įsakymu³⁵ tvirtinamus visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklų sričių prioritetus (pvz., prevencinių projektų prioritetai: skiepimų aktyvumo skatinimas ir supratimo didinimas, onkologinių ligonių sveikatos stiprinimas ir k.t), tačiau nėra nustatyta, kiek lėšų prevencinių ir mokslinių tyrimų temoje skiriama kiekvienam prioritetui, kas lemia, jog ne visi sveikatos išsaugojimo bei stiprinimo veiklų sričių prioritetai yra padengiami vykdomais projektais. Skirtingus prioritetus atliepančios paraiškos konkuruoja tarpusavyje, nustatytas prioritetas gali nesulaukti paraiškų, pvz., 2023 m. nebuvo finansuoti prioritetai „Neįgaliųjų asmenų ir senjorų fizinės ir psichinės sveikatos stiprinimas“ bei „Sveikos gyvensenos skatinimas, teikiant papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros biologinio poveikio paslaugas“.

Interviu metu buvo paminėta, kad pradžioje Fondas finansavo tik prevencinių ir mokslinių tyrimų projektus su tikslu įtraukti nevyriausybinės organizacijas ieškoti sprendimų, kaip prisidėti prie visuomenės sveikatos stiprinimo. Prie Fondo finansuojamų projektų vėliausiai prijungti socialinės informacinės kampanijos projektai. Kitaip nei prevencinių ir mokslinių tyrimų projektams, socialinės informacinės kampanijos tipo projektams nurodytos finansuotinių sumų lubos ir finansuojamas tik vienas atranką laimėjęs projektas, kurį įgyvendina juridiniai komerciniai asmenys, kas indikuoja galimybę šias paslaugas įsigyti viešojo pirkimo būdu, sukuriant konkurencinę aplinką ir finansuojant laukiamo rezultato sukūrimą, o ne

³⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. gruodžio 7d. įsakymas „Dėl 2023 metų Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklų sričių ir prioritetų tvirtinimo“

atvirksčiai. Pvz.: Viešinio kampanija „Rinkis gyvenimą“: nacionalinė televizija (1 laimėtojas – konsorciumas) – iki 195 tūkst. Eur.; regioninė ir kabelinė televizija (1 laimėtojas – konsorciumas) – iki 80 tūkst. Eur.; internetiniai portalai (1 laimėtojas – konsorciumas) – iki 140 tūkst. Eur. ir pan.

Fondo finansuojami projektai atrenkami konkurso būdu, finansuojant daugiausiai balų surinkusias paraiškas. Daugumoje atveju prašoma finansuoti suma neturi įtakos finansavimo skyrimui, tačiau yra vertinama, skiriant maksimaliai 10-12 balų iš 50, ar projekto biudžetas yra: aiškus, detalus, išsamus, vertinama, ar suplanuotas realiai, pagal vidutines rinkos kainas ir aiškiai susiejant su planuojamų veiklų įgyvendinimu ir laukiamais rezultatais. Projektui įgyvendinti reikalingų prekių ir paslaugų kaina gali būti pagrįsta tuo metu aktualiais įkainiais, nurodytais Europos socialinio fondo agentūros duomenų bazėje, arba vidutiniu įkainiu, kuris grindžiamas surinkus trijų tiekėjų pasiūlymus. SAM minėjo, kad praktikoje paraiškų teikėjai fiksuotųjų įkainių nenaudoja, nes nemaža dalis minėtų įkainių neatnaujinta nuo 2015 m., taip pat jie neapima visos projektams reikalingų prekių ir paslaugų įvairovės.

Pažymėtina, kad siekiant fondo valdymą padaryti efektyvesnį, planuojama nuo 2025 m. priemonę perduoti Sveikatos apsaugos ministerijos pavaldžiai įstaigai Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai, kurio atliekamos funkcijos atliepia fondo vykdomą veiklą. TP nustatytas stebėsenos rodiklis – „Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius“, matuojantis finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičių. Nustatytas rodiklis nesisieja su Fondo veikla kuriamu rezultatu, nes finansuotas projektas nebūtinai reiškia sukurtą papildomą vertę. Esamas rodiklis taip pat neskatina siekti kuo efektyviau panaudoti Fondo lėšas, nes finansuotų projektų skaičius pats savaime neužtikrina kokybinių veiklos įgyvendinimo aspektų, net ir tuo atveju, kai pagal Fondo nustatytas taisykles siekiama atrinkti geriausius (daugiausiai balų surinkusius) projektus. Atsižvelgiant į tai, nėra vertinamas nustatyto rodiklio pasiekiamumas.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Priemonei kasmet skiriama panaši lėšų suma: 2022 m. – 3 303 tūkst. Eur, 2023 m. – 2026 m. – 3 346 tūkst. Eur (anksčiau buvo tikslinis finansavimas nuo surinktų akcizų sumos). Minėta, kad planavimo etape atsižvelgiama į ankstesnių metų Fondo veiklą, lėšų faktinį panaudojimą, nustatytą rodiklį finansuoti 50 projektų ir turimus išpareigojimus (moksliniams tyrimams atlikti pasirašoma 18 mėn. sutartis), bet ne pagal siektinas įgyvendinti veiklas ar Fondo veikla siektinus rezultatus. Dėl nustatytų taisyklių Priemonės lėšos negali būti perskirstytos. Visgi atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. - 2023 m. vidutiniškai apie 17 % Fondui skirtų lėšų yra nepanaudojamos. Tai lemia suplanuotos ir pilnai neišnaudotos Fondo administravimui skirtos lėšos ir neišnaudotas tam tikro projektų tipo lėšų krepšelis, kuris negali būti perkeliamas kito tipo projektams, pvz., informacinės kampanijos projektais pilnai neišnaudojus šiam projektų tipui skirtas lėšas.

Fondo administravimui skirtos lėšos planuojamos vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministro įsakymu „Dėl Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. 2022-2024 m. planuojamas Fondo administravimo lėšas sudarė: darbo užmokestis pinigais, socialinio draudimo įmokos ir ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo lėšos, papildomai 2024 m. 1 tūkst. Eur. planuotas komandiruočių išlaidoms. Pastebėta, kad SAM minėtu laikotarpiu administracines Fondo lėšas planavo artimas įsakymu nustatytam limitui³⁶: 2022-2023 m.

³⁶ Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

• 2022-2023 m. Fondo administravimo išlaidos negalėjo viršyti 2% metinio Fondo biudžeto, bendra ekspertams išmokama suma negalėjo viršyti 30 procentų visų lėšų, skirtų Fondui administruoti.

• 2024 m. Fondo administravimo išlaidos negali viršyti 4% metinio Fondo biudžeto, bendra ekspertams išmokama suma negali viršyti 30 procentų visų lėšų, skirtų Fondui administruoti.

planuojamos Fondo administracinės lėšos sudarė apie 2% metinio Fondo biudžeto, o 2024 m. apie 4%, apie 30 % administracinių Fondo lėšų dalies skiriant ekspertų paslaugų įsigijimui. Fondo administravimo išlaidų apžvalga:

- Darbo užmokesčio išlaidos. Analizuojant VBAMS duomenis pastebėta, kad planuojama darbo užmokesčio lėšų suma yra artima Sveikatos apsaugos ministro įsakymu² leidžiamai maksimaliai sumai, įvertinus, kad apie 30 % Fondo administracinių lėšų skiriama ekspertų paslaugoms. 2024 m. pasikeitus Sveikatos apsaugos ministro įsakymui darbo užmokesčiui planuojama suma išaugo dvigubai, kas taip pat yra artima maksimaliai įsakymu leidžiamai sumai. Interviu metu SAM informavo, kad 2024 m. neįvyko reikšmingų pokyčių Fondo administravimo grupėje.
- Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos. Analizuojant VBAMS duomenis pastebėta, kad ekspertų ir konsultantų paslaugų planuojama lėšų suma yra artima Sveikatos apsaugos ministro įsakymu² maksimaliai leidžiamai sumai (28% nuo Fondo administracinių lėšų). 2024 m. pasikeitus Sveikatos apsaugos ministro įsakymui ir dvigubai padidinus galimas planuoti Fondo administracinės lėšas, ekspertams planuojama suma išaugo taip pat dvigubai, nors SAM minėjo, kad lėšų poreikį įsivertina atliekant rinkos tyrimą, nes šios paslaugos įsigijamos viešojo pirkimo būdu. Kas metus sulaukiamas ir ekspertų vertinamas (paraiškos praėjusios administracinę atitiktį) panašus paraiškų skaičius:
 - 2022 m. – pateiktos 149 paraiškos, ekspertų vertintos 108 paraiškos;
 - 2023 m. – pateiktos 164 paraiškos, ekspertų vertintos 98 paraiškos;
 - 2024 m. – pateiktos 145 paraiškos, ekspertų vertintos 103 paraiškos;
 - 2025-2027 m. planuojamas panašus skaičius.

Apibendrinimas.

AM analizuotos TP pagrindinis tikslas – finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo projektus: prevencinius projektus, mokslinius tyrimus bei socialines reklamas. Priemonei nustatytas rodiklis matuoja finansuotų projektų skaičių, tačiau ne jų sukurtą vertę. Planuojant lėšas priemonei, yra vertinama ankstesnių metų Fondo veikla, lėšų faktinis panaudojimas, priemonei nustatytas rodiklis bei turimi įsipareigojimai. Lėšos Fondo administravimui planuojamos atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą. Atsižvelgiant į analizės metu surinktus pastebėjimus, lentelėje pateikiamos atliktos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

20 LENTELĖ. SAM TP Nr. 11-001-02-10-12 išlaidų peržiūros rekomendacijos

	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur			Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur		Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-12 Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus										
Rodiklis 10-001-02-10-12-01 Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)										
1.	Siūlome įvertinti galimybę priemonės vykdomas veiklas priskirti pažangos priemonėms.	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Siūlymas pateiktas, atsižvelgiant, kad Fondo veikla siekiama polycio visuomenės sveikatos srityje prisidedant prie NPP uždavinio 2.10 uždavinys. Skatinti sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas ir stiprinti psichologinį (emocinį) visuomenės atsparumą
	Atlikti priemonės lėšų poreikio apskaičiavimą „nulinio biudžeto“ principu. Pastaba – rekomendacija neaktuali, jei veiklos perkeliama į pažangą.	Pateikiant FM pagrindimą rengiant 2026–2028 m. biudžeto projektą	2025 m. gegužės mėn.	211	254	234	234	234	VBAMS <i>Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2022: 3 303 2023: 3 346 2024: 3 346 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 3 093 2023: 3 092	Iki lėšų poreikio perskaičiavimo nuo nulio, sutaupymo potencialas apskaičiuotas vertinant lėšų nepanaudojimą. 2024-2026 m. pritaikytas vidutinis 2022-2023 m. nevykdymo procentas, siekiantis 17%.
	Socialinės informacinės kampanijos projektų vykdytojus atrinkti viešojo pirkimo būdu. Pastaba – rekomendacija neaktuali, jei veiklos perkeliama į pažangą.	Patikslinant sveikatos apsaugos ministro įsakymą „Dėl Valstybinio visuomenės	2024 m. gruodžio 31 d.	211	225	240	240	240	VBAMS <i>Socialinės informacinės kampanijos projektų planinės sumos</i>	Potencialus sutaupymas vertintas atsižvelgiant į tarptautinėje praktikoje vyraujančią tendenciją, kad viešųjų pirkimų būdas gali užtikrinti didesnę nei 10% ³⁷ lėšų sutaupymą lyginant su pirkimu, kai neužtikrinama konkurencija. Skaičiavimuose

³⁷productivity-public-procurement.pdf (oecd.org)

	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur			Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur		Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-12 Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus										
Rodiklis 10-001-02-10-12-01 Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)										
		sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir kitus aktualius dokumentus							2022: 1 535 2023: 1 581 2024: 1 598 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 1 410 2023: 1 505	naudojome potencialų 15% sutaupymo vidurkį. 2022-2023 m. potencialus sutaupymas skaičiuotas nuo faktinių išlaidų, o 2024-2026 m. potencialus sutaupymas skaičiuotas nuo socialinės informacinės kampanijos planinių sumų, vertinant, kad 2025-2026 m. bus planuojama tokia pati suma, kaip 2024 m.
2.	Nustatyti priemonei rodiklį (ius), kurie atlieptų Fondo finansuojamų veiklų siektinus rezultatus. Pastaba – rekomendacija neaktuali, jei veiklos perkeliamos į pažangą.	Rengiant 2025-2027 m. SVP		-	-	-	-	-		Šiuo metu parinktas rodiklis yra techninis, neorientuotas į siekiamą rezultatą. Siūloma keisti rodiklį ir jį susieti su Fondo veikla kuriamu rezultatu. Sutaupymų apskaičiavimas, siejant su siektiniais rezultatais nėra galimas, nes pasiekti rezultatai nėra matuojami (išskyrus individualių projektų lygi), lėšų poreikis pagal juos nėra skaičiuojamas.
3.	Rekomenduojama, nustatyti Fondo lėšų dalį procentais ministro nustatytiems prevencinių ir mokslinių tyrimų prioritetams finansuoti.	Ministro įsakymu, skelbiant 2025 m. Valstybinio visuomenės	2024 m. gruodžio 31 d.	-	-	-	-	-	<i>VBAMS Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2022: 3 303 2023: 3 346	Nėra nustatyta, kiek lėšų prevencinių ir mokslinių tyrimų temoje skiriama kiekvienam prioritetui, kas lemia, jog ne visi sveikatos išsaugojimo bei stiprinimo veiklų sričių

	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur			Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur		Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-12 Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus										
Rodiklis 10-001-02-10-12-01 Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)										
		sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklų sritis ir prioritetus.							2024: 3 346 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 3 093 2023: 3 092	prioritetai yra padengiami vykdomais projektais.
4.	Rekomenduojama Sveikatos apsaugos ministerijai sudaryti sąrašą pasikartojančių projektų veiklų, kurioms tikslinga taikyti fiksuotuosius įkainius ir bendradarbiaujant su ESFA juos nustatyti bei taikyti apmokant projektų išlaidas.	Administracine tvarka	2025 m. gruodžio 31 d.	-	-	-	-	-		Siekiant efektyvesnio Fondo lėšų panaudojimo, fiksuotojų įkainių taikymas, apimantis dažniausiai pasitaikančias projektų veiklas, būtų prasmingas, standartizuojant panašioms veikloms skirtinas lėšas.
6.	Rekomenduojama darbo užmokesčio planuojamą lėšų poreikį planuoti pagal istorinius duomenis ir realų poreikį. 2025-2026 m. planuotas lėšas rekomenduojama mažinti atsižvelgiant į praeities laikotarpių sutaupymo tendencijas.	Rengiant 2025-2027 m. valstybės biudžetą		-	3	48	48	48	<i>VBAMS Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2022: 48 2023: 49 2024: 95 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 48	Vertinant 2022-2023 m. faktiškai patirtas išlaidas ir informaciją, kad nėra reikšmingų pokyčių fondo administravime, tikėtina, kad planuojama lėšų suma yra nepagrįsta realiu poreikiu. Potencialūs sutaupymai 2025-2026 m. apskaičiuoti vertinant, kad nesikeis planavimo praktikos ir fondų administruojančių asmenų skaičius

	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur			Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur		Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-12 Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus Rodiklis 10-001-02-10-12-01 Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)										
									2023: 46	(skaičiavimuose naudotas 2022-2023 m. darbo užmokesčio faktinių išlaidų vidurkis).
7.	Rekomenduojama ekspertų ir konsultantų paslaugų planuojamą lėšų poreikį mažinti atsižvelgiant į praeities laikotarpių vidurkį ir planuojamą vertinamų paraiškų skaičių. Rekomenduojama ateityje lėšų poreikį skaičiuoti atsižvelgiant į planuojamą vertinamų paraiškų skaičių ir atliekant rinkos tyrimą.	Rengiant 2025-2027 m. valstybės biudžetą		7	9	21	20	20	<i>VBAMS Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2022: 19 2023: 19 2024: 37 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 12 2023: 10	Vertinant 2022-2023 m. faktiškai patirtas išlaidas ir panašiai stabilų gaunamų ir vertinamų paraiškų skaičių ateityje, daroma išvada, kad planuojama suma ekspertų paslaugoms yra nepagrįsta realiu poreikiu, o planuojama atsižvelgiant į maksimaliai leidžiamą įsakymo limitą. Interviu metu SAM pasidalino, kad tikėtina faktiškai išleista 2024 m. suma neviršys 21 tūkst. Eur, tačiau atsižvelgiant į praeities duomenis (tiek 2022 m., tiek 2023 m. vienos paraiškos vertimui buvo skirta 106 Eur), vertiname, kad ši suma realiai bus mažesnė. Potencialūs sutaupymai 2024-2026 m. apskaičiuoti vertinant, kad nesikeis planavimo praktikos, o gaunamų ir vertinamų paraiškų skaičius išliks stabilus (2025-2026 m. planuojama sulaukti 153

Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur			Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur		Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
			2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SAM TP 11-001-02-10-12 Finansuoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įskaitant prevencinius projektus, socialinę reklamą, mokslinius tyrimus									
Rodiklis 10-001-02-10-12-01 Finansuotų projektų, skirtų sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veikloms, skaičius (vienetai)									
									paraiškų - 2022-2024 m. vidurkis), papildomai pritaikant infliacijos koeficientą ³⁸ .
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:			429	491	543	542	542		

³⁸Naudotas Suderintas vartotojų kainų indeksas <https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus/>

5.1.4. SUMIN TP 11-001-11-01-01 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR SUMIN įgyvendinama TP Nr. **10-001-11-01-02 „Įgyvendinti ministerijai ir ministro valdymo srities įmonėms ir įstaigoms nustatytus uždavinius, vykdyti veiklą, reikalingą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksams įgyvendinti“**. TP stebėsenos rodiklis – „Įgyvendinta ataskaitiniais metais numatytų Susisiekimo ministerijos koordinuojamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmų (vienetai)“.

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 17 Priede. Toliau pateikiamos išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonės veiklos.

Priemonėje vykdomos skirtingos veiklos. Žemiau pateikiamos veiklų grupės su pavyzdžiais:

- **Tęstinės veiklos.** Didžioji dalis veiklų yra tęstinės ir vykdomos nuolat. Pavyzdžiui, tai apima Lenkijos televizijos programų retransliavimą Pietryčių Lietuvoje, LRT Lituanica programos retransliavimą Lenkijoje, lėšų perdavimą VŠĮ CPVA EITP lėšų administravimui, tyrimus, studijas ir pan.
- **Vienetinės veiklos.** Šios veiklos vykdomos atsižvelgiant į konkretaus laikotarpio aktualijų poreikius, dažniausiai trunka vienerius metus. Pavyzdžiui, 2020 m. vykdytos veiklos susijusios su Covid pandemija, tokios kaip asmens apsaugos priemonių įsigijimas ir keleivių terminalo patalpų dezinfekcija, 2023 m. vykdyti elektros generatorių pirkimai, susiję su pasiruošimu ekstremaliai situacijai, 2024 m. numatytos veiklos susijusios su žemės išpirkimu projektui "Rail Baltica" ir pan.
- **Veiklos vadovaujantis LRV nutarimais.** Šios veiklos vykdomos remiantis LRV (Lietuvos Respublikos Vyriausybės) priimtais nutarimais, pavyzdžiui, valstybės rezervo saugojimas.
- **Veiklos, kurios vykdomos siekiant įgyvendinti kitas priemones.** Pavyzdžiui, Covid pandemijos metu ir iki 2022 m. už Transporto kompetencijos agentūrą buvo mokama Eurokontrolės mokestis (nuo 2023 m. minėta institucija pati dengia šį mokestį ir nebenaudojamos analizuojamos priemonės lėšos), 2022 m. pažangos priemonėje buvo numatyta studija „Krovinių rinkų diversifikavimo galimybių studijos parengimo paslaugos“, kuri dėl tam tikrų priežasčių nebuvo atlikta laiku ir prarado tolesnį finansavimą iš pažangos priemonės, 2024 m. planuojama atlikti šioje priemonėje.

Priemonės rodiklis.

TP stebėsenos rodiklis – „Įgyvendinta ataskaitiniais metais numatytų Susisiekimo ministerijos koordinuojamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmų (vienetai)“. Priemonėje vykdoma daug skirtingų veiklų, kurių rezultatai negali būti pamatuoti vienu rodikliu, taip pat didžioji dauguma veiklų neprisideda prie priemonei nustatyto rodiklio pasiekimo. Interviu metu SUMIN patvirtino, kad iš devynių 2024 m. vykdomų veiklų tik dvi (žemės išpirkimas projektui "Rail Baltica" ir dalis atliekamų tyrimų bei studijų) iš dalies prisideda prie nustatyto rodiklio pasiekimo.

Pažymėtina, kad 2025-2026 m. nenumatyta priemonei siektinų rodiklio reikšmių, nors lėšos šiai priemonei ir toliau planuojamos. Tai rodo, kad rodiklis nėra tiesiogiai susijęs su priemonės veiklomis ir jo taikymas nėra tikslingas. Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus pastebėjimus, nėra vertinamas nustatyto rodiklio pasiekiamumas.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Lėšos tęstinių veiklų vykdymui planuojamos atsižvelgiant į praeitus metus, sudarytas ilgalaikes sutartis ir ekspertiskai numatytus galimus poreikius. Lėšų planavimas paprastai vykdomas vieneriems metams, o trijų metų horizontui tinkamų planavimo praktikų nėra. Dalies vienetinių veiklų, kurios nėra tęstinės šioje priemonėje, vykdymui lėšos skiriamos vadovaujantis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu. Pavyzdžiui, 2023 m., atsižvelgiant į geopolitinę situaciją, SUMIN buvo skirta apie 4 500 tūkst. Eur elektros generatorių pirkimui, nors ši veikla nebuvo numatyta teikiant lėšų poreikį. 2024 m. projektui "Rail Baltica" skirta 8 500 tūkst. Eur žemės išpirkimui. Atsižvelgiant į vykdomas veiklas, priemonei skirtos lėšos perskirstomos priemonės viduje, o nepanaudotos lėšos perskirstomos tiek kitoms priemonėms, tiek kitoms įstaigoms, pvz.:

- 2022 m. perskirstyta 1813 tūkst. Eur.³⁹
- 2023 m. perskirstyta 3 271 tūkst. Eur. (interview metu SUMIN pasidalino, kad dėl įvairių priežasčių iš 2023 m. gautų 4 500 tūkst. Eur elektros generatoriams (vienkartinė veikla) skirtam tikslui panaudojo apie 1 200 tūkst. Eur, likusi suma buvo perskirstyta);
- 2024 m. (2 mėn. duomenys) priemonės viduje perskirstyta 710 tūkst. Eur. 500 tūkst. Eur planuotų veikloms susijusioms su žemės išpirkimu "Rail Baltica" projektui (viso planuota 8 500 tūkst. Eur), perskirstyta EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“. Interview metu buvo nurodyta, kad iš šios sumos už 182 tūkst. Eur įsigyta studija (Krovinių rinkų diversifikavimo galimybių studijos parengimo paslaugos“), kuri anksčiau buvo planuota pažangos priemonėje, o likusi suma skirta apmokėti arbitražiniame teisme atstovavusių advokatų paslaugoms. SUMIN patikslino, kad ateityje tikėtina minėtų advokatų paslaugoms lėšos bus skirtos iš Vyriausybės rezervo ir tuomet įstaiga galės grąžinti lėšas žemės išpirkimo veikloms. Taip pat tikėtina, kad žemės išpirkimo veiklos vėluos, planuojamus išpirkti sklypus vertintojai įvertins mažesne suma, kas gali lemti, kad nepavyks pilnai panaudoti visų skirtų lėšų (8 500 tūkst. Eur) ir nepanaudota lėšų dalis bus perskirstyta kitoms veikloms.
- Pastebima tendencija, kad planuojamos lėšos ekspertų ir konsultantų atliekamoms studijos ir tyrimams dažniausiai yra perskirstomos. Interview metu įstaiga nurodė, kad apie 30 % tyrimų ir studijų nukeliama, tačiau lėšos kasmet planuojamos pilna apimtimi, o nepanaudota dalis perskirsčius panaudojama kitoms reikmėms.

Papildomai pažymime, kad nors SUMIN pateikė priemonėje numatytas veiklas ir kasmetinį joms reikalingą lėšų poreikį, tačiau negalėjo pateikti 2022-2023 m. šių veiklų faktinių išlaidų duomenų. Tai rodo, kad įstaigoje nėra tinkamai stebimos ir analizuojamos veiklų faktinės išlaidos. Dėl to neįmanoma įvertinti, ar veiklos galėtų būti vykdomos efektyviau, naudojant mažesnes lėšas.

Apibendrinimas.

Analizuojama TP pasižymi didele veiklų gausa, kurių pobūdis ir trukmė ženkliai skiriasi. Dėl gausaus ir įvairaus veiklų spektro šiuo metu priemonei nustatytas rodiklis nematuoja įgyvendinamų veiklų rezultatų. Planavimas daugiausiai remiasi praeitų metų duomenimis ir atliekamas vieniems metams į priekį.

³⁹SUMIN pateiktas paaiškinimas dėl perskirstymo (Užduoties I etapo užklausa, tekstas nekoreguotas):

1) 200 tūkst. Eur perskirstyta į SM valdymo programą vadovaujantis LRV 2022-12-07 nutarimu Nr. 1205;

2) 300 tūkst. Eur perskirstyta į SM valdymo programą, vadovaujantis LRV 2022-08-03 nutarimu Nr. 785;

3) - 600 tūkst. Eur buvo perskirstyta priemonei 10.001.11.01.15 "Vykdėti laivakelio ženklavimo darbus ir stebėti jo būklę, gerinti vidaus vandens kelių infrastruktūrą";

- 470 tūkst. Eur perskirstyta PKPD (Pasienio kontrolės punktų direkcija) komunalinių paslaugų sąskaitoms apmokėti ir VVKD (Vidaus vandens kelių direkcija) kuro sąnaudų kompensavimui;

- 300 tūkst. Eur perskirstyta: 1) galutiniam 60 proc. mokėjimui už patvirtintus Darnaus judumo ir inovacijų susisiekimo sektoriuje skatinamojo finansavimo poreikio išankstinio (ex-ante) vertinimo rezultatus; 2) už Skrydžių strateginėmis kryptimis vykdymo verslo plano parengimą;

- 230 tūkst. Eur skirta PKPD papildomam finansavimui laikinos infrastruktūros sukūrimui AIS Kybartų PKP bei pastatų ir statinių griovimo darbų Lazdijų PKP techninio projekto parengimui.

Pastebimi reikšmingi lėšų perskirstymai metų eigoje. Atsižvelgiant į analizės metu surinktus pastebėjimus, lentelėje pateikiamos atliktos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

21 LENTELĖ. SUMIN TP Nr. 10-001-11-01-02 išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
SUMIN TP 10-001-11-01-02 Įgyvendinti ministerijai ir ministro valdymo srities įmonėms ir įstaigoms nustatytus uždavinius, vykdyti veiklą, reikalingą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmams įgyvendinti Rodiklis 10-001-11-01-02-01 Įgyvendinta ataskaitiniais metais numatytų Susisiekimo ministerijos koordinuojamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmų (vienetai)										
1.	<p>Rekomenduojama išformuoti priemonę, užtikrinant vykdomų tęstinių veiklų tęstinumą.</p> <p>Įvertinti šiuo metu vykdomas ir planuojamas vykdyti veiklas, formuoti priemonę(es), kuri (-ios) savo vykdomų veiklų apimtimi siektų aiškių, pamatuojamų rezultatų.</p>	Rengiant 2025 - 2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	<p>Priemonėje vykdomos veiklos yra skirtingos, nesiekia bendro rezultato. Dalį veiklų siūloma planuoti kitose tęstinės veiklos priemonėse, pvz., atsižvelgiant į turinį ekspertų ir konsultantų atliekamus tyrimus ir studijas, teisinės paslaugas siūloma planuoti atitinkamose „Transporto ir ryšių politikos įgyvendinimas“ programos priemonėse.</p> <p>Dalį veiklų siūloma planuoti pažangos priemonėse, pvz., Transporto kompetencijų agentūros KPI's projektą, dalį ekspertų ir konsultantų atliekamų tyrimų ir studijų, projekto „Rail Baltica“ žemės išpirkimą, Transporto kompetencijų agentūros projektą "Galimybių Lietuvos oro vežėjams vykdyti skrydžius į JAV sudarymas" ir pan.</p> <p>Dalį veiklų, kurios nėra susijusios su politikos formavimu, perduoti kitoms kompetentingoms institucijoms (pvz., svarstyti Kultūros ministerijai</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										perduoti šias veiklas: radijo retransliacijas Ukrainos teritorijoje, Lenkijos televizijos programų retransliavimas Pietryčių Lietuvoje, LRT Lituanica programos retransliavimas Lenkijoje).
2.	Išformavus priemonę, atlikti naujų priemonių lėšų poreikio apskaičiavimą „nulinio biudžeto principu“.	Rengiant 2026–2028 m. valstybės biudžetą		-	-	-	-	-	-	
3.	Iki priemonė bus išformuota, priemonei skirti iki 930 tūkst. Eur metams, atitinkamai mažinant 2025-2026 m. finansavimą po 393 tūkst. Eur	Rengiant 2025-2027 m. valstybės biudžetą		1 813	3 271	182	393	393	<p><i>Planinės sumos (pirminis planas) VBAMS:</i> 2022: 3 567 2023: 5 743 2024: 10 003 2025: 1 323 2026: 1 323</p> <p><i>SUMIN pateiktas priemonės veiklų planas</i> Priemonės tęstinių veiklų lėšų planas: 2022: 1 5431 2023: 990 2024: 1 261</p>	<p>Sutaupymo potencialas 2022 –2023 m. nurodytas atsižvelgiant į priemonės lėšų perskirstymą kitoms priemonėms ar įstaigoms:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2022 m. perskirstyta 1813 tūkst. Eur. • 2023 m. perskirstyta 3 271 tūkst. Eur. <p>Jei priemonė nebus išformuota, 2025-2026 m. priemonei planuojamos tęstinių veiklų lėšos turėtų siekti ne daugiau kaip 930 tūkst. Eur. Ši suma apskaičiuota, atsižvelgiant į SUMIN nurodytas priemonės tęstines veiklas ir joms planuojamų lėšų vidurkį 2022-2024 m., netraukiant TKA projektams planuojamų lėšų, kuriuos siūlome planuoti pažangos priemonėse, 2024 m. planotas lėšas mažinant 182</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										<p>tūkst. Eur, kurie yra skirti pažangos priemonės studijai.</p> <p>Sutaupymo potencialo skaičiavimas:</p> <p>1. Kadangi priemonėje yra veiklų, kurios buvo vykdomos tik vienkartinai einamaisiais metais, kurios daugiau nebevykdomos, taip pat veiklos, kurias siūlome vykdyti pažangoje/ kitose tęstinės veiklos priemonėse (pvz. bazinės viešosios infrastruktūros susisiekimo sektoriuje atnaujinimo ir plėtros skatinamojo finansavimo poreikio išankstinio (ex-ante) vertinimo atlikimo paslaugos, Tarptautiniai renginiai Lietuvoje, Eurokontrolės mokestis ir kt.), apskaičiuotos 2022-2024 m. priemonei planuojamos lėšos be tų veiklų (2022 m. 855 tūkst. Eur, 2023 m. 780 tūkst. Eur., 2024 m. 1 159 tūkst. Eur) ir išvestas vidurkis, kuris yra 930 tūkst. Eur, kas yra tęstinės veiklos priemonei siūloma 2025-2026 m. skirti suma.</p> <p>2. Sutaupymai 2025-2026 m. skaičiuoti, iš VBAMS 2025-2026 metams numatytų asignavimų</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										atėmus siūlomą skirti lėšų sumą 930 tūkst. Eur, t. y. 1 323-930=393 tūkst. Eur.
4.	Rekomenduojama veiklai, susijusiai su „Rail Baltica“ žemės išpirkimu 2025-2027 m. šioje priemonėje neskirti finansavimo, jei bus teikiamas papildomo finansavimo poreikis.	Rengiant 2025-2027 m. valstybės biudžetą		-	-	-	-	-	VBAMS 2024: 8 500 (planas)	Veikla susijusi su „Rail Baltica“ žemės išpirkimu turi būti perkelta į pažangos priemonę, poreikį planuojant detaliu išpirkimo planu su rinkos vertėmis.
5.	Rekomenduojama veiklą, susijusių su ekspertų ir konsultantų paslaugomis, planuojamą lėšų poreikį mažinti 30 %.	Rengiant 2025-2027 m. valstybės biudžetą		71	0.3	156	40	40	VBAMS EK išlaidų straipsnis. 2.2.1.1.1.17 2022: 236 (faktas) 2023: 21(faktas) 2024: 520 iš jų 20 (pirminis planas) 500 (perskirstymas iš „Rail Baltica“ žemės išpirkimo)	<p>Sutaupymų potencialas buvo apskaičiuotas sekančiai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Atsižvelgta į įstaigos pateiktą informaciją, kad 30% ekspertų ir konsultantų planuotų tyrimų neįvyksta einamaisiais metais. 2022-2023 m. remtasi faktiškai patirtomis ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidomis (VBAMS duomenys), eliminuojant lėšas skirtas iš Vyriausybės rezervo. (Pvz., ek.klasifikacijos išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.17 2022 m.: 236 tūkst. Eur (faktas) , 30% yra 71 tūkst. Eur). Skaičiuojant 2025-2026 m. sutaupymus atlikti išvestiniai skaičiavimai, nes potencialus sutaupymas skaičiuojamas nuo 1.3

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										<p>rekomendacijoje siūlomų skirti lėšų - 930 tūkst. Eur.</p> <p>3.1. Apskaičiuota, kad ekspertų ir konsultantų lėšos sudaro apie 14 %. Skaičiavimui naudoti 5 metų (2020-2024 m.) įstaigos pateikti veiklų duomenys. Pirmiausiai skaičiavimai atlikti vadovaujantis 1.3. rekomendacijoje pateikta metodika ir gauta, kiek kas metus turėjo būti skirta lėšų tęstinei priemonei, neįtraukiant veiklų, kurios buvo vykdomos tik vienkartinai einamaisiais metais, kurios daugiau nebevykdomos, taip pat veiklos, kurias siūlome vykdyti pažangoje/ kitose tęstinės veiklos priemonėse: 2020 m. 1 658 tūkst. Eur, 2021 m. 1 546 tūkst. Eur, 2022 m. 855 tūkst. Eur, 2023 m. 780 tūkst. Eur., 2024 m. 1 159 tūkst. Eur.</p> <p>Įstaiga nurodė, kad ekspertams konsultantams planuoja/ skiria 2020 m. - 155 tūkst. Eur, 2021 m. - 22 tūkst. Eur, 2022 m. - 160 tūkst. Eur, 2023 m. - 85 tūkst. Eur, 2023 m. - 436 tūkst. Eur. Tuomet išvesta, kad vidutiniškai</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										<p>ekspertams ir konsultantams skiriama 14% nuo minėta metodologija apskaičiuotų priemonės lėšų.</p> <p>3.2. 2025-2026 m. priemonei siūloma iš viso skirti 930 tūkst. Eur, daroma prielaida, kad iš to ekspertų ir konsultantų lėšos bus 133 tūkst. Eur. t.y. 14%.</p> <p>3.3. Atsižvelgiant tai, kad 30% ekspertų ir konsultantų planuotų tyrimų neįvyksta einamaisiais metais, nuo 133 tūkst. Eur 30% lygu 40 tūkst. Eur.</p>
6.	Tuo atveju, jei bus formuojama nauja priemonė(ės), į jos apimtį turėtų būti įtraukiamos veiklos, kuriomis siekiama tų pačių rezultatų, nustatomi nauji stebėsenos rodikliai.	Rengiant 2025 - 2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Didelė skirtingų veiklų, kurios tarpusavyje nesisieja, įvairovė apsunkina priemonei taikomo rezultatyvumo rodiklio/ių nustatymą.
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:				1 884	3 271,3	338	433	433		

5.1.5. URM TP 14-001-11-01-01 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota URM įgyvendinama TP Nr. **14-001-11-01-01 „Formuoti ir įgyvendinti užsienio reikalų politika“**. TP stebėsenos rodiklis – "Iniciatyvų, skirtų laiku reaguoti į Rusijos ir kitų Rytų kaimynystės regiono autoritarinių valstybių agresyvius veiksmus bei skatinti Rytų partnerių asociaciją ir integraciją su ES, skaičius (vienetai)"

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 18 Priede. Toliau detalizuojamos pagrindinės išvalgos, apjungiančios duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Pažymima, kad TP išlaidų peržiūros metu buvo surinkta tik dalis IP reikalingos informacijos ir duomenų. URM nepilnai pateikė informaciją, susijusią TP veiklomis. Faktiniai TP lėšų panaudojimo duomenys pagal veiklas nepateikti, argumentuojant informacijos slaptumu. Pažymėtina, kad finansinių duomenų apibendrinimas atliktas remiantis tik VBAMS duomenimis.

Priemonės veiklos.

URM nurodė, kad 2022 m., siekiant sumažinti administracinę našta, buvo sujungta 11 atskirų priemonių (kurios daugumoje atveju buvo vykdomos skirtinguose padalinuose) į vieną, suformuojant analizuojamą TP.

Pažymėtina, kad URM, įgyvendindama naujai suformuotą TP, išskyrė veiklos vienetus (daugumoje atveju sutampančius su URM padaliniais, kurie kuravo sujungtas TP). 2024 m. išskirta 17 veiklos vienetų, kuriuose vykdomos vienaarūšės veiklos, pvz.:

- Europos Sąjungos departamentas. Veiklų pavyzdžiai: LT pirmininkavimo ES Tarybai 2027 m. programos parengiamieji darbai ministerijoje, Lietuvos strateginių interesų prioritetinėse srityse užtikrinimas, Lietuvos pozicijų atspindėjimas ES iniciatyvose, dokumentuose ir projektuose ir kt.;
- Globalios Lietuvos departamentas. Veiklų pavyzdžiai: Remti diasporos organizacijų veiklą, skirtą grįžimui į Lietuvą skatinti (projektai), Stiprinti Lietuvos diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų veiklą, skirtą ryšiams su diaspora plėtoti (projektai), Organizuoti renginius ir susitikimus, skirtus grįžimui į Lietuvą skatinti ir kt.;
- Komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos departamentas. Veiklų pavyzdžiai: Kova su nedraugiškų valstybių skleidžiama dezinformacija ir visuomenės atsparumo ugdymas, Informuoti Lietuvos ir užsienio visuomenę apie URM veiklos prioritetus, užtikrinti visuomenės informavimą krizinėmis situacijomis konvencinės ir skaitmeninės komunikacijos priemonėmis, Referendumo dėl pilietybės išsaugojimo komunikavimas ir kt.

URM vykdo individualią atskirų veiklos vienetų apskaitą, t.y. kiekvienas veiklos vienetas turi savo biudžetą, taip pat veiklos vieneto lygyje planuojamos ir sekamos faktiškai patirtos išlaidos. Veiklos vienetas gali būti suformuotas TP apimtyje planuojamai veiklai, kuri nebūtinai sutampa su realiais URM padaliniais, pvz., NATO viršūnių susitikimui buvo sukurtas atskiras veiklos vienetas, kas URM leidžia įvertinti šiai veiklai skirtas ir faktiškai patirtas išlaidas visos priemonės apimtyje.

URM nurodė, kad rengiant 2025-2027 m. SVP, planuojama TP skaidyti apjungiant panašius veiklos vienetus ir sudarant 3-6 TP. Kaip didžiausią iššūkį TP veiklų išskaidymui į atskiras priemones URM nurodė rodiklių nustatymą.

Analizuojant įstaigos pateiktas veiklų grupes, dalis veiklų gali būti identifikuotos kaip turinčios pažangos požymių, pvz.:

- Europos Sąjungos departamento veiklos, susijusios su LT pirmininkavimu ES Tarybai atitinka NPP 9.5 uždavinį. Stiprinti ES reikalų koordinavimą ir tinkamai pasirengti Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai 2027 m.
- Globalios Lietuvos departamento vykdoma veikla Stiprinti Lietuvos diplomatinę atstovybių ir konsulinių įstaigų veiklą, skirtą ryšiams su diaspora plėtoti (projektai) atitinka NPP 9.7 uždavinį. Sustiprinti ryšius su Lietuvos diaspora užsienyje ir paskatinti efektyvesnę diasporos indėlių į Lietuvos viešąjį gyvenimą ir valstybės raidą.

Priemonės rodiklis.

TP nustatytas rodiklis: „Iniciatyvų, skirtų laiku reaguoti į Rusijos ir kitų Rytų kaimynystės regiono autoritarinių valstybių agresyviuosius veiksmus bei skatinti Rytų partnerių asociaciją ir integraciją su ES, skaičius (vienetai)“

URM nurodė, kad šiuo metu TP nustatytas rodiklis matuoja tik vieno veiklų vieneto - Rytų kaimynystės politikos departamento - veiklas. Likusių TP veiklų rezultatyvumui ir efektyvumui matuoti rodikliai nenustatyti. Atkreiptinas dėmesys, kad tokie TP, kaip ji suformuota, dabar nėra galimybės nustatyti vieno bendro rodiklio, nes priemonėje vykdoma daug skirtingo rezultato siekiančių veiklų.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas⁴⁰.

Žemiau lentelėje pateikiami TP finansiniai duomenys, apimantys TP skirtus asignavimus, sąmatos tikslinimą ir faktiškai patirtas išlaidas ir TP nepanaudotas lėšas, kurios buvo grąžintos į biudžetą.

22 LENTELĖ. TP finansiniai duomenys (šaltinis - VBAMS duomenys)

	Planinės lėšos, tūkst. Eur	Sąmatos tikslinimas, tūkst. Eur	Faktinės išlaidos, tūkst. Eur	Nepanaudotos lėšos, tūkst. Eur
2022 m.	4 864	966	5 780	50
2023 m.	32 570	-2 317	30 065	188
2024 m.	5 565	-	-	
2025 m.	5 072	-	-	
2026 m.	5 072	-	-	

Įvertinus, pateiktus duomenis matoma, kad:

- 2022 m. TP veikloms papildomai skirta suma 966 tūkst. Eur iš kitų URM priemonių.
- 2023 m. TP skirti asignavimai reikšmingai didesni nei įprastai TP veiklai skiriamos lėšos. URM nurodė, kad 27 mln. Eur skirta NATO viršūnių susitikimo organizavimo veikloms, kas reiškia, kad įprastoms TP veikloms skirta apie 5 523 tūkst. Eur (panaši suma, kaip 2024 m.). Pažymėtina, kad 2023 m. iš priemonės perskirstyta 2 317 tūkst. Eur. Tikėtina, kad perskirstytos lėšos buvo planuotos NATO viršūnių susitikimo organizavimo veikloms. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad tais pačiais metais liko nepanaudota 188 tūkst. Eur, kurie grąžinti į biudžetą.

Apibendrinimas

Analizuojama TP buvo suformuota iš 11 TP ir pasižymi didele veiklų gausa, kurių pobūdis skiriasi. Dėl gausaus ir įvairaus veiklų spektro šiuo metu priemonei nustatytas rodiklis nematuoja daugumos

⁴⁰ Faktiniai TP lėšų panaudojimo duomenys pagal veiklas nepateikti, argumentuojant informacijos slaptumu. Pažymėtina, kad finansinių duomenų apibendrinimas atliktas remiantis tik VBAMS duomenimis.

įgyvendinamų veiklų rezultatų. Atsižvelgiant į analizės metu surinktus pastebėjimus, lentelėje pateikiamos sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

23 LENTELĖ. URM TP Nr. 14-001-11-01-01 išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
URM TP 14-001-11-01-01 Formuoti ir įgyvendinti užsienio reikalų politiką										
Rodiklis 14-001-11-01-01-01 Inicjatyvų, skirtų laiku reaguoti į Rusijos ir kitų Rytų kaimynystės regiono autoritarinių valstybių agresyvius veiksmus bei skatinti Rytų partnerių asociaciją ir integraciją su ES, skaičius (vienetai)										
1.	<p>Peržiūrėti TP priemonės apimtyje vykdomas veiklas, su tikslu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suformuoti naujas priemones pagal siekiamą rezultatą, apjungiant vienas kitas veiklas, pvz., formuoti atskirą priemonę komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos departamento veikloms, personalo vadybos ir delegavimo departamento veikloms ir kt. • identifikuoti veiklas, susijusias su pažanga ir jas planuoti pažangos priemonėse (pvz., potencialiai pažangos veiklos gali būti susijusios su Globalios Lietuvos departamento veiklomis). • identifikuoti veiklas, kurios gali būti priskirtos kitoms URM TP, pvz., Konsulinio departamento veiklas (atnaujinti arba nuomoti biometrines įrangas diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose ir kt.) siūloma planuoti TP Nr. 14-002-12-01-02 „Organizuoti Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse užsienyje veiklą“. 	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	<p>TP suformuota sujungus 11 skirtingų TP, kurios siekia skirtingų rezultatų. Taip suformuota TP nesudaro galimybių įvertinti TP veikloms skirtų lėšų panaudojimo ir teikiamo papildomo lėšų poreikio pagrindimo.</p> <p>Dalis TP veiklų turi pažangos požymių, pvz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Europos sąjungos departamento veiklos, susijusios su LT pirmininkavimu ES Tarybai atitinka NPP. 9.5 uždavinį. Stiprinti ES reikalų koordinavimą ir tinkamai pasirengti Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai 2027 m. • Globalios Lietuvos departamento vykdoma veikla stiprinti Lietuvos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose veiklą, skirtą ryšiams su diaspora plėtoti (projektai) atitinka NPP 9.7 uždavinį. Sustiprinti ryšius su Lietuvos diaspora užsienyje ir paskatinti efektyvesnę diasporos indėlių į Lietuvos viešąjį gyvenimą ir valstybės raidą.

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
2.	Atsižvelgiant į rekomendaciją Nr. 1, performuojant priemonę, atlikti atitinkamų priemonių biudžetavimą nuo nulio.	Rengiant 2026–2028 m. biudžeto projektą	2025 gegužės mėn.	-	-	-	-	-	-	Priemonių veiklos lėšų poreikio skaičiavimai nulinio biudžeto principu sudarytų sąlygas įvertinti realų lėšų poreikį pagal siektinus rezultatus.
3.	Atsižvelgiant į rekomendaciją Nr. 1, rekomenduojama iš TP veiklų formuojant naujas TP ar veiklas priskiriant jau esamoms TP nustatyti rodiklius taip, kad jie matuotų reikšmingos dalies priemonėje atliekamų veiklų rezultatus ir skatintų jas atlikti efektyviau. Pvz., užsienio lietuvių, išitraukusių į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą, dalis, proc.	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	URM nurodė, kad šiuo metu TP nustatytas rodiklis matuoja tik vieno veiklų vieneto Rytų kaimynystės politikos departamento veiklas, kas reiškia, kad likusių TP veiklų rezultatyvumas ir efektyvumas nėra yra nesekamas.
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:										

5.1.6. URM TP 14-001-11-01-02 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR URM įgyvendinama TP Nr. **14-001-11-01-02 „Stiprinti Lietuvos dalyvavimą Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 metų įgyvendinimo veikloje valstybėse partnerėse“**. TP stebėsenos rodiklis – „Per URM vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programą skiriamos oficialios paramos vystymuisi dalis, skirta dalyvauti tarptautinių organizacijų ir fondų finansiniuose instrumentuose (procentai)“.

Priemonės finansinių (VBAMS) duomenų analizė, apimanti planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų sąsają su priemonei nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymu pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 19 Priede. Toliau pateikiamos išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonės veiklos.

Vykdam Vystomojo bendradarbiavimo politiką, Lietuvoje siekiama įgyvendinti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus (užtikrinti taiką, skatinti ekonominį augimą bei socialinį stabilumą pasaulyje, mažinti skirtumus tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių bei integruoti besivystančias šalis į pasaulio ekonomiką) teikiant paramą vystymuisi ir ilgalaikėje perspektyvoje (iki 2030 m.) jai skirti ne mažiau 0,33 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų⁴¹. 2023 metais Lietuvos oficiali parama, kurią teikia ne tik URM, bet kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, vystymuisi sudarė 178 mln. eurų, arba 0,28 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų. Dvišalei paramai skirta 93 mln. eurų, o daugiašalei – 85 mln. eurų. Didžiausią Lietuvos oficialios paramos vystymuisi dalį sudarė humanitarinė ir finansinė parama Ukrainai – 52 mln. eurų (beveik trečdalis Lietuvos oficialios paramos vystymuisi – 29,3 proc.)⁴².

Vykdam šią priemonę URM prisideda prie minėtų siekių šiomis veiklomis:

- Dvišalė parama, kuri vykdoma didžiąja dalimi per Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondą ir mažesnius ambasadų projektus;
- Daugiašalė parama vystymuisi, kai mokami privalomi ir savanoriški įnašai bei įmokos į Europos plėtros fondą, kitus vystomojo bendradarbiavimo fondus ir tarptautines organizacijas;
- Humanitarinė pagalba stichinių nelaimių ir konfliktų paveiktoms šalims.

Už šios priemonės įgyvendinimą atsakingas URM Vystomojo bendradarbiavimo departamentas.

Atkreiptinas dėmesys, kad URM vykdydama Vystomojo bendradarbiavimo politiką, didžiąją URM skiriamos paramos dalį teikia pažangos priemonės („Stiprinti vystomojo bendradarbiavimo sistemos, didinančios Lietuvos švelniąją galią, veiksmingumą „14-001-09-01-03) veiklomis.

Priemonės rodiklis.

2022-2024 m. priemonei buvo nustatytas rodiklis - Per URM vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programą skiriamos oficialios paramos vystymuisi dalis, skirta dalyvauti tarptautinių organizacijų ir fondų finansiniuose instrumentuose (procentai).

⁴¹ <https://ltaid.urm.lt/oficiali-parama-vystymuisi/statistika/31>

⁴² <https://ltaid.urm.lt/naujienos/visos-naujienos/1/preliminarus-ebpo-duomenys-apie-2023-m.-oficialia-parama-vystymuisi-penktus-metus-is-eiles-fiksuojamas-augimas:390>

Šiuo metu parinktas priemonės rodiklis parodo, kokią dalį daugiašalė parama sudaro visoje priemonėje. Įstaiga minėjo, kad tokio rodiklio paskirtis yra užtikrinti balansą tarp skirtingų paramos formų, pvz., siekiama, kad nebūtų visa parama skiriama tik per dvišalę paramą. Atsižvelgiant į tai, kad parinktas rodiklis neparodo priemonės veiklomis kuriamo rezultato ir neskatina siekti efektyvesnio ar tikslingesnio priemonės vykdymo ar lėšų panaudojimo, nėra vertinamas nustatyto rodiklio pasiekiamumas.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Įstaiga nurodė, kad šiai priemonei kas metus skiriama panaši lėšų suma: 2022 m. - 4 718 tūkst. Eur, 2023 m. - 2026 m. - 4 460 tūkst. Eur, atsižvelgiant į ankstesniais laikotarpiais skirtą finansavimą. Priemonėje lėšos paskirstomos atsižvelgiant į vykdomų veiklų poreikius ir ministerijos sprendimu atsižvelgiant į nustatytą priemonės rodiklį. Interviu metu Įstaiga minėjo, kad lėšos, kurios skiriamos įnašams, mokamiems tarptautinėms organizacijoms ir Fondams, nėra pakankamos, nes skiriami įnašai yra sąlyginai maži, lyginant su kitų šalių. Metų eigoje, atsižvelgiant į pastarojo laikotarpio geopolitinę situaciją, humanitarinei pagalbai papildomai lėšų skiriama ir iš Vyriausybės rezervo (2022 m. - 1 250 tūkst. Eur, 2023 m. - 450 tūkst. Eur). Įstaiga minėjo, kad kas metus didėja poreikis skirti vis daugiau lėšų paramai ir taip ne tik vykdyti tarptautinius įsipareigojimus, bet ir didinti Lietuvos matomumą tarptautinėje arenoje, ko pasėkoje teikiamas papildomas lėšų poreikis šiai priemonei, kuris 2024 m. – 2026 m. sudaro apie 12 mln. Eur kas metus. Pagrindinis papildomo lėšų poreikio pagrindimas - Lietuvos įsipareigojimas skirti paramai 0,33% nuo bendro nacionalinio produkto, kuris yra nepasiektas. Atkreiptinas dėmesys, kad 2023 m. iš priemonei skirtų asignavimų 45 tūkst. Eur buvo perskirstyti. Įstaiga informavo, kad minėtos lėšos skirtos įnašui į Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondą.

Analizuojant priemonės finansinius duomenis pastebėta, kad priemonei nėra priskiriamos išlaidos, susijusios su darbo užmokesčiu. Įstaiga minėjo, kad URM Vystomojo bendradarbiavimo departamente, kuris kuruoja šią priemonę, dirba apie 13-14 žmonių, kurie visą ar dalį laiko skiria šios priemonės kuravimui.

Papildomai pažymime, kad nors įstaiga pateikė priemonėje numatytas veiklas ir kasmetinį joms reikalingą lėšų poreikį, tačiau faktinių išlaidų duomenų pagal vykdomas veiklas 2022-2023 m. nepateikė argumentuojant informacijos slaptumu.

Apibendrinimas.

Atsižvelgiant į priemonės pobūdį ir kad paramai skiriamų lėšų dydis yra Lietuvos politinis įsipareigojimas (nustatytas paramos dydis 0,33% nuo bendro nacionalinio produkto nepasiektas), o URM dalis šio įsipareigojimo pasiekti nėra nustatyta, šios analizės apimtyje negalima vertinti priemonės lėšomis teikiamos paramos dydžio ir galimo sutaupymo potencialo. Lentelėje žemiau pateikiamos atliktos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai priemonei.

24 LENTELĖ. URM TP Nr. 14-001-11-01-02 išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
URM TP 14-001-11-01-02 Stiprinti Lietuvos dalyvavimą Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 metų įgyvendinimo veikloje valstybėse partnerėse										
Rodiklis 14-001-11-01-02-01 Per URM vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programą skiriamos oficialios paramos vystymuisi dalis, skirta dalyvauti tarptautinių organizacijų ir fondų finansiniuose instrumentuose (procentai)										
1.	Rekomenduojama nustatyti priemonei papildomą rodiklį (ius), kuris parodytų priemonės veiklomis kuriamą rezultatą, skatintų priemonės lėšas naudoti tikslingiau ir efektyviau, ir atitinkamai vykdyti priemonės veiklas.	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Parinktas rodiklis neparodo priemonės veiklomis kuriamo rezultato ir neskatina siekti efektyvesnio, tikslingesnio priemonės vykdymo ar lėšų panaudojimo.
2.	Rekomenduojama visas veiklas susijusias su Vystomuoju bendradarbiavimu planuoti vienoje priemonėje.	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Veiklos susijusios su Vystomojo bendradarbiavimu planuojamos daugiau nei vienoje priemonėje.
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:				-	-	-	-	-	-	

5.1.7. ŽŪM TP 15-001-11-04-07 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR ŽŪM įgyvendinama TP Nr. **15-001-11-04-07 „Skatinti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą“**. TP stebėsenos rodiklis – „Tarptautinių parodų užsienio valstybėse, kuriose organizuojamas Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės pristatymas, ir verslo misijų užsienyje skaičius, vnt.“ ir nuo 2024 m. „Gautų ir finansuotų paraiškų, skirtų organizuoti Lietuvoje parodas, mugės, renginius, proc.“

TP yra padalinta į tris papriemones:

- 11_04_07_1 „Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų finansavimas bei žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas informacinėmis ir kitomis techninėmis priemonėmis“;
- 11_04_07_3 „Parama žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo rinkų atvėrimo ir įsitvirtinimo jose veikloms organizuoti“;
- 11_04_07_4 „Parama Lietuvoje vykstančioms žemės ūkio parodoms, prekybos mugėms, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams ir konkursams organizuoti ir dalyvauti“.

Priemonės planuojamų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytų rodiklių reikšmių pasiekimu bei išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius, pateikiama 20 Priede. Toliau pateikiamos išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonių veiklos ir lėšų pasiskirstymas

Žemiau pateikiamos priemonės apimtyje vykdomų papriemonių veiklos ir joms skiriamos lėšos⁴³.

„Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų finansavimas bei žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas informacinėmis ir kitomis techninėmis priemonėmis“

Įstaigos atstovai nurodė, kad papriemonei kas metus skiriama 350 tūkst. Eur. Pagrindinės papriemonės veiklos:

- Veiklos, susijusios su lietuviškos žemės ūkio produkcijos pristatymu tarptautinėse ir respublikinėse parodose. Įstaigos atstovai nurodė, kad pagrindinė papriemonės veikla, kurią vykdo ministerija, tai dalyvavimo tarptautinėje maisto pramonės, žemės ūkio ir sodininkystės parodoje „Žalioji savaitė“ Berlyne, organizavimas, lietuviškų maisto produktų ir kitų gaminių ekspozicijos, kurioje ūkio subjektai gali pristatyti produktus, kurioje priimamos kitų šalių delegacijos ir pan., įrengimas. Ūkio subjektai, norintys pristatyti savo produkciją minėtame stende, teikia paraišką paramai gauti. Paraiškos vertinamos balais pagal nustatytus atrankos kriterijus. Jei iš vienos maisto pramonės šakos yra keli pareiškėjai, atrenkamas tas, kuris surenka daugiausiai balų. Įstaiga nurodė, kad šios parodos pagrindinis tikslas yra Lietuvos įvaizdžio formavimas, tautinio paveldo propagavimas, kas teigiamai prisideda prie eksporto skatinimo. Paroda vertinama kokybiniais kriterijais, tokiais kaip užsienio užsienio šalių susidomėjimas stendu, sėkmingas svarbių delegacijų priėmimas ir pan., tačiau dalyvavimo parodoje rezultatai nėra matuojami kiekybiniais kriterijais, tokiais kaip naujomis sutartimis ar eksporto padidėjimu ir pan. 2024 m. šiai parodai skirta apie 232 tūkst. Eur.
- Veiklos, susijusios su konkursų ir renginių organizavimu, pvz:

⁴³ Pažymima, kad VBAMS duomenys yra priemonės detalumu, t.y. nėra galimybės nustatyti lėšų panaudojimo papriemonės lygiu, todėl faktiniai duomenys papriemonių veikloms yra surinkti interviu metu

- Žirgų sporto šventė „Sartai“ (rengiama priklausomai nuo oro sąlygų). ŽŪM kartu su Zarasų rajono savivaldybe ir Respublikine lenktyninių žirgų lyga organizuoja šventę. Įstaigos atstovai nurodė, kad ministerija atsakinga už renginio organizavimą, įskaitant ledo liejimą, prizų įsteigimą ir pan. 2024 m. renginiui skirta apie 47 tūkst. Eur lėšų suma.
- Renginiai susiję su Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022-2030 m.⁴⁴ įgyvendinimu. Įstaigos atstovai nurodė, kad yra organizuojami tautinio paveldo pristatymai šalyse, kuriose yra didelės lietuvių bendruomenės (pvz., renginys Londone, LR diplomatinėje atstovybėje). Šiems renginiams skiriama apie 30 tūkst. Eur.
- Pridedama prie kitų įstaigų organizuojamų renginių, pvz., 2024 m., pasirašius jungtinės veiklos sutartį su Lietuvos agrariniu ir miškų mokslo centru, tarptautinei konferencijai skirta 31 tūkst. Eur.
- Apdovanojimai „Pienės“ – renginys, skirtas apdovanoti geriausius pieno gamintojus. Įstaiga pasidalino, kad 2024 m. jų neorganizuos dėl lėšų stokos.

Papriemonę vykdo ŽŪM Ryšių su visuomene ir bendradarbiavimo skyrius.

„Parama žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo rinkų atvėrimo ir įsitvirtinimo jose veikloms organizuoti“

Įstaigos atstovai nurodė, kad papriemonei kas metus skiriama 600 tūkst. Eur. Papriemone siekiama prisidėti prie žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo, Lietuvos žinomumo prioritetinėse rinkose didinimo (prioritetinės rinkos apibrėžtos Vyriausybės bei Užsienio reikalų ministerijos). Pagrindinės papriemonės apimtyje vykdomos veiklos:

- veiklos, susijusios su parama ūkio subjektams dalyvauti tarptautinėse žemės ūkio ir maisto pramonės parodose, kurios atrenkamos pasitariant su verslo atstovais, įvertinus įmonių, kurios dalyvavo parodose ankstesniais metais, rezultatus ir atsižvelgiant į nustatytas prioritetines rinkas.
- veiklos, susijusios su parama ūkio subjektams dalyvauti verslo misijose. Ši veikla pradėta vykdyti 2023 m. bendradarbiaujant su URM, Prezidento kanceliarija ir kt., prie planuojamų pareigūnų vizitų prioritetinėse rinkose prisijungiant verslo atstovams, pvz., 2023 m. verslo misijos organizuotos kartu su oficialiu LR Prezidento vizitu JAV ir Australijoje.

Vykdamas šias veiklas metų pradžioje sudaromas remiamų parodų planas ir nustatoma, kokia lėšų suma jos bus finansuojamos. Norėdami gauti paramą, ūkio subjektai teikia nustatytos formos paraišką. Parama yra skiriama visiems ūkio subjektams, kurių paraiška atitinka ŽŪM ministro įsakymu patvirtintas taisykles⁴⁵ ir jose nustatytus kriterijus. Jei pareiškėjų ir galutinių naudos gavėjų skaičius yra didesnis nei planuota kvietime, koreguojamas numatytas paramos intensyvumas, proporcingai mažinant visiems teikiamą paramą (kvietime nustatytas biudžetas nėra didinamas). Metinis sudaryto plano vykdymas peržiūrimas kas ketvirtį ir, esant poreikiui, koreguojamas. Jei nepanaudojamas ketvirčio biudžetas (pvz., neatsiranda norinčių dalyvauti siūlomoje parodoje), darbo grupė svarsto galimybę skirti nepanaudotas lėšas kitoms parodoms.

Parodai ar verslo misijai įvykus, paramos gavėjas teikia ataskaitas apie pasiektus rezultatus nurodant bent 5 naujai užmegztus verslo kontaktus ir bent 2 susitikimus su potencialiais verslo partneriais. Įstaiga pasidalino, kad 2024 m. vasario mėn. teikiamas ataskaitas papildė klausimais, kuriais siekiama geriau įvertinti, kokios parodos ūkio subjektams yra naudingiausios, kuriose iš jų sudaroma daugiausiai sandorių ir pan.

Papriemonę vykdo ŽŪM ir Nacionalinė mokėjimo agentūra (toliau – NMA):

⁴⁴https://va.mfa.lt/uploads/sg/documents/2022%20m_%20Globalios%20Lietuvos%20VP%20ataskaitos%20PRIEDAS_2.pdf

⁴⁵Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. 3D-228 „Dėl Žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto produktų pardavimo rinkų atvėrimo ir įsitvirtinimo jose veiklų organizavimo finansavimo taisyklių patvirtinimo“

- ŽŪM atranka parodas, siūlo verslo misijų galimybes, skiria finansavimą, skelbia kvietimus ir vertina pateiktas paraiškas, renka ataskaitas.
- NMA vykdo paramos mokėtojo funkciją.

„Parama Lietuvoje vykstančioms žemės ūkio parodoms, prekybos mugėms, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams ir konkursams organizuoti ir dalyvauti“

Įstaigos atstovai nurodė, kad papriemonei kas metus skiriama 150 tūkst. Eur. Pagrindinės papriemonės veiklos:

- Veiklos, susijusios su parama Lietuvos kaimo vietovėse vykstantiems, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams organizuoti. Šioms veikloms skiriama apie 100 tūkst. Eur.
- Veiklos, susijusios su teikiama parama Lietuvoje vykstančioms žemės ūkio parodoms, mugėms organizuoti ir (arba) dalyvauti. Šioms veikloms skiriama apie 40 tūkst. Eur.
- Veiklos, susijusios su parama Lietuvoje arba užsienyje vykstantiems konkursams (išskyrus konkūrus ir kitus sporto renginius) organizuoti ir (arba) dalyvauti juose, pvz.: Tarptautinės artojų varžybos. Šioms veiklos skiriama apie 10 tūkst. Eur. Pažymėtina, kad paskutinius du metus nebuvo sulaukta paraiškų šiai paramai.

Šioms veikloms parama teikiama vadovaujantis taisyklėmis⁴⁶ ir, kaip nurodė įstaigos atstovai, siekiant užtikrinti didesnę paramos sklaidą, paramos teikimo taisyklėse nurodytos finansuotinos veiklos ir finansuotinių sumų limitai, pvz., išlaidos reklamai apie renginį leidiniuose ir internete (iki 5 proc. nuo visų renginio tinkamų finansuoti išlaidų sumos, bet ne daugiau kaip 1 000 Eur, išlaidos prizams ir apdovanojimams – ne daugiau kaip 100 Eur vienam prizui, skirtam pirmų trijų vietų nugalėtojams, bei smulkiems prizams, apdovanojimams – ne daugiau kaip 30 Eur vienai nominacijai ir ne daugiau kaip 20 vnt. ir pan.). Norėdami gauti paramą šios papriemonės veikloms, ūkio subjektai teikia nustatytos formos paraiškas, kurios yra vertinamos nustatyta tvarka skiriant balus. Įstaiga nurodė, kad analizuotu periodu finansuotos visos nustatyta minimalų balų kiekį surinkusios paraiškos, tačiau pažymėtina, kad 2023 m. siekiant tenkinti visas paraiškas, ministerija metų eigoje papildomai skyrė iki 70 tūkst. Eur.

Įstaiga nurodė, kad yra sekama, ar renginys įvyko, kiek lėšų panaudota, tačiau nėra vertinamas paramos sukurto rezultato efektas.

Papriemonę vykdo ŽŪM ir NMA:

- ŽŪM skiria finansavimą, skelbia kvietimus paramai gauti, vykdo paraiškų priėmimą, vertinimą bei atranką.
- NMA vykdo paramos mokėtojo funkciją.

Priemonės rodiklis.

TP nustatytas rodiklis: „Tarptautinių parodų užsienio valstybėse, kuriose organizuojamas Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės pristatymas ir verslo misijų užsienyje skaičius, vnt.“, nuo 2024 m. nustatytas papildomas rodiklis - „Gautų ir finansuotų paraiškų, skirtų organizuoti Lietuvoje parodas, muges, renginius, proc.“.

2022-2023 m. nustatytos rodiklio reikšmės buvo viršytos:

- 2022 m. nustatyta reikšmė - 10 vnt., pasiekta - 15 vnt.;
- 2023 m. nustatyta reikšmė - 11 vnt., pasiekta - 15 vnt.

Šis rodiklis neparodo priemonės veikla kuriamo rezultato, nes parodų, kuriuose dalyvauta skaičius, neparodo, kiek dalyvių gavo paramą, kiek produktų pristatyta, kokią įtaką dalyvavimas tarptautinėse parodose turėjo tiek paramos gavėjų, tiek Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės produkcijos eksportui.

⁴⁶Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 3D-128 „Dėl Žemės ūkio parodų, prekybos mugių, bendruomeniškumą kaime skatinančių renginių ir konkursų organizavimo ir (arba) dalyvavimo juose finansavimo taisyklių patvirtinimo“

Taip pat ir šis rodiklis, ir nuo 2024 m. matuojamas finansuotų paraiškų procentas neskatina siekti efektyvesnio ar tikslingesnio priemonės vykdymo ar lėšų panaudojimo. Šie rodikliai neapima dalies papriemonėse vykdomų veiklų, pvz., Sartų varžybų, parodos „Žalioji savaitė“ organizavimo ir pan. Pažymėtina, kad už veiklą atsakingi padaliniai rodiklio neskaičiuoja, jo vykdymą seka už SVP atsakingi padaliniai.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Įstaigos atstovai nurodė, kad kiekvienais metais TP skiriama pastovi lėšų suma (2023-2026 m. – 1 100 tūkst. Eur), papildomas poreikis 3-mečio planavimo metu biudžeto derybose nėra teikiamas. Papriemonėms lėšų suma visada dalinama tomis pačiomis proporcijomis:

- „Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų finansavimas bei žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas informacinėmis ir kitomis techninėmis priemonėmis“ – 350 tūkst. Eur, planuojama EK išlaidų straipsnyje 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“.
- „Parama žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo rinkų atvėrimo ir įsitvirtinimo jose veikloms organizuoti“ – 600 tūkst. Eur, visa suma skiriama paramai per NMA, 2.4.1.1.1.03 „Subsidijos gamybai“.
- „Parama Lietuvoje vykstančioms žemės ūkio parodoms, prekybos mugėms, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams ir konkursams organizuoti ir dalyvauti“ – 150 tūkst. Eur, visa suma skiriama paramai per NMA, EK išlaidų straipsnyje. 2.4.1.1.1.03 „Subsidijos gamybai“.

Papriemonėms skirtų lėšų panaudojimas planuojamas ateinantiems metams atsižvelgiant į ilgametę ekspertinę patirtį ir kas metus papriemonių apimtyje vykdomas veiklas.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. priemonei buvo skirta 1 978 tūkst. Eur (878 tūkst. Eur daugiau nei 2023-2026 m.), iš kurių 750 tūkst. Eur (kaip ir 2023-2026 m.) paramai, finansuojamai per NMA, ir 1 223 tūkst. Eur kitoms veikloms, naudojant aštuoniolika EK išlaidų straipsnių (pvz., 2.1.1.1.1.01 „Darbo užmokestis pinigais“, 2.2.1.1.1.05 „Ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos“, 2.2.1.1.1.16 „Kvalifikacijos kėlimo išlaidos“ ir k.t.). Įstaigos atstovai pasidalino, kad buvo koreguojamas lėšų planavimo scenarijus: t. y. siekiant supaprastinti funkcijoms vykdyti lėšų naudojimą, sumažinti administracinę naštą funkcijas vykdančiai įmonei (VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra) ir ministerijai, buvo priimtas sprendimas VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra veikloms 2022 m. planuoti vieną priemonę „Administruoti rinkos reguliavimo priemonės, organizuoti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimą, žinių sklaidą“ (15-001-11-04-29), į ją perkelti visoms funkcijoms, kurias įpareigota vykdo VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, suplanuotas lėšas, nekeičiant dėl to konkrečioms funkcijoms vykdyti skiriamų lėšų apimties. 908 tūkst. Eur buvo perskirstyti kitai priemonei. Taip pat dėl prasidėjusių karo veiksmų Ukrainoje ir kilusios nežinomybės, pilnai nepanaudotos lėšos, skirtos paramai, finansuojamai per NMA, ko pasėkoje 208 tūkst. Eur perskirstyta kitoms priemonėms.

Analizuojant 2023-2024 m. duomenis atkreiptinas dėmesys, kad metų eigoje vyksta lėšų perskirstymai tiek iš kitų priemonių, tiek priemonės viduje:

- 2023 m. iš kitos priemonės papildomai skirta 100 tūkst. Eur. Įstaigos atstovai nurodė, kad buvo nuspręsta papriemonės „Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų finansavimas bei žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas informacinėmis ir kitomis techninėmis priemonėmis“ veiklomis vykdyti parodos „Gyvulininkystės paroda 2023“ organizavimą, kuri buvo numatyta vykdyti kitoje priemonėje.
- 2023 m. metų eigoje ministerija papildomai skyrė 373 tūkst. Eur paramai, finansuojamai per NMA. Įstaigos atstovai nurodė, kad tai lėmė naujai pradėta verslo misijų veikla, išaugęs susidomėjimas tarptautinėmis parodomis, taip pat buvo nuspręsta finansuoti visas minimalų kriterijų tenkinusias paraiškas paramai Lietuvos kaimo vietovėse vykstantiems, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams organizuoti.

- Įstaigos atstovai nurodė, kad 2024 m. papriemonės „Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų finansavimas bei žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas informacinėmis ir kitomis techninėmis priemonėmis“ veiklomis planuojama vykdyti didelės apimties projektą, organizuojant kiekvienoje apskrityje žemės ūkio pažangos ir mokslo renginius. Šie renginiai anksčiau buvo finansuojami ES lėšomis, tačiau atsižvelgiant į tai, kad šių metų tema yra nacionalinė, projektas bus finansuojamas biudžeto lėšomis. Šiai veiklai numatyta skirti apie 200 tūkst. Eur, kurie priemonės viduje perskirstyti iš EK išlaidų straipsnio. 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ į EK išlaidų straipsnį 2.2.1.1.1.23 „Viešinimo išlaidos“. Jei planuojamas projektas bus vykdomas, tikimasi, kad trūkstamos lėšos kitoms papriemonės veikloms bus perskirstytos iš kitų priemonių.

Apibendrinimas.

Analizuota TP sudaryta iš trijų papriemonių, kuriose vykdoma daug veiklų: žemės ūkio produkcijos pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose, konkursų ir renginių organizavimas, parama, skirta dalyvauti tarptautinėse žemės ūkio ir maisto pramonės parodose ir verslo misijose, taip pat, parama Lietuvoje vykstančioms žemės ūkio parodoms, prekybos mugėms, bendruomeniškumą kaime skatinantiems renginiams ir konkursams organizuoti ir dalyvauti. TP nustatytas rodiklis matuoja tik dalį priemonėje vykdomų veiklų, kas nesudaro galimybės pamatuoti priemonės veiklomis kuriamo rezultato ir neskatina efektyviai panaudoti priemonei skiriamas lėšas. Lentelėje žemiau pateikiama atliktos viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai priemonei.

25 LENTELĖ. ŽŪM TP Nr. 15-001-11-04-07 išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas, tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas, tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
ŽŪM TP 15-001-11-04-07 Skatinti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą Rodiklis 15-001-11-04-07-01 Valstybėse, kuriose organizuojamas Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės pristatymas, ir verslo misijų užsienyje skaičius, vnt. 15-001-11-04-07-02 Gautų ir finansuotų paraiškų, skirtų organizuoti Lietuvoje parodas, mugės, renginius, proc.										
1.	Rekomenduojama nustatyti metinius lėšų limitus parama skatinamoms veikloms ir tais atvejais, kai yra daugiau paraiškų nei paramai skirta lėšų, vadovautis paramos skyrimo taisyklėse nustatytais nuostatomis (neperskirstant lėšų iš kitų priemonių siekiant tenkinti visas paraiškas).	Rengiant 2025–2027 m. valstybės biudžetą		-	373	50	50	50	<i>Planinės sumos (pirminis planas)</i> <i>VBAMS:</i> 2022: 1 978 2023: 1 100 2024: 1 100 2025: 1 100 2026: 1 100 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 838 2023: 1503	Šiuo metu paramai skiriamos lėšos paskirstomos vadovaujantis ilgamete patirtimi: parodoms ir verslo misijoms užsienyje skiriama – 600 tūkst. Eur, o Lietuvoje organizuojamos parodoms, mugėms ir pan. skiriama – 150 tūkst. Eur. Tačiau, jei sulaukiama daugiau paraiškų nei galima tenkinti šiomis lėšomis, ieškoma sutaupymų kitose priemonėse, kuriuos būtų galima panaudoti šioje priemonėje. Potencialo tiksliai įvertinti negalima, tačiau šiai veiklai neturi būti skiriama daugiau nei nustatytas limitas. Sutaupymo potencialas skaičiuotas atsižvelgiant į siūlomą rekomendaciją ir šiuo metu skiriami asignavimai (750 tūkst. Eur) yra prilyginami nustatytam limitui. Skaičiuojant sutaupymo potencialą 2025-2026 m. daroma prielaida, kad tikėtina lėšų, skiriamų paramai, suma bus tokia kaip 2022-2023 m. vidurkis - 800 tūkst. Eur, kas yra 50 tūkst. Eur daugiau nei nustatytas limitas.

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas, tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas, tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
2.	Rekomenduojama neskirti lėšų paramai, susijusiai su parama Lietuvoje arba užsienyje vykstantiems konkursams (išskyrus konkūrus ir kitus sporto renginius) organizuoti ir (arba) dalyvauti juose.	Rengiant 2025–2027 m. valstybės biudžetą		10	10	10	10	10	<i>Planinės sumos (pirminis planas) VBAMS:</i> 2022: 1 978 2023: 1 100 2024: 1 100 2025: 1 100 2026: 1 100	Du metus iš eilės šio tipo paramai nesulaukta paraiškų. Šioms veikloms kas metus planuojama skirti apie 10 tūkst. Eur.
3.	<p>Rekomenduojame nustatyti priemonei rodiklį (ius), kuris parodytų priemonės veiklomis kuriamą rezultatą, skatintų priemonės lėšas naudoti tikslingiau ir efektyviau.</p> <p>Taip pat rekomenduojame priemonėse planuoti ir vykdyti tik tas veiklas, kurios prisideda prie priemonės siekiamų rezultatų ir jų rezultatyvumas yra matuojamas nustatytu (-ais) rodikliu (-ais).</p>	Rengiant 2025-2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	<i>Planinės sumos (pirminis planas) VBAMS:</i> 2022: 1 978 2023: 1 100 2024: 1 100 2025: 1 100 2026: 1 100 <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 838 2023: 1503	<p>Parinktas rodiklis neparodo priemonės veiklomis kuriamo rezultato, neapima visų veiklų ir neskatina siekti efektyvesnio, tikslingesnio priemonės vykdymo ar lėšų panaudojimo. Tuo atveju, jei priemonėje toliau būtų planuojamos veiklos, susijusios su parama dalyvavimui tarptautinėse parodose, rodiklis turėtų matuoti kokią įtaką dalyvavimas parodoje turėjo paramos gavėjų ir Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės produkcijos eksportui</p> <p>2023 m. šios priemonės apimtyje vykdyta veikla, kuri buvo planuota kitoje priemonėje ir kurios rezultatai nematuojami priemonei nustatytais rodikliais - parodos „Gyvulininkystės paroda 2023“ organizavimas. Veiklai skirta papildomų lėšų iš kitos priemonės.</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas, tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas, tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										2024 m. planuojama vykdyti didelės apimties (200 tūkst. Eur) projektą organizuojant kiekvienoje apskrityje žemės ūkio pažangos ir mokslo renginius.
	SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:			10	383	60	60	60		

5.1.8. ŽŪM TP 15-001-11-04-23 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR ŽŪM įgyvendinama TP Nr. **15-001-11-04-23 „Skleisti žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės politikos informaciją ir kitas aktualijas“**. TP stebėsenos rodiklis – „Lietuvos gyventojų informacijos sklaidos pasiekiamumas (procentai)“.

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimu, išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius pateikiama 21 Priede. Toliau pateikiamos išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją.

Priemonės veiklos.

Priemonė skirta VB lėšomis finansuojamai ŽŪM viešinimo veiklai, kuria siekiama užtikrinti žemės ūkio aktualijų sklaidą, susijusią su pagrindinėmis ministerijos veiklos sritimis, pasiekiant pagal poreikį tiek specifinę tikslinę auditoriją, tiek plačiąją visuomenę. Skleidžiamos informacijos turinys priklauso nuo aktualijų konteksto (pavyzdžiui, 2023 m. buvo skleidžiama informacija apie pasėlių deklaravimo proceso pokyčius), tačiau skleistinos informacijos turinys, tikslinės auditorijos ir jų pasiekiamumas, kanalai nėra apibrėžti jokiame dokumente. Tikslinė auditorija (pvz., ūkininkai, kaimo gyventojai ar plačioji visuomenė) parenkama individualiai, atsižvelgiant į žinutės pobūdį. Informacijos sklaidai naudojami įvairūs kanalai: laikraščiai, informaciniai portalai, socialinių tinklų platformos ir kt. Interviu metu įstaigos atstovė minėjo, kad priemonės apimtyje vykdomos veiklos taip pat apima ir įvairių informacinių renginių organizavimą, mokymus bei paminėjimus (pvz., 2022 m. Kaune buvo surengtas tarpukario žemės ūkio ministro prof. J. P. Aleksos pagerbimui skirtos atminimo lentos atidarymo renginys).

Už priemonės veiklų vykdymą atsakingas ŽŪM Ryšių su visuomene ir bendradarbiavimo skyrius.

Priemonės rodiklis.

2022-2023 m. priemonei buvo nustatytas rodiklis „Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės informavimo priemonių skaičius, vnt.“, 2023 m. numatyta reikšmė 50 vnt, o pasiekta 56 vnt.

Įstaigos atstovė nurodė, kad šis rodiklis nėra tinkamas šiai priemonei, nes didžioji dalis priemonės lėšų skiriama operatyviai reaguojant į poreikius teikti informaciją ir priklauso nuo to laiko aktualijų, kurių negali suplanuoti. Taip pat priemonės nėra lygiavertės pvz, tiek straipsnis regioninėje spaudoje, tiek didžiuosiuose internetiniuose portaluose yra vertinamas, kaip informavimo priemonės vienetas, nors lėšų poreikis joms yra skirtingas. Pažymėtina, kad už veiklą atsakingas padalinys šio rodiklio nesekė.

Atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodiką, nuo 2024 m. priemonei parinktas kitas rodiklis – „Lietuvos gyventojų informacijos sklaidos pasiekiamumas, proc.“, kuriam nustatyta siekiama reikšmė 2024-2026 m. – 60%. Nors parinktas rodiklis skatina rinktis didesnę visuomenės pasiekiamumą užtikrinančius sklaidos kanalus, tačiau, kaip minėjo įstaigos atstovė, nustatyta siekiama reikšmė yra gana lengvai pasiekama. Remiantis LR visuomenės informavimo įstatymu⁴⁷, vien nacionalinės žiniasklaidos priemonių (pvz., laikraščio, kuris platinamas teritorijoje, kurioje gyvena daugiau nei 60 procentų Lietuvos gyventojų) naudojimas užtikrina nustatytos rodiklio reikšmės pasiekimą. Svarbu pažymėti, kad esamas rodiklis nematuoja skleidžiamos informacijos apimtys, tikslingumo, daromo poveikio ir tikslinės grupės pasiekiamumo, kas neskaitina ieškoti veiklos efektyvinimo ir rezultatyvumo didinimo būdų. atsižvelgiant į aukščiau pateiktus pastebėjimus, nebus vertinamas nustatyto rodiklio pasiekiamumas.

⁴⁷ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.280580>

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

Kiekvienais metais (2022-2026 m.) priemonei planuojama ir skiriama 227 tūkst. Eur, papildomas lėšų poreikis neteikiamas. 2024 m. planuojama suma sudarė 0,32% nuo visų ŽŪM planuojamų tęstinės veiklos lėšų (2024 m. pirminiai planiniai duomenys, finansavimo šaltiniai: 1.1. Valstybės biudžeto lėšos, 1.4. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos ir kitos pajamos). Priemonei skirtų lėšų panaudojimas planuojamas ateinantiems metams atsižvelgiant į:

- Ilgametę ekspertinę patirtį;
- Sudarytas ilgalaikes (2-3 m.) sklaidos kanalų sutartis;
- Naujai išskylančius poreikius, susijusius su to meto aktualijomis (pvz., informaciniai renginiai tikslinėms grupėms).

Tačiau praktiškai priemonei patvirtinama ankstesnių metų suma, o lėšos pagal poreikį perskirstomos einamaisiais metais. Visos priemonei įgyvendinti reikalingos prekės ir paslaugos yra įsigijamos viešųjų pirkimų būdu.

Analizuojant VBAMS duomenis pastebėta, kad 2022-2023 m. priemonei skirtos lėšos (227 tūkst. Eur) buvo panaudotos, o metų eigoje priemonei papildomai perskirstyta lėšų. Įstaiga informavo, kad kylant paslaugų kainoms, o skiriamam finansavimui nesikeičiant, kasmet mažėja galimybės skleisti informaciją, ir priemonei skirtų lėšų nepakanka. Nors šiai priemonei papildomų lėšų 2024-2026 m. biudžeto derybų metu nebuvo prašoma, įstaiga informavo, kad 2024 m. ministerija priemonės veikloms papildomai skirs 120 tūkst. Eur dėl kylančių paslaugų kainų ir planuojamų veiklų susijusių su ūkininkų užaugintos produkcijos populiarinimu, kuriai planuojama pasitelkti ir televiziją.

Atkreiptinas dėmesys, kad priemonėje planuojamos tik perkamoms paslaugoms skiriamos lėšos, t. y. su viešiniu dirbančiais įstaigos vidiniais žmogiškais ištekliais susijusios išlaidos nėra priskiriamos šiai priemonei, taigi nėra pilnai įvertinama viešinimo veiklų apimtis skiriamų išteklių verte.

Apibendrinimas.

Priemonė yra skirta ministerijos veiklos sričių aktualijų viešinimui, kuris yra būtinas siekiant įtraukti, informuoti bei kurti dialogą su plačiąja visuomene ir tikslinėmis grupėmis. Atsižvelgiant į atliktą analizę ir tai, kad nėra kiekybinių ar kokybinių duomenų, leidžiančių analizuoti priemonės rezultatyvumą ar efektyvumą, išskyrus VBAMS ir SIS duomenis ir interviu metu gautą informaciją, nėra galimybės nustatyti konkretaus priemonės efektyvumo potencialo. Atsižvelgiant į analizės metu surinktus pastebėjimus, lentelėje pateikiamos išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

26 LENTELĖ. ŽŪM TP Nr. 15-001-11-04-23 išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
ŽŪM TP 15-001-11-04-23 Skleisti žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės politikos informaciją ir kitas aktualijas										
Rodiklis 15-001-11-04-23-01 Lietuvos gyventojų informacijos sklaidos pasiekiamumas (procentai)										
1.	Rekomenduojama nustatyti papildomą(us) rodiklius, siekiant tiksliau įvertinti skleidžiamos informacijos poveikį, tikslinių grupių pasiekiamumą ar efektyvumą. Pvz., tikslinės grupės dalis, informuota apie viešinamas aktualijas (proc.), tikslinių auditorijų informuotumo apie aktualijas vertinimas (proc.).	Rengiant 2025-2027 SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Šiuo metu nustatytas rodiklis nematuoja skleidžiamos informacijos daromo poveikio ir tikslinės grupės pasiekiamumo, kas neskatina ieškoti veiklos efektyvinimo ir rezultatyvumo didinimo būdų.

5.1.9. ŽŪM TP 15-001-11-04-29 IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Analizuota LR ŽŪM įgyvendinama TP Nr. **15-001-11-04-29 „Administruoti rinkos reguliavimo priemonės, organizuoti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimą, žinių sklaidą“**. TP stebėsenos rodikliai - „Pareiškėjų, teigiamai įvertinusių Agentūros veiklą, dalis, proc.“, „Žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių, teigiamai įvertinusių mokymo naudą, dalis, proc.“, „Vykdomų mokymų kokybės vertinimas, proc.“, „Rekonstruota blogos būklės sausinimo sistemų (ES lėšomis) dalis proc.“, „Inovatyvių melioracijos sistemų plotų pokytis nuo 2021 m., proc.“, „Melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinės priežiūros patikros, proc.“.

Nuo 2024 m. TP padalinta į dvi papriemones:

- 15-001-11-04-29-01. Veiklos, susijusios su prekybos žemės ūkio ir maisto produktais, taip pat valstybine melioracijos statinių priežiūra, kaimo verslumo ir bendradarbiavimo skatinimu, žinių sklaida ir rinkos reguliavimo priemonių administravimu bei kooperatyvų pripažinimu, vykdymas;
- 15-001-11-04-29-02. Veiklų, susijusių su žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimu ir valstybės intervencija į rinką, vykdymas.

Iki 2024 m. priemonės veiklas įgyvendino VšĮ „Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra“, kuri nuo 2024 m. pertvarkyta į BĮ Žemės ūkio agentūra (toliau – ŽŪA). Nuo 2024 m. priemonės veiklas vykdo dvi įstaigos: didžiąją dalį veiklų vykdo ŽŪA, o veiklos, susijusios su eksporto skatinimu ir intervenciniais pirkimais, perduotos VšĮ „Ekoagros“ filialui Litfood.

Priemonės planuojamų lėšų ir faktiškai patirtų išlaidų duomenų analizė, apimanti planuojamų ir faktinių išlaidų sąsają su nustatytų rodiklių reikšmių pasiekimu, išlaidų pasiskirstymas pagal EK išlaidų straipsnius pateikiamas 22 Priede. Toliau pateikiamos pagrindinės išvalgos, apjungiančios informacijos ir duomenų analizę ir interviu metu surinktą informaciją. Interviu atliktas su ŽŪA (iki pertvarkos VšĮ „Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra“), kadangi iki 2024 m. ši įstaiga kuravo visas veiklas.

Priemonės veiklos.

Priemonės apimtyje vykdoma didelė įvairovė vieno rezultato nesiekiančių veiklų, iš kurių trys veiklos pradėtos vykdyti 2024 m. (jas įgyvendina ŽŪA):

- **Rinkos reguliavimo priemonių administravimo veiklos, susijusios su įstatymų nuostatų laikymosi priežiūra bei kontrole, pvz:**
 - veiklos, susijusios su LR ūkio subjektų, perkančių ir parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiiais nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu⁴⁸ pavestų funkcijų įgyvendinimu;
 - veiklos, susijusios su nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įsakymo⁴⁹ įgyvendinimu;
- **Veiklos, susijusios su administravimu, priežiūra ir atitikties vertinimu, pvz:**

⁴⁸Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas, 2015 m. birželio 25 d. Nr. XII-1907

⁴⁹ Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymas, 2021 m. birželio 17 d. Nr. XIV-409

- veiklos, susijusios su eksporto ir importo licencijų sistemos administravimu;
 - dalis veiklų, susijusių su tautinio paveldo populiarinimu. Vykdamas šias veiklas vykdomas pareiškėjų, kurie siekia sertifikuoti tautinio paveldo produktus, atestuotis tradicinių amatų meistras ar sertifikuoti tradicinių amatų mokymo programas, dokumentų surinkimas, tvarkymas ir perdavimas ŽŪM;
 - veiklos, susijusios su kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) atitikties vertinimu. Šios veiklos priemonės apimtyje pradėtos vykdyti 2024 ir perimtos iš Žemės ūkio duomenų centro.
 - veiklos, susijusios su leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išdavimu bei ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugų teikėjų priežiūra. Šios veiklos priemonės apimtyje pradėtos vykdyti 2024 m. ir perimtos iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos.
- **Veiklos, susijusios su kvalifikacijos tobulinimu žemės ūkio ir kaimo plėtros srityse, tautinio paveldo populiarinimu ir šviečiamųjų programų ugdymo įstaigoms rengimas, pvz:**
 - veiklos, susijusios su mokymais bei konsultavimo įstaigų ir konsultantų akreditavimu žemės ūkio ir maisto ūkio, žuvininkystės ir kaimo plėtros srityse. Vykdamas su mokymais susijusias veiklas, patiriamos išlaidos, susijusios su salės nuoma, lektorių paslaugomis ir pan. Pažymėtina, kad pagal ministerijos patvirtintą tvarką⁵⁰ yra nustatytas mokymų mokestis, kurį sumoka mokymų dalyviai;
 - veiklos, susijusios su tautinio paveldo populiarinimu mugėse, parodose, organizuojama metinė konferencija „Tautinio paveldo produktų apsauga, kūrimas, realizavimas ir populiarinimas“, kurios metu apdovanojami sėkmingiausiai dirbantys tradiciniai amatininkai ir amatų centrai;
 - veiklos, susijusios su edukaciniais užsiėmimais ugdymo įstaigoms šviečiamosios gyvulininkystės ir pažintinės žuvininkystės programų temomis. Siekiant dalyvauti edukaciniuose renginiuose, ugdymo įstaigos teikia paraišką ŽŪA. Pažymima, kad dalyvių skaičius yra reglamentuotas teisės aktu⁵¹ (pvz., per vieną programos įgyvendinimo laikotarpį dalyvauja ne daugiau kaip penkiolika švietimo įstaigų ir pan.).
 - **Veiklos, susijusios su valstybės politikos melioracijos srityje įgyvendinimu.** Šios veiklos priemonės apimtyje pradėtos vykdyti 2024 m. ir perimtos iš Žemės ūkio duomenų centro. Atkreiptinas dėmesys, kad šioje priemonėje atliekami administraciniai darbai, o TP Nr. „15-001-11-04-18 „Dotacijos melioracijos funkcionalumui užtikrinti“ apimtyje finansuojami su melioracijos tinklo rekonstrukcija ir plėtra susiję darbai.
 - **Kitos veiklos, pvz.:**
 - veiklos, susijusios su žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimu, kurias vykdamas organizuojamas ūkio subjektų dalyvavimas tarptautinėse parodose ar verslo misijose. Atkreiptinas dėmesys, kad įstaiga taip pat dalyvauja parodose ir atstovauja kartu dalyvaujančius ūkio subjektus. Dažnu atveju dalis išlaidų, kurias patiria parodose dalyvavusios įmonės, kompensuojamos NMA lėšomis, kurios skiriamos vykdamas TP Nr. 5-001-11-04-07 „Skatinti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą“ veiklas;
 - veiklos, susijusios su intervenciniais pirkimais. Atkreiptinas dėmesys, kad atsižvelgiant į šalies rinkoje esančias produktų kainas, kurios yra aukštesnės nei siūlomos Europos Komisijos, ši veikla jau kuris laikas nevykdoma;

⁵⁰Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. 3D-702 „Dėl Viešosios įstaigos Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros teikiamų mokymo paslaugų vienos valandos įkainio ir kainos nustatymo taisyklių patvirtinimo“

⁵¹Lietuvos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. 3D-903 „Dėl Šviečiamosios gyvulininkystės programos įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos žemės ūkio ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymas Nr. 3D-85 „Dėl Pažintinės žuvininkystės programos „Išauginta Europos Sąjungoje“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“

- veiklos, susijusios su žemės ūkio ir maisto produktų vartojimo skatinimu. Kaip pagrindinę veiklą ŽŪA išskyrė ugdymo įstaigoms teikiamus vaisius ir daržovės bei pieną ir pieno produktus, su tikslu skatinti rinktis ir vartoti sveikatai palankius žemės ūkio produktus. Atkreiptinas dėmesys, kad šioje priemonėje vykdomos tik administracinės veiklos, o produktų įsigijimas apmokamas iš NMA lėšų.

ŽŪA pasidalino, kad 2024 m. iš kitų įstaigų perėmus ir priemonės apimtyje pradėjus vykdyti naujas veiklas, išsiplėtė ŽŪA darbuotojų geografinis pasiskirstymas po visą Lietuvą mažuose miesteliuose (pvz., Vilkaviškis, Plungė, Šeduva ir k.t.), kas lėmė, kad yra vietovių, kuriose dirba vienas darbuotojas. Iki veiklų prijungimo ŽŪA turėjo darbuotojus Vilniuje ir Kaune. Pažymėtina, kad perimant veiklas ŽŪA buvo skirti šioms veikloms numatyti asignavimai, tačiau didžioji dalis darbo priemonių (pvz., automobiliai, kompiuteriai ir pan.), su kuriomis buvo vykdomos veiklos, nebuvo perduotos, kas apsunkina veiklų vykdymą, pvz., darbuotojams, atliekantiems patikras trūksta automobilių, veikla organizuojama neefektyviai.

Priemonės rodikliai

Analizuojamu laikotarpiu TP rodikliai keitėsi ir buvo papildyti:

- 2022 m. naudotas rodiklis – „Parengtų sutarčių su administruojančia institucija dėl rinkos reguliavimo priemonių administravimo skaičius, vnt.“ ŽŪA nurodė, kad šio rodiklio buvo atsisakyta, nes jis matavo tik dalies priemonės apimtyje vykdomų veiklų rezultatyvumą.
- Nuo 2023 m. naudojami rodikliai:
 - „Pareiškėjų, teigiamai įvertinusių Agentūros veiklą, dalis, proc.“
 - „Žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių, teigiamai įvertinusių mokymo naudą, dalis, proc.“
 - „Vykdomų mokymų kokybės vertinimas, proc.“
- 2024 m. priemonės apimtyje pradėjus vykdyti naujas veiklas, prie naudojamų rodiklių papildomai pradėta matuoti veiklų, susijusių su valstybės politikos melioracijos srityje įgyvendinimu, rezultatai:
 - „Rekonstruota blogos būklės sausinimo sistemų (ES lėšomis) dalis proc.“
 - „Inovatyvių sistemų plotų pokytis nuo 2021 m., proc.“
 - „Melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo melioracijos valstybinės priežiūros patikros, proc.“

Nors nuo 2023 m. buvo siekta nustatyti rodiklius, kurie matuotų visas priemonės apimtyje vykdomas veiklas, ŽŪA nurodė, kad dalies priemonės apimtyje vykdomų veiklų rezultatyvumas nėra matuojamas, pvz., veiklų, susijusių su intervenciniais pirkimais, šviečiamųjų programų ugdymo įstaigose vykdymu, rinkos reguliavimo priemonių administravimu ir patikromis ir kt. Veikloms, susijusioms su valstybės politikos melioracijos srityje įgyvendinimu, nustatyti rodikliai („Rekonstruota blogos būklės sausinimo sistemų (ES lėšomis) dalis proc.“, „Melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo melioracijos valstybinės priežiūros patikros, proc.“) matuoja rezultatą, kuris nėra kuriamas analizuojamos priemonės veiklomis.

Priemonės lėšų planavimas ir panaudojimas.

ŽŪA nurodė, kad priemonės lėšos planuojamos ir papildomas lėšų poreikis teikiamas įvertinant darbuotojų poreikius, kurie surenkami neformaliu būdu (pvz., išryškėja darbo eigoje, vykdomos apklausos), pvz., perėmus veiklas, susijusias su melioracija, darbuotojai informavo, kad veikloms vykdyti reikalingos informacinės sistemos licencijos.

Analizuojamu laikotarpiu priemonei skirti asignavimai kito dėl įvairių priežasčių:

- 2022 m. priemonei skirta 1 536 tūkst. Eur. Papildomai metų eigoje skirta 1 382 tūkst. Eur. ŽŪA nurodė, kad siekiant sumažinti administracinę naštą funkcijas vykdančiai VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra ir ministerijai, buvo priimtas sprendimas VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra veikloms 2022 m. planuoti vieną priemonę „Administruoti rinkos reguliavimo priemonės, organizuoti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimą, žinių sklaidą“ (15-001-11-04-29), į ją perkelti visoms funkcijoms, kurias vykdo VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, suplanuotas lėšas, nekeičiant dėl to konkrečioms funkcijoms vykdyti skiriamų lėšų apimties. Taip pat, buvo pradėtos vykdyti

veiklos, susijusios su nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įsakymo⁴⁹ įgyvendinimu. Iš viso metų eigoje priemonei skirta 2 918 tūkst. Eur. Atkreiptinas dėmesys, kad faktiškai patirtos išlaidos sudarė 2 411 tūkst. Eur, kas reiškia, kad priemonės apimtyje liko nepanaudota ir gražinta į biudžetą 507 tūkst. Eur. ŽŪA pasidalino, kad daugiausiai lėšų liko nepanaudota vykdant veiklas, susijusias su eksporto skatinimu dėl neįvykusių parodų dėl COVID;

- ⁴⁹2023 m. VBAMS duomenys rodo, kad priemonei skirta 3 084 tūkst. Eur, tačiau ŽŪA nurodė, kad su ministerija pasirašant sutartį, priemonės veikloms buvo skirta mažesnė suma - 2 878 tūkst. Eur, nes ŽŪM veikloms, susijusioms su eksporto skatinimu ir nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įsakymo įgyvendinimu, skyrė mažiau lėšų. Lyginant su priemonei skirtais asignavimais buvo perskirstyta 284 tūkst. Eur (206 tūkst. Eur dėl ŽŪM sprendimo skirti mažiau lėšų priemonei veikloms, likusios lėšos nepanaudotos vykdant priemonės veiklas), apie 23 tūkst. Eur gražinta į biudžetą;
- 2024 m. priemonei skirta 3 501 tūkst. Eur, kas yra 417 tūkst. Eur daugiau nei 2023 m. ŽŪA nurodė, kad 2024 m. asignavimų padidėjimą lėmė tai, kad į priemonės veiklų apimtį buvo įtrauktos naujos veiklos, perkeltos iš kitų institucijų.

Analizuojant priemonės išlaidų pasiskirstymą pagal EK išlaidų straipsnius matoma, kad 2022-2023 m. faktiškai patirtų išlaidų ir 2024 m. planuojamų lėšų apie 60% sudaro EK išlaidų straipsniai susiję su darbo užmokesčiu (2.1.1.1.1.01 „Darbo užmokestis pinigais“, 2.1.2.1.1.01 „Socialinio draudimo įmokos“, 2.7.3.1.1.01 „Darbdavių socialinė parama pinigais“). Kitos su priemonės vykdymu susijusios išlaidos yra pasiskirsčiusios tarp daugelio (apie 11-13) EK išlaidų straipsnių (pvz., 2.2.1.1.1.06 „Transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos“, 2.2.1.1.1.05 „Ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos“), iš kurių išsiskiria EK išlaidų straipsnis 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“, kuris sudaro 23% nuo 2022-2023 m. faktiškai patirtų išlaidų ir 2024 m. planuojamų lėšų. ŽŪA informavo, kad didžiąją šių išlaidų dalį sudaro išlaidos, susijusios su edukaciniais užsiėmimais ugdymo įstaigoms šviečiamosios gyvulininkystės ir pažintinės žuvininkystės programų temomis. Šioms veikloms skiriamą lėšų sumą nustato ŽŪM.

Edukacinių užsiėmimų ugdymo įstaigoms (Šviečiamosios gyvulininkystės programa ir Pažintinės žuvininkystės programa) administravimo veikloms (2.1.1.1.1.01 „Darbo užmokestis pinigais“, 2.1.2.1.1.01 „Socialinio draudimo įmokos“) skiriamos skirtingos sumos: Šviečiamosios gyvulininkystės programai skiriama apie 10%, tuo tarpu Pažintinės žuvininkystės programai apie 33% nuo visų programai skirtų lėšų. Analizuojant teisės aktus⁵¹ nustatyta, kad limitai, nustatyti administracinėms išlaidoms taip pat skiriasi – Šviečiamosios gyvulininkystės programai nustatyta 20% (2016-2022 m. vasario mėn. – 10%), tuo tarpu Pažintinės žuvininkystės programai – 30% nuo visų programai skirtų lėšų.

Apibendrinimas.

Analizuojamos TP apimtyje vykdomos skirtingos bendro rezultato nesiekiančios veiklos, kurių didžioji dalis yra susijusi su administravimu ir priežiūra, pagrindinės priemonės apimtyje patiriamos išlaidos yra susijusios su darbo užmokesčiu. Priemonės efektyvumui matuoti nustatyti rodikliai matuoja tik dalį TP vykdomų veiklų. Atsižvelgiant į analizės metu surinktas įžvalgas, žemiau lentelėje pateikiamos viešųjų išlaidų peržiūros rekomendacijos analizuotai TP.

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
ŽŪM TP 15-001-11-04-29 Administruoti rinkos reguliavimo priemonės, organizuoti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimą, žinių skaidą Rodiklis: R-15-001-11-04-01 Pareiškėjų, teigiamai įvertinusių Agentūros veiklą, dalis, proc. R-15-001-11-04-02 Žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių, teigiamai įvertinusių mokymo naudą, dalis, proc. R-15-001-11-04-03 Vykdomų mokymų kokybės vertinimas, proc. R-15-001-11-04-04 Rekonstruota blogos būklės sausinimo sistemų (ES lėšomis) dalis proc. R-15-001-11-04-05 Inovatyvių melioracijos sistemų plotų pokytis nuo 2021 m., proc. R-15-001-11-04-06 Melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinės priežiūros patikros, proc.”										
1.	Siūloma įvertinti priemonės logiką ir galimybę priemonę skaidyti, užtikrinant vykdomų veiklų tęstinumą apjungiant prie to paties rezultato pasiekimo prisidedančias veiklas.	Rengiant 2025–2027 m. SVP ir administracinę tvarka	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	Yra potencialas sutaupyti kitose priemonėse	Yra potencialas sutaupyti kitose priemonėse	Yra potencialas sutaupyti kitose priemonėse	-	<p>Priemonėje vykdomos labai skirtingos, bendro rezultato nesiekiančios veiklos, kurios nuo 2024 m. planuojamos vienoje priemonėje, kas apsunkina galimybes įvertinti veiklų rezultatyvumą ir efektyvumą ir nesudaro galimybių stebėti veiklų palyginamumo per laikotarpį.</p> <p>Prie to paties rezultato prisidedančių veiklų priskyrimas skirtingoms priemonėms nesudaro galimybių įvertinti visuminio tų veiklų kuriamo rezultato.</p>
2.	Rekomenduojama formuojant naujas priemones, taip pat tuo atveju, jei priemonė nebus skaidoma, peržiūrėti ir patikslinti esamus bei nustatyti naujus rodiklius, taip, kad priemonei	Rengiant 2025–2027 m. SVP	2024 m. lapkričio 1 d.	-	-	-	-	-	-	Nors nuo 2023 m. buvo siekta nustatyti rodiklius, kurie matuotų visas priemonės apimtyje vykdomas veiklas, šiuo metu naudojami rodikliai dalies priemonės veiklų rezultatyvumo nematuoja, pvz., veiklų, susijusių su intervenciniais

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
	nustatyti rodikliai matuotų visų priemonėje atliekamų veiklų rezultatus ir skatintų jas atlikti efektyviau.									pirkimais, šviečiamųjų programų ugdymo įstaigose vykdymu, rinkos reguliavimo priemonių administravimu ir patikromis ir kt.
3.	Lėšų poreikis turėtų būti grįstas realiais poreikiais.	Rengiant 2025–2027 m. biudžetą		347	209	278	278	278	<p><i>Planinės sumos VBAMS:</i> 2022: 1 537 papildomai skirta 1382 2023: 3 084 2024: 3 501 2025: 3 545 2026: 3 545</p> <p><i>Faktinės veiklos išlaidos. VBAMS:</i> 2022: 2 411 2023: 2 777</p>	<p>Sutaupymo potencialas 2022–2023 m. nurodytas atsižvelgiant į nepanaudotas ir (arba) perskirstytas priemonės lėšas (netraukiant su DU susijusių lėšų):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2022 m. nepanaudota 347 tūkst. Eur. Pažymima, kad 2022 m. metų eigoje buvo perkeltos veiklos ir joms skirtos lėšos (faktinės išlaidos susijusios su perkeltomis veiklomis), todėl sutaupymo potencialas skaičiuotas nuo plano su patikslinimais. • 2023 m. nepanaudota 209 tūkst. Eur. • 2024–2026 m. daroma prielaida, kad nesikeis lėšų planavimo ir panaudojimo praktikos ir potencialus sutaupymas prilyginamas vidutiniam 2022–2023 m. sutaupymui.
4.	Rekomenduojama veikloms, susijusioms su edukacinėmis programomis ugdymo įstaigoms, nustatyti vienodą administracinių lėšų dydį, siekiantį 10% nuo programai skirtų lėšų.	Rengiant 2025–2027 m. biudžetą		36	37	37	37	37	<p><i>Faktinės veiklos išlaidos. Šviečiamosios gyvulininkystės programa.</i> 2022: 90 2023: 90</p>	Šiuo metu tapačioms edukacinėms programoms nustatyti skirtingi leistini administracinių lėšų dydžiai nuo visų programai skirtų lėšų: Šviečiamosios gyvulininkystės programa– 20%, Pažintinės žuvininkystės programa – 30%. 2022–2023 m. Faktiškai skiriama administracinių lėšų dalis nuo visų programai skirtų lėšų:

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
									<p><i>Pažintinės žuvininkystės programa.</i> 2022: 158 2023: 157</p>	<p>Šviečiamosios gyvulininkystės programa apie 10%, Pažintinės žuvininkystės programa apie 33%. Tokių pačių programų vykdymo administracinės lėšos turi būti nustatomos vienodai.</p> <p>Sutaupymo potencialas skaičiuotas atsižvelgiant į vienos iš programų faktinį (mažesni) administracinių išlaidų dydį ir į faktiškai patirtas išlaidas, įvertinus, kad 2024 m. planavimo praktikos nekito ir darant prielaidą, kad lėšų planavimo praktikos 2025-2027 m. taip pat išliks, kaip 2023 m.</p>
5.	Rekomenduojama peržiūrėti žemės ūkio ministro valdymo srityje vykdomų funkcijų organizavimą, atliekant analizuojamą TP vykdančių įstaigų funkcijų peržiūrą.	Administracine tvarka		-	-	Yra potencialas sutaupyti	Yra potencialas sutaupyti	Yra potencialas sutaupyti	-	<p>Potencialiai dubliuojasi skirtingų įstaigų atliekamos funkcijos (pvz., ŽŪM ir VŠĮ Ekoagros vykdo veiklas susijusias su eksporto skatinimu), taip pat tikėtina, kad funkcijų vykdymas nėra organizuojamas efektyviai, pvz., analizuojamos priemonės atveju ŽŪA prijungus naujas priežiūros veiklas yra neefektyviai (įstaigos veikla vykdoma daugelyje skirtingų lokacijų, mažuose miesteliuose vienam darbuotojui nuomojant patalpas, užtikrinant pilną individualų darbo priemonių aprūpinimą ir neišnaudojant masto efekto) naudojami Lietuvos mastu reikalingoms priežiūros ir patikrinimų veikloms atlikti reikalingi išteklių (ŽŪM srityje). Žemės ūkio ministro valdymo srityje išgryninus vykdomas funkcijas ir užtikrinus jų efektyvų organizavimą, išvengiant veiklų</p>

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ²² , tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
										dubliavimosi galima tikėtis potencialaus lėšų sutaupymo.
	SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:			383	246	315	315	315		

TP išlaidų peržiūros apibendrinimas.

Atliekant išlaidų peržiūrą, remiantis 2022 m. duomenimis, atrinktos 9 TP, kurių bendra pirminio plano lėšų suma siekė 24 825 tūkst. Eur. Toliau pateikiamos apibendrintos atrinktų TP išlaidų peržiūros išvados:

- Daugumoje (5 iš 9) analizuotų TP apimtyje vykdomos skirtingos, bendro rezultato nesiekiančios ir nekuriančios veiklos, nustatytas atvejis, kai TP yra suformuota pagal išlaidų rūšį (TP planuojamos skirtingos veiklos, kurioms pasitelkiami išorės ekspertai ar konsultantai). **Rekomenduojama - dalį priemonių išformuoti. Naujas priemones formuoti apjungiant veiklas pagal siekiamą rezultatą. Tęstinės veiklos priemonių lėšos turėtų būti planuojamos pagal realų poreikį.**
- Daugumos (6 iš 9) analizuotų TP rezultatyvumą ir efektyvumą matuojantys rodikliai, neapima reikšmingos dalies priemonėje vykdomų veiklų, dalis nustatytų rodiklių matuoja ne tik priemonės veiklomis ir lėšomis pasiekiamą rezultatą, rodikliai nesudaro galimybės įvertinti ir palyginti lėšų panaudojimo efektyvumo ir bendro priemonės veiklų rezultatyvumo. **Rekomenduojama nustatyti priemonei rodiklį (ius), kurie apimtų reikšmingą dalį TP veiklų, skatintų priemonės lėšas naudoti tikslingiau ir efektyviau ir atitinkamai vykdyti priemonės veiklas.**
- Atsižvelgiant į kiekvienos analizuotos TP veiklų ypatumus, **pateiktos individualios rekomendacijos atitinkančios TP specifiką**, pvz., rekomenduojama perduoti renginių organizavimo veiklas vykdyti kitoms institucijoms.
- Jei, remiantis IP metu surinktais duomenimis ir informacija suformuotos rekomendacijos būtų galiojusios 2022-2023 m., bendras tikėtinas VB lėšų sutaupymas būtų 8 455 tūkst. Eur. Identifikuotas potencialus lėšų sutaupymas 2024 m. – 1 463 tūkst. Eur. Jei 2025-2026 m. išliks tos pačios VB lėšų planavimo ir panaudojimo praktikos ir neįvyks esminių pokyčių TP veiklose, įgyvendinus siūlomas rekomendacijas, galima tikėtis bendro potencialaus lėšų sutaupymo viršijančio 3 614 tūkst. Eur. Atkeipiamas dėmesys, kad nustatytas sutaupymų potencialas yra pagrįstas konkrečioms TP suformuluotomis prielaidomis, jei nebuvo galimybės patirtų išlaidų sieti su veiklos rezultatais ar efektyvumu.

5.2. PLANUOJAMŲ IR FAKTINIŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMO IŠLAIDŲ PERŽIŪRA

Atsižvelgiant į rekomendaciją - įstaigoms kvalifikacijos kėlimo išlaidas planuoti pagal realų poreikį, tačiau AV lygiu šios išlaidos neturi viršyti 1,5% nuo darbo užmokesčio, atlikta horizontali visų įstaigų kvalifikacijos išlaidų analizė.

Lentelėje žemiau pateikta analizuojamų kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo visų tęstinės veiklos išlaidų.

27 LENTELĖ. Analizuojamų kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo visų tęstinės veiklos išlaidų

Metai	Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur		Kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo visų tęstinės veiklos išlaidų, %	
	Planas	Faktas	Planas	Faktas
2022	3 614 400	3 159 697	0,04	0,04

Metai	Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur		Kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo visų tęstinės veiklos išlaidų, %	
	Planas	Faktas	Planas	Faktas
2023	3 650 200	3 715 514	0,04	0,04
2024	4 169 700		0,04	0,04

ANALIZĖS EIGA IR REZULTATAI

Pirmiausiai buvo apskaičiuota visų biudžetinių įstaigų pagal AV, planinių ir faktiškai patirtų kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalis nuo įstaigos darbo užmokesčio. Visi analizės duomenys, apimantys tiek atskiras įstaigas, tiek AV lygi, pateikiami 23 Priede, o lentelėje žemiau pristatomi AV lygiu apibendrinti duomenys.

28 LENTELE. AV planuojamos ir faktiškai patirtos kvalifikacijos kėlimo išlaidos nuo darbo užmokesčio, %

	2022 m.		2023 m.		2024 m.
	Planas	Faktas	Planas	Faktas	Planas
Aplinkos ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	140 900	205 513	122 400	268 916	216 000
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,22	0,32	0,21	0,46	0,32
Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	411 000	309 409	464 900	302 328	381 200
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	2,18	1,75	2,23	1,47	1,50
Energetikos ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	72 300	63 246	52 300	81 056	51 300
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	1,59	1,47	1,09	1,69	1,02
Finansų ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	314 000	327 251	435 300	450 742	554 600
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,24	0,25	0,32	0,33	0,37
Kultūros ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	153 900	97 459	187 000	152 528	204 800
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,26	0,16	0,24	0,20	0,24
Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	633 500	375 902	486 200	466 199	461 300
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,55	0,32	0,36	0,34	0,32
Sveikatos apsaugos ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	70 300	93 959	84 000	110 260	119 400
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,15	0,20	0,17	0,22	0,23
Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	466 000	499 357	538 000	599 262	835 000
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,20	0,22	0,20	0,23	0,27
Susisiekimo ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	117 900	141 893	142 000	166 922	175 000
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	1,05	1,27	1,09	1,34	1,26
Teisingumo ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	90 000	86 104	110 000	163 439	144 500
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,11	0,10	0,12	0,18	0,15
Užsienio reikalų ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	179 000	149 591	160 400	280 333	264 400
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,59	0,50	0,49	0,86	0,73

	2022 m.		2023 m.		2024 m.
	Planas	Faktas	Planas	Faktas	Planas
Vidaus reikalų ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	884 700	699 420	757 800	504 871	592 200
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,20	0,16	0,15	0,10	0,11
Žemės ūkio ministerijos valdymo sritis					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	80 900	110 593	109 900	168 660	170 000
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,30	0,41	0,25	0,37	0,35
Suminiai visų AV duomenys					
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos, Eur	3 614 400	3 159 697	3 650 200	3 715 515	4 169 700
Kvalifikacijos kėlimo išlaidų procentinis dydis nuo DU, %	0,29	0,25	0,26	0,26	0,27

Pažymėtina, kad yra atvejų (žr. 23 Priedą), kai atskiros įstaigos planuoja ir skiria daugiau lėšų nei lentelėje pateiktas procentinis dydis nuo DU AV lygiu, pvz., 2023 m. Finansų ministerijos valdymo srities įstaigos Muitinės mokymo centro kvalifikacijos kėlimo lėšos nuo DU sudarė 3,97%, o faktiškai patirtos išlaidos sudarė 3,38%. Tokie atvejai nėra dažni, šių įstaigų kvalifikacijos kėlimo išlaidų planuojamos ir patiriamos sumos nėra didelės ir neturi reikšmingos įtakos AV lygiu atliekamai analizei, taip pat siūloma rekomendacija neapriboja atskirų įstaigų kvalifikacijai planuojamų lėšų dydžio.

Vertinant AV lygiu planuojamų ir faktiškai patiriamų kvalifikacijos kėlimo išlaidų dalį nuo DU, pastebima, kad:

- Daugumos AV kvalifikacijos kėlimo planuotos lėšos ir faktiškai patirtos išlaidos lyginant su DU sudaro nuo 0,11% iki 0,55%, kas yra reikšmingai mažiau nei kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimo rekomendacijoje AV lygiu nustatytas procentinis dydis nuo DU – 1,5%.
- Dviejų AV planuojamos ir faktiškai patiriamos kvalifikacijos kėlimo išlaidos, lyginant su DU, viršijo nustatytą 1,5% procentinį dydį: Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo srityje 2022 m. planuota 2,8%, faktiškai patirta 1,75%, o 2023 m. planuota 2,23%, Energetikos ministerijos valdymo srityje 2022 m. planuota 1,59%, o 2023 faktiškai patirta 1,69%.
- 2024 m. AV planuotų kvalifikacijos kėlimo lėšų dalis nuo DU neviršija rekomendacijoje nustatyto procentinio dydžio ir svyruoja nuo 0,11% iki 1,5 %.
- Suminė visų AV kvalifikacijos kėlimo išlaidoms planuojama ir skiriama dalis nuo DU analizuotu laikotarpiu yra mažesnė nei 0,3%, kas yra reikšmingai mažiau nei kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimo rekomendacijoje AV lygiu nustatytas procentinis dydis nuo DU – 1,5%.

Įvertinus aukščiau pateiktą informaciją, matoma, kad yra didelis netolygumas tarp skirtingų AV tiek planuojant kvalifikacijos kėlimo lėšas, tiek faktiškai jas patiriant, pvz., 2022 m. Teisingumo ministerijos valdymo srityje kvalifikacijos kėlimui planuota suma sudarė 0,11% nuo DU, o Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo srityje – 2,18%. Dauguma AV kvalifikacijos kėlimui skiria mažiau lėšų nei įprasta tarptautinėje praktikoje. Nepriklausomai nuo to, kad yra atvejų, kai AV nežymiai viršija kvalifikacijos kėlimui siūlomą procentinį dydį nuo DU, bendra visų AV kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizė patvirtina išvadą, kad šių lėšų biudžetinėse įstaigose skiriama sąlyginai mažai.

Žemiau pateiktoje lentelėje nurodyti 2022-2023 m. sutaupymai, kurie galėjo būti realizuoti praeityje, jei būtų galiojusi rekomendacija AV lygiu kvalifikacijos kėlimo išlaidoms skirti ne daugiau nei 1,5% nuo DU.

Atsižvelgiant į atliktos analizės rezultatus ir darant prielaidą, kad išlieka tokios pačios planavimo praktikos (2024 m. AV lygiu planuotos kvalifikacijos kėlimo lėšos neviršijo nustatyto 1,5 % nuo DU fondo), nesiūloma mažinti kvalifikacijos kėlimui skiriamų lėšų 2025-2026 m.

29 LENTELĖ. Kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūros rekomendacijos

Nr.	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo būdas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Identifikuotas sutaupymų potencialas ^{Klaida!} Žymelė neapibrėžta, tūkst. Eur		Sutaupymų potencialas ²³ , tūkst. Eur			Peržiūrėta finansavimo apimtis (tūkst. Eur, pamečiui)	Pastabos (rekomendacijos/ sutaupymų paaiškinimas ir pagrindimas)
				2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.		
Horizontali visų AV kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūra										
1.	Rekomenduojama, įstaigoms kvalifikacijos kėlimo išlaidas planuoti pagal realų poreikį, tačiau AV lygiu šios išlaidos neturi viršyti 1,5% nuo DU.	Administracinė tvarka	Planuojant 2026-2028 m. biudžetą.	44	-	-	-	-	VBAMS <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 3 160 2023: 3 716 <i>Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2024: 4 170	2022 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo srityje kvalifikacijos kėlimo išlaidos sudarė 1,75% nuo DU ir viršijo 1,5% dydį. Atkreiptinas dėmesys, kad sutaupymo potencialas vertintas remiantis siūloma rekomendacija, kuri 2022-2023 m. negaliojo.
				-	9	-	-	-	VBAMS <i>Faktinės išlaidos</i> 2022: 3 160 2023: 3 716 <i>Planinės sumos (pirminis planas)</i> 2024: 4 170	2023 m. Energetikos ministerijos valdymo srityje kvalifikacijos kėlimo išlaidos sudarė 1,69% nuo DU ir viršijo 1,5% dydį. Atkreiptinas dėmesys, kad sutaupymo potencialas vertintas remiantis siūloma rekomendacija, kuri 2022-2023 m. negaliojo.
SUTAUPYMŲ POTENCIALAS IŠ VISO:				44	9	-	-	-		

Planuojamų ir faktiškai patirtų kvalifikacijos kėlimo išlaidų peržiūros apibendrinimas.

Atsižvelgiant į rekomendaciją - įstaigoms kvalifikacijos kėlimo išlaidas planuoti pagal realų poreikį, tačiau AV lygiu šios išlaidos neturi viršyti 1,5% nuo DU, atlikta horizontali visų įstaigų kvalifikacijos išlaidų peržiūra. Pagrindinės atliktos peržiūros išvados:

- Nustatytas netolygumas tarp skirtingų AV tiek planuojant kvalifikacijos kėlimo lėšas, tiek faktiškai jas patiriant, pvz., 2022 m. Teisingumo ministerijos valdymo srityje kvalifikacijos kėlimui planuota suma sudarė 0,11% nuo DU, o Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo srityje – 2,18%.
- Daugumos AV kvalifikacijos kėlimo planuotos lėšos ir faktiškai patirtos išlaidos lyginant su DU sudaro nuo 0,11% iki 0,55%, kas yra reikšmingai mažiau nei kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimo rekomendacijoje AV lygiu nustatytas procentinis dydis nuo DU – 1,5%.
- Dviejų AV planuojamos ir faktiškai patiriamos kvalifikacijos kėlimo išlaidos, lyginant su DU, viršijo 1,5% dydį: Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo srityje 2022 m. planuota 2,8%, faktiškai patirta 1,75%, o 2023 m. planuota 2,23%, Energetikos ministerijos valdymo srityje 2022 m. planuota 1,59%, o 2023 faktiškai patirta 1,69%.
- 2024 m. AV lygiu planuotos kvalifikacijos kėlimo lėšos neviršijo kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimui siūlomoje rekomendacijoje (žr. poskyrį 3.2) nustatyto 1,5 % nuo DU fondo.
- Atsižvelgiant į atliktos analizės rezultatus ir darant prielaidą, kad išlieka tokios pačios planavimo praktikos, nesiūloma mažinti kvalifikacijos kėlimui skiriamų lėšų 2025-2026 m.

6. FAKTINIŲ DUOMENŲ PRISKYRIMO EK IŠLAIDŲ STRAIPSNIAM TEISINGUMO VERTINIMAS, NUSTATYTŲ NETIKSLUMŲ PATEIKIMAS

Nustatant dažniausiai pasitaikančius neteisingus faktinių duomenų priskyrimus EK išlaidų straipsniam atvejus, analizuota 2022 m. EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ penkiolikos didžiausių sumų agreguotų pagal tiekėją informacija (kokios prekės ar paslaugos įsigytos ir kokiam tikslui buvo naudotos). Peržiūrėtų išlaidų suma siekia 94 135 tūkst. Eur.

Analizuojant įstaigų pateiktą informaciją ir remiantis LR finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakyme Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ pateiktais EK išlaidų straipsnių apibrėžimais, nustatytas 61 neteisingas faktinių išlaidų priskyrimo EK išlaidų straipsniam atvejais. Detalus jų sąrašas, nurodant AV, įstaigą, išlaidų sumą, įstaigos pateiktą informaciją, kuria remiantis nustatytas neteisingas priskyrimas, pateikiamas 24 Priede. Atkreiptinas dėmesys, kad 4 nustatytiems klaidingų priskyrimų atvejams nenurodyta neteisingai priskirta išlaidų suma, kadangi tik dalis iš to pačio tiekėjo įsigyjamų prekių ir paslaugų išlaidų buvo priskirta klaidingai, o įstaigos nepatiksline neteisingai priskirtos išlaidų dalies. Įvertinus žinomas neteisingai priskirtas išlaidų sumas, bendra neteisingai priskirtų išlaidų suma siekia 5 544 tūkst. Eur, t. y, apie 6% analizuotų išlaidų. Žemiau lentelėje pateikiama neteisingai priskirtų išlaidų atvejų santrauka pagal EK išlaidų straipsnius, kuriems turėjo būti priskirtos faktinės išlaidos.

30 LENTELE. Faktinių išlaidų neteisingų priskyrimų EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ santrauka

EK išlaidų straipsnis, kuriam turėjo būti priskirtos išlaidos	Neteisingai priskirtų išlaidų suma, tūkst. Eur	Neteisingų priskyrimų skaičius, vnt. pagal AV	Įstaigos pateiktos informacijos (kokios prekės ar paslaugos įsigytos ir kokiam tikslui buvo naudotos) pavyzdžiai
2.2.1.1.1.17. Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	1 171	Iš viso 29: 6 AM 6 ŽŪM 4 KM 3 ŠMSM 2 SADM 2 SUMIN 2 FM 1 EIM 1 EM 1 SAM 1 URM	- Vartotojų pasitenkinimo Inspekcijos teikiamomis paslaugomis indekso apskaičiavimo tyrimo ataskaita - Departamento Kokybės vadybos sistemos modelio kūrimas - Ekspertų konsultacijos dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023 – 2027 m. strateginio plano
2.2.1.1.1.21 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	100	Iš viso 6: 2 SADM 1 KM 1 URM 1 VRM 1 ŽŪM	- Interneto puslapių dizaino ir struktūros sukūrimo ir programavimo paslauga - Mobiliosios šeimos kortelės programos techninės priežiūros ir įdėjimo į mobiliųjų programų (aplikacijų) publikavimo platformas organizavimas

EK išlaidų straipsnis, kuriam turėjo būti priskirtos išlaidos	Neteisingai priskirtų išlaidų suma, tūkst. Eur	Neteisingų priskyrimų skaičius, vnt. pagal AV	Įstaigos pateiktos informacijos (kokios prekės ar paslaugos įsigytos ir kokiam tikslui buvo naudotos) pavyzdžiai
2.8.1.1.1.2 Kitos išlaidos kitiems einamiesiems tikslams	3 370	Iš viso 6: 3 SADM 3 TM	- Išmokėtos kompensacijos (teismų sprendimų vykdymas) - Savivaldybėms perduotos finansavimo sumos (užtikrinti išmokų vaikams mokėjimą)
2.2.1.1.1.02. Medikamentų ir medicininių prekių bei paslaugų įsigijimo išlaidos	341	Iš viso 5: 2 SAM 1 EIM 1 FM 1 VRM	- Įvairios medicininės prekės (pvz., švirkštai, pirštinės, respiratoriai, antbačiai, kepuraitės, pirmos pagalbos vaistinėlės)
2.2.1.1.1.22. Reprezentacinės išlaidos	18	Iš viso 4: 2 TM 1 AM 1 KM	- Atminimo ženklų "Auksinis scenos kryžius" komplektas, 16 vnt. - Monetos, skirtos Lietuvos Valstybės Konstitucijos 100-mečiui
2.2.1.1.1.16. Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	20	Iš viso 3: 3 SADM	- Konsultavimo paslaugos atvejo vadybininkams - Mokymo paslaugos tema "Kova su prekyba žmonėmis"
2.2.1.1.1.14. Materialiojo ir nematerialiojo turto nuomos išlaidos	384	Iš viso 2: 1 EIM 1 TM	- Turto nuomos ir priežiūros paslaugos
2.2.1.1.1.15. Materialiojo turto paprastojo remonto prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	19	Iš viso 2: 1 ŠMSM 1 VRM	- Asfaltbetonio dangos keitimo darbai, į darbus įeina: šaligatvio plytelių ardymas, senų šulinių liukų aukščio reguliavimas, asfalto dangos duobių remontas
2.2.1.1.1.05. Ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos	10	Iš viso 1: 1 SADM	- Pašto paslaugos šeimoms kortelių siuntimui
2.2.1.1.1.11. Komandiruočių išlaidos	3	Iš viso 1: 1 SUMIN	- Avia bilietai darbuotojų komandiruotėms
2.2.1.1.1.20. Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	16	Iš viso 1: 1 SAM	- Komunalinės paslaugos
2.4. Subsidijos	91	Iš viso 1: 1 EIM	- Subsidija startuoliams

Apibendrinant lentelėje pateiktus duomenis, matoma, kad nustatyti neteisingi išlaidų priskyrimai susiję su 13 skirtingų EK išlaidų straipsnių, iš kurių daugiausiai (viso 29 atvejai iš 61) neteisingai priskirtų atvejų tenka išlaidoms, kurios turėtų būti priskirtos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“. Atkreiptinas dėmesys, kad paslaugų, kurias atlieka išorės tiekėjas ir kurios savo esme nekuria naujos vertės bei yra kartotinės, išlaidos turi būti priskiriamos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“, pvz., pieno tyrimai.

Likę 32 neteisingų priskyrimų atvejai pasiskirsto tarp 12 skirtingų EK išlaidų straipsnių ir daugumoje atvejų pagal savo turinį (įstaigos nurodytas prekes ir (ar) paslaugas) gali būti aiškiai priskiriami tinkamam EK išlaidų straipsniui, pvz., pašto paslaugų šeimoms kortelių siuntimui išlaidos turi būti priskirtos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.05. „Ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos“. Atkreiptinas dėmesys, kad neteisingai priskirtos išlaidos, kurias rekomenduojama priskirti EK išlaidų straipsniui 2.8.1.1.1.2 „Kitos išlaidos kitiems einamiesiems tikslams“, sudaro daugiau nei pusę analizės metu identifikuotų neteisingai priskirtų išlaidų.

Įvertinus atliktos analizės rezultatus, rekomenduojama:

- tikslinti EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“ įsakyme¹ pateiktą išaiškinimą akcentuojant, kad paslaugos turi būti išskirtinės, kurti naują vertę, atliekamos pilna apimtimi, pvz:

- 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“. Šiam straipsniui priskiriamos išlaidos už ekspertų ir konsultantų suteiktas intelektines paslaugas: atliktas galimybių studijas, mokslinius, statistinius, ekonominius, sociologinius, laboratorinius ir kitus tyrimus, studijas, analizes, vertinimus, audito įmonių atliekamus auditus, teises paslaugas, finansų konsultacines paslaugas ir pan. Šiam straipsniui nepriskiriamos išlaidos paslaugų, kurios yra kartotinės ir nesukuria naujos vertės / nesuteikia naujų žinių (pvz., covid tyrimai), atliekamos atnaujinant, papildant anksčiau suteiktas paslaugas (pvz.: konsultacijos dėl tam tikrų darbo saugos pasikeitimų) arba atliekamos ne pilna apimtimi (pvz., atliekant tyrimų studiją, perkamos tik klausimyno sudarymo paslaugos), kurios priskiriamos kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidoms (2.2.1.1.1.30).
- papildyti dažnai užduodamų klausimų skiltį LR FM internetiniame puslapyje, dažniausiai pasitaikiusiais neteisingų priskyrimų atvejais, pvz:
 - Dėl **gyventojų nuomonės tyrimų paslaugų įsigijimo išlaidų**. Gyventojų nuomonės tyrimų paslaugų įsigijimo išlaidos priskiriamos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“ tik tuo atveju, kai **atliktos gyventojų nuomonės tyrimo paslaugos suteikia naujų žinių, išvalgų, yra atliekamos pilna apimtimi** t.y. įstaiga pasitelkia išorės ekspertus ar konsultantus, kurie atlieka visą tyrimą, o ne jo dalį pvz., išigijamos gyventojų nuomonės tyrimų klausimyno sudarymo paslaugos. Jei yra atliekamos gyventojų nuomonės tyrimų paslaugos ne pilna apimtimi (pvz., išigijamos gyventojų nuomonės tyrimų klausimyno sudarymo paslaugos), išlaidos priskiriamos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“.

Faktinių duomenų priskyrimo EK išlaidų straipsniams teisingumo vertinimo, nustatytų netikslumų pateikimo apibendrinimas.

Nustatant dažniausiai pasitaikančius neteisingus faktinių duomenų priskyrimus EK išlaidų straipsniams atvejus, analizuota 2022 m. EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.30. „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“ penkiolikos didžiausių sumų, agreguotų pagal tiekėją informacija (kokios prekės ar paslaugos įsigytos ir kokiam tikslui buvo naudotos). Pagrindinės išvados:

- Nustatytų neteisingai priskirtų išlaidų suma siekia 5 544 tūkst. Eur, t.y. apie 6% nuo analizuotų išlaidų vertės (94 135 tūkst. Eur),
- Nustatytas 61 neteisingas faktinių išlaidų priskyrimo EK išlaidų straipsniams atvejis, susijęs su 13 skirtingų EK išlaidų straipsnių. Daugiausiai (viso 29 atvejai iš 61) neteisingai priskirtų atvejų tenka išlaidoms, kurios turėtų būti priskirtos EK išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“. Likę 32 neteisingų priskyrimų atvejai pasiskirto tarp 12 skirtingų EK išlaidų straipsnių ir dažniausiai pagal savo turinį (įstaigos nurodytas prekes ir(ar) paslaugas) gali būti aiškiai priskiriami tinkamam EK išlaidų straipsniui.
- Neteisingai priskirtos išlaidos, kurias rekomenduojama priskirti EK išlaidų straipsniui 2.8.1.1.1.2 „Kitos išlaidos kitiems einamiesiems tikslams“, sudaro daugiau nei pusę analizės metu identifikuotų neteisingai priskirtų išlaidų (3 370 tūkst. Eur).
- Įvertinus atliktos analizės rezultatus, rekomenduojama tikslinti EK išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.17. „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“ įsakyme Pateiktą išaiškinimą akcentuojant, kad paslaugos turi būti išskirtinės, kurti naują vertę, atliekamos pilna apimtimi ir papildyti dažnai užduodamų klausimų skiltį LR FM internetiniame puslapyje, dažniausiai pasitaikiusiais neteisingų priskyrimų atvejais.

IŠVADOS

5 Užduoties apimtyje atlikto valstybės biudžeto tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimo vertinimo, metodinių rekomendacijų, kaip lėšas planuoti skaidriau ir pagrįsčiau, pateikimo, planuotai ir faktiškai patirtų tęstinės veiklos išlaidų prekėms ir paslaugoms įsigyti išlaidų peržiūros ir faktinių duomenų priskyrimo ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniams vertinimo apibendrinimas pateikiamas žemiau.

1. Lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimo praktikų analizės išvados rodo, jog **tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimas didžiąja dalimi yra nereglamentuotos teisės aktų, planavimas vykdomas remiantis ekspertine patirtimi**. Pagrindinės problemos tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavime susijusios su skirtingų informacijos šaltinių ir prielaidų taikymu, pagal kurį vertinamas tikėtinas prekių ir paslaugų pabrangimas bei praktinis lėšų poreikio nevertinimas.
2. Išskirtos gerosios lėšų prekėms ir paslaugoms įsigyti planavimo praktikos apima **praėjusių laikotarpių (vienerių ar kelių metų vidurkio) faktinio poreikio (tiek lėšų, tiek kiekio) vertinimą**, atsižvelgiant į ateityje planuojamus vidinius ir išorinius pokyčius, poreikio, kylančio iš **pasirašytų ilgalaikių sutarčių įvertinimo, tikėtinos kainos nustatymo remiantis atliekamais rinkos tyrimais**. Kultūros bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų valdymo srityje nustatyta geroji praktika, planuojant kvalifikacijos kėlimo išlaidas, kai yra remiamasi **kvalifikacijos kėlimui skirtu metiniu darbuotojo krepšeliu**. Taip pat, Kultūros ministerijos valdymo srityje kartotiniai ekspertų paslaugų įsigijimo įkainiai yra **reglamentuoti teisės aktų, kiekio poreikis vertinamas pagal praėjusius laikotarpius**.
3. Rekomendacijos dėl vieningų principų planuojant lėšų poreikį prekėms ir paslaugoms įsigyti įstaigos lygyje struktūrizuotos pagal išlaidų paskirtį ir apibendrinamos žemiau.
 - a. Kvalifikacijos kėlimo išlaidas rekomenduojama **planuoti pagal poreikį**, tačiau **asignavimų valdytojų lygyje išlaidos neturi viršyti 1,5% darbo užmokesčio**.
 - b. Su ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidų planavimu susijusios rekomendacijos akcentuoja tai, kad kai **paslaugos yra nuolat pasikartojančios, paslaugos vieneto turinys aiškiai apibrėžtas ir siekiami rezultatai nesikeičia, o paslaugų tiekėjo pasirinkimas vyksta kaip mažos vertės pirkimas, jo neskelbiant, būtų nustatytas paslaugos vieneto įkainis**. Planuojant lėšų poreikį tęstinėms paslaugoms, rekomenduojama atsižvelgti į **ankstesnių metų apimties poreikius bei įvertinti individualius jų apimties pokyčius, kainą nustatant pagal pasirašytas sutartis, joms nesant, atlikus rinkos tyrimą**. Planuojant lėšų poreikį išskirtinėms paslaugoms, kurių apimtis ir siekiami rezultatai nėra pastovūs, rekomenduojama **planuoti pagal individualų poreikį, kainą nustatant atlikus rinkos tyrimą**.
 - c. Rekomenduojama informacinių sistemų priežiūros ir palaikymo lėšų poreikį planuoti pagal **pasirašytas ilgalaikes sutartis ir jose nustatytus įkainius. Nesant sutarčių, atlikti rinkos tyrimą**. Planuojant lėšų poreikį informacinių technologijų prekėms, rekomenduojama **vertinti ankstesnių metų vidutinį poreikį vertine išraiška darbuotojui, atsižvelgti į vidinius ir išorinius pokyčius**. Bendras lėšų poreikis turėtų būti skaičiuojamas **vidutinį lėšų poreikį darbuotojui padauginus iš planuojamo darbuotojų skaičiaus**.

- d. Planuojant lėšų poreikį komunalinių paslaugų įsigijimui tretiesiems metams, rekomenduojama **įvertinti ankstesnių trejų metų komunalinių paslaugų faktinius kiekius, apskaičiuoti jų vidurkį bei atsižvelgti į reikšmingus įstaigos pokyčius.**
 - e. Rekomenduojama lėšų poreikį kitų prekių ir paslaugų įsigijimui planuoti įvertinant **stambiausias kitų prekių ir paslaugų grupes ir pasirinktoms stambiausioms grupėms priemonių lygyje įvertinti, ar nesikeičia planavimo prielaidos.** Taip pat, rekomenduojama, kad statutinės įstaigos ir kitos įstaigos, kurių darbuotojai, vykdydami funkcijas, turi naudotis specifinėmis vienuarūšėmis priemonėmis ir (ar) įranga, turėtų **apibrėžtus aprūpinimo standartus ir jais vadovautųsi planuodamos aprūpinimo priemonių ir (ar) įrangos lėšų poreikį.**
 - f. Pateiktos papildomos išvalgos susijusios su komunalinių paslaugų įsigijimo bei viešinimo išlaidomis.
4. Lėšų prekėms ir paslaugoms poreikio ir jo pagrindimo teikimo vertinimo rezultatai rodo, kad **pavaldžių įstaigų papildomo lėšų poreikio ir pagrindimo informacijos teikimas sričių ministerijoms yra tik iš dalies struktūrizuotas, nėra vieningo ir pastovaus formato, lėšų poreikis įprastai nėra struktūrizuotai siejamas su siektiniais priemonių stebėsenos ar veiklos efektyvumo didinimo rodikliais.** Vieningos reglamentuotos formos ir reikalavimų nebuvimas sąlygoja interpretacijas dėl informacijos vertinimo ir apsunkina pagrįstų ir skaidrių sprendimų dėl finansavimo skyrimo priėmimą.
 5. Asignavimų valdytojų teikiamos informacijos Finansų ministerijai vertinimo metu pastebėta, jog lėšų poreikis prekėms ir paslaugoms renkamas **struktūrizuota forma rankiniu būdu prašant detalių poreikių pagrindimų laisvu tekstu, jų neprioritetizuojant, kurie praktiškai pateikiami skirtingu detalumu ir struktūra.**
 6. Lėšų poreikio vidutinės trukmės laikotarpiui (trejiems metams) pagrindimui rekomenduojama ir asignavimų valdytojams, ir asignavimo valdytojų pavaldžioms įstaigoms naudoti **standartizuotą lėšų poreikio pagrindimo formą.** Lėšų poreikis nurodomas ir pagrindžiamas nurodant priemonės veiklą ir jos pobūdį, priežastį, finansavimo kritiškumą nustatytų rodiklių pasiekimui, apimtį ir vertę, skaičiavimo pagrindimą. Rekomenduojama, kad lėšų poreikiai būtų dėstomi prioriteto tvarka.
 7. Tęstinės veiklos priemonių išlaidų peržiūra rodo, kad priemonėse vykdomos **skirtingos, bendro rezultato nesiekiančios veiklos, nustatyti atvejai, kai tęstinės veiklos priemonių apimtyje atliekama dalis pažangai priskiriamų veiklų, tęstinių veiklų priemonių rezultatyvumą ir (ar) efektyvumą matuojantys rodikliai neapima** visų priemonėse vykdomų veiklų, dalis nustatytų rodiklių matuoja ne tik priemonių veiklomis ir lėšomis pasiekiamą rezultatą. Analizuotoms tęstinėms veiklos priemonėms suformuotos bendrosios rekomendacijos pateikiamos žemiau:
 - a. Rekomenduojama **dalį priemonių išformuoti. Naujas priemones formuoti apjungiant veiklas pagal siekiamą rezultatą. Tęstinės veiklos priemonių lėšos turėtų būti planuojamos pagal realų poreikį.**
 - b. Rekomenduojama identifikuotas su **pažanga susijusias veiklas planuoti pažangos priemonėse.**
 - c. Rekomenduojama **nustatyti priemonei rodiklį (ius), kurie apimtų reikšmingą dalį tęstinės veiklos priemonės veiklų, skatintų priemonės lėšas naudoti tikslingiau ir efektyviau.**
 8. Tęstinės veiklos priemonių išlaidų peržiūros veiklomis įvertinus kiekvienos tęstinės veiklos priemonės ypatumus, **suformuotos individualios rekomendacijos atitinkančios tęstinės veiklos priemonės veiklų specifiką.** Identifikuoti potencialūs valstybės biudžeto lėšų sutaupymai, kurie, galiojant rekomendacijoms praeityje, **2022-2024 m. būtų leidę sutaupyti iki 9 918 tūkst. Eur, o 2025-2026 m. sutaupymų potencialas siekia iki 3 614 tūkst. Eur.**

9. Horizontali kvalifikacijos kėlimo išlaidų analizė parodė, kad yra **netolygumas tarp skirtingų asignavimų valdytojų tiek planuojant kvalifikacijos kėlimo lėšas, tiek faktiškai jas patiriant**, daugumos AV kvalifikacijos kėlimo planuotos lėšos ir faktiškai patirtos išlaidos lyginant su darbo užmokesčiu sudaro nuo 0,11% iki 0,55%, kas yra ženkliai mažiau nei kvalifikacijos kėlimo lėšų planavimo rekomendacijoje asignavimų valdytojų lygiu nustatytas procentinis dydis nuo darbo užmokesčio – 1,5%. **2024 m. nei vienas AV neviršijo nustatyto 1,5 % procentinio dydžio nuo DU, ateityje nesiūloma mažinti kvalifikacijos kėlimo lėšų.**
10. Faktinių išlaidų priskyrimų ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniams vertinimas parodė, kad **daugiausiai neteisingai priskirtų atvejų tenka išlaidoms, kurios turėtų būti priskirtos ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsniui 2.2.1.1.1.17. Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos.** Rekomenduojama **tikslinti ekonominės klasifikacijos išlaidų straipsnio 2.2.1.1.1.17. Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos įsakyme¹ pateiktą išaiškinimą bei papildyti dažnai užduodamų klausimų skiltį Finansų ministerijos internetiniame puslapyje.**

PRIEDŲ SĄRAŠAS

- 1 Priedas. Analizuotų pavaldžių įstaigų sąrašas (MS Excel)
- 2 Priedas. Duomenų užklausos forma (MS Excel)
- 3 Priedas. Ministerijų valdymo sričių 2022-2023 m. VB planinių tęstinės veiklos lėšų prekėms ir paslaugoms apimtys (MS Word)
- 4 Priedas. Interviu planas ir kontaktinių asmenų sąrašas (MS Excel)
- 5 Priedas. Planavimo praktikų analizės sąvadas (MS Excel)
- 6 Priedas. Teisės aktų analizė (MS Excel)
- 7 Priedas. Lėšų poreikio pagal EK išlaidų straipsnius forma (MS Excel)
- 8 Priedas. Asignavimų poreikio iš VB forma (MS Excel)
- 9 Priedas. Pagrindimo dėl planuojamų vykdyti priemonių su preliminariu lėšų poreikiu forma (MS Excel)
- 10 Priedas. Papildomas lėšų poreikis funkcijoms vykdyti (MS Excel)
- 11 Priedas. Diplomatinė atstovybių sąmatos sudarymas (MS Excel)
- 12 Priedas. Papildomo VB lėšų poreikio teikimo lentelės (PDF)
- 13 Priedas. 2024-2026 m. papildomo lėšų poreikio pildymo forma (MS Excel)
- 14 Priedas. AM 020021103010000 duomenų analizė (MS Excel)
- 15 Priedas. SAM 110010210100000 duomenų analizė (MS Excel)
- 16 Priedas. SAM 110010210120000 duomenų analizė (MS Excel)
- 17 Priedas. SUMIN 100011101020000 duomenų analizė (MS Excel)
- 18 Priedas. URM 140011101010000 duomenų analizė (MS Excel)
- 19 Priedas. URM 140011101020000 duomenų analizė (MS Excel)
- 20 Priedas. ŽŪM 150011104070000 duomenų analizė (MS Excel)
- 21 Priedas. ŽŪM 150011104230000 duomenų analizė (MS Excel)
- 22 Priedas. ŽŪM 150011104290000 duomenų analizė (MS Excel)
- 23 Priedas. Kvalifikacijos kėlimo išlaidų horizontali analizė (MS Excel)
- 24 Priedas. Faktinių duomenų priskyrimai EK išlaidų straipsniams (MS Excel)